

ΝΙΟΧΩΡΙΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ

ΝΙΟΧΩΡΙΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ

Σύμβουλος Έκδοσης: Απόστολος Γ. Κουρουπάκης

Συνεργάτες τεύχους: Χρίστος Λαμπρίας, Απόστολος Γ. Κουρουπάκης, Ρεβέκκα Νικολαΐδου Πιερή, Ευανθία Χαράλαμπος, Πώτα Τζιάμπου Χριστούδια, Μαρία Νικολαΐδου Βακανά, Έλλη Τρίχα, Βασίλης Στεφανή, Αντρέας Γεωργίου (Andy Georgiou), Χρίστος Μελή Λαμπρίας, Πέτρος Πιερή.

Φωτογραφίες: Κύπρος Αδαμίδης, Απόστολος Γ. Κουρουπάκης

Σελίδωση: Χρυσόστομος Δημητρόπουλος

Διεύθυνση: Μαγνησίας 3, 1056 Λευκωσία, Τηλ. 99 330981

Ηλεκτρονική επικοινωνία: lambriasc@yahoo.com

Ιστοσελίδα: <http://www.neochorio.org.cy>

Facebook: https://www.facebook.com/Κοινοτικό_Συμβούλιο_Νέου_Χωριού_Κυθρέας

Εκτύπωση: Τυπογραφεία «ΚΩΝΟΣ Λτδ»
Αμαζώνων 3, 2150 Στρόβολος, Τ.Κ. 20287
Τηλ. 22 491419, Φαξ : 22 491443
Email : info@konospress.com
Website: www.konospress.com

ISSN 2547-9156 (print) / ISSN 2547-9164 (online)

Στα κείμενα εκφράζονται προσωπικές απόψεις των συνεργατών που τα υπογράφουν και δεν εκφράζουν ούτε δεσμεύουν με κανένα τρόπο το Κοινοτικό Συμβούλιο.

**ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ**

Κοινοτάρχης: Χρίστος Λαμπρίας
Μαγνησίας 3, 1056, Λευκωσία
Τηλ. 99 330981, email: lambriasc@yahoo.com

Αν. Κοινοτάρχης: Σοφοκλής Χατζηανδρέου
Ιωάννη Καποδίστρια, 2236, Λατσιά
Τηλ. 99244212, email: sofos@hotmail.com

Μέλη

Χαράλαμπος Κυριακίδης
Αγίας Τριάδας 5, 2548, Δάλι
Τηλ. 99592158, email: p.kyriakides@cytanet.com.cy

Κυριάκος Σαλλαγκός
Σπύρου Κυπριανού 44, 2546, Δάλι
Τηλ. 99331621, email: kyriacossallangos@gmail.com

Χαράλαμπος Δαμ. Αντωνίου
Αντωνίου Πλάτωνος 2, 1041, Λευκωσία
Τηλ. 99520494

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΙΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

- 12 Τιμήσαμε και φέτος τους πεσόντες μας
- 18 Εκδρομή προσκύνημα σε μοναστήρια
- 22 Περιπατήσαμε στις γειτονίες μας που επαίζαμε μισοί
- 26 Ο Όμιλος Γυναικών του χωριού μας τίμησε τη Ζωούλα Κοκονή
- 30 Βραβεύθηκαν άριστοι Νιοχωρίτες μαθητές
- 32 Νιοχωρίτισσα δασκάλα έλαβε το πρώτο βραβείο συγγραφής κυπριώτικου σκετς
- 33 Νιοχωρίτης μαθητής συμμετέχει σε διεθνή διαγωνισμό στη Σουηδία

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

- 36 Μαρία Ιωάννου Κοκονή: Θυμούμαι τα λιοχώρκα του χωριού
- 40 Μαρία Τρίχα Καρτακούλλη: Εν το ξιάννω το χωρκό μου

ΑΦΗΓΗΣΗ

- 46 Ο Ανδρέας Γεωργίου εξιστορεί τα χρόνια που έζησε στο Νέο Χωρίο (Μέρος Β')

ΘΥΜΗΣΕΙΣ

- 56 Το Κουμείο στην καυκάλλα
- 58 Νιοχωρίτικες ιστορίες μιας άλλης εποχής
- 60 Τότε που κατέβαιναν οι χειμαρροί
- 62 Στα 69 μου χρόνια θέλω να πάω σπίτι μου. Γίνεται;

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

- 66 Δύο παραδόσεις που Νιοχωρίτισσες και Νιοχωρίτες μετέδιδαν από στόμα σε στόμα

ΙΣΤΟΡΙΑ

- 76 Το Νέο Χωρίο Κυθρέας στον Τύπο

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

- 78 *Κυπριακά Τζιελανδήματα*, του Παντελή Χόπλαρου

ΤΜΗΜΑ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Η παρούσα έκδοση κυκλοφορεί με την οικονομική στήριξη του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού. Η επιχορήγησή της δεν εξυπακούει την αποδοχή του περιεχομένου ή των απόψεων που εκφράζονται σ' αυτήν από το Υφυπουργείο.

ΕΙΣΦΟΡΕΣ

1. Κυριάκος Κυριάκου και Λουκάς Κυριάκου εις μνήμη των γονέων τους Χαράλαμπου Κυρ. Ταλαττινή και Αγγελικής Κυρ. Μένοικου	€1000
2. Πολύβιος Γεωργίου εις μνήμη των γονέων του και των αδελφών του	\$400
3. Χαρής Χριστοδούλου εις μνήμη της συζύγου του Φαίδρας	€200
4. Ανδρέας και Φοίβη Προδρόμου εις μνήμη των γονέων τους Πρόδρομου Ττόφα και Αγγελικής Προδρόμου και Γιάννη και Ελένης Κάττου	€200
5. Ρένα Μιχαηλίδου Λαμπρία εις μνήμη των θείων της Τάκη Λαμπρία και Θάσου και Χρυστάλλας Λαμπρία	€100
6. Κώστας Μελη Λαμπρίας εις μνήμη των γονέων του Μελη και Μαρίας	€50
7. Χρίστος Μελη Λαμπρίας εις μνήμη των γονέων του Μελη και Μαρίας	€50
8. Χρίστος Κυρ. Λαμπρίας εις μνήμη των γονέων του Κυριάκου και Χαρίτας και του αδελφού του Κώστα, πεσόντος κατά την τουρκική εισβολή 1974	€50
9. Γιάννος Ζερβός εις μνήμη του πατέρα του Παναγιώτη Ζερβού	€50
10. Αντρέας Χήνας εις μνήμη των γονέων του Χριστόδουλου και Μαρίτσας	€50
11. Πανίκος και Ρούλα Τζιονή Τσιάρρη εις μνήμη των γονέων τους	€50
12. Σωτηρούλα Κνώφου εις μνήμη των γονέων της Αντρέα, δολοφονηθέντος κατά την τουρκική εισβολή, και Ιωάννας Ττόφα	€50
13. Αντρέας Λαζανίτης εις μνήμη των γονέων του	€20

Όσοι επιθυμούν να κάνουν εισφορά μπορούν να επικοινωνούν με τον κοινοτάρχη και τα μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου. Επίσης, για διευκόλυνση παρατίθεται ο αριθμός λογαριασμού του Κοινοτικού Συμβουλίου στην **Τράπεζα Κύπρου**.

Αρ. λογαριασμού: 357025125741 **Iban:** CY60002001950000357025125741 **SWIFT/BIC:** BCYPCY2N

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Αγαπητοί/ές συγχωριανοί/ές,

Σας πληροφορούμε ότι η έναρξη των εργασιών για την ανέγερση της αίθουσας «Ανάσταση» στην εκκλησία μας στην Αγλαντζια θα γίνει αρχές Φεβρουαρίου 2026. Παρακαλούμε όλους όπως βοηθήσουν οικονομικά την όλη προσπάθεια της εκκλησίας μας. Εισφορές γίνονται είτε μέσω του τραπεζικού λογαριασμού της εκκλησίας μας, είτε στο ταμείο μας, είτε και με προσωπική επίσκεψη της Εκκλησιαστικής Επιτροπής στο σπίτι, στο γραφείο, ή την επιχείρησή σας. Η αίθουσα αυτή θα χρησιμοποιείται για διάφορες εκδηλώσεις όπως διαλέξεις, συγκεντρώσεις, μνημόσυνα κ.ά. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η εν λόγω αίθουσα θα αποτελέσει σημείο αναφοράς και χώρο συγκέντρωσης για όλους τους Νιοχωρίτες και τις Νιοχωρίτισσες, όπου θα καλλιεργείται και θα σφυρηλατείται αγωνιστικό πνεύμα επιστροφής στο κατεχόμενο χωριό μας.

Παρατίθεται ο λογαριασμός και το iban στην Τράπεζα Κύπρου:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: **EKL.EP.AY.CHARAL. NEO CHORIO KYTHREA**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ: **011701032774**

IBAN ΕΝΤΥΠΗ ΜΟΡΦΗ: **CY75 0020 0117 0000 0001 0327 7400**

IBAN ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ: **CY75002001170000000103277400**

SWIFT: **BCYPCY2**

Οι εργασίες ανακαίνισης του Τιμίου Προδρόμου του χωριού μας έχουν ξεκινήσει και προχωρούν με ικανοποιητικό ρυθμό, αναδεικνύοντας την ιστορική και αρχαιολογική του αξία. Ευχαριστούμε όσους και όσες έκαναν εισφορές και φυσικά τη Δικαιοτική Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά και ιδιαίτερα τον Ε/κ συμπρόεδρο της δρα Σώτο Κτωρή, για τη συμπερίληψη του ναού μας στον προγραμματισμό τους.

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

1. Αντρέας, Χρίστος, Σωτήρης και Παναγιώτης Προδρόμου εις μνήμη των γονέων τους Πρόδρομου Ττόφα και Αγγελικής Προδρόμου	€1000
2. Παύλος Κουσιουμής εις μνήμη των γονέων του Κώστα και Χρυστάλλας	€500
3. Δημήτρης και Αντρούλα Κωνσταντίνου εις μνήμη των γονέων τους Αθανάση και Μηλίτσας Αθανασιάδη και της αδελφής τους Γεωργίας	€500
4. Ρέα Κωνσταντίνου εις μνήμη των παππούδων της Αθανάση και Μηλίτσας Αθανασιάδη και Χρυσταλλένης Χατζηαθανάση	€500
5. Θεόδωρος και Μαρία Μείβατζή εις μνήμη των γονέων τους	€500
6. Αντρέας και Τούλα Τηλεμάχου εις μνήμη του γιου τους Τηλέμαχου Τηλεμάχου	€300
7. Χαράλαμπος και Ιωάννα Κούννου εις μνήμη των γονέων τους Χρίστου και Ρεβέκκας Κούννου και Πέτρου και Χρυσάνθης Αντωνιάδη	€200
8. Αντρούλα Δεληγεώργου Κοκονή εις μνήμη του συζύγου της Δημήτρη Δεληγεώργου, των γονέων της Κώστα και Ιωάννας Κοκονή και των αδελφών της	€200
9. Αντρούλα Ρωτού εις μνήμη των γονέων της και του συζύγου της Χρίστου Ρωτού	€200
10. Χάρης Σέντζος εις μνήμη των συγγενών του	AUS \$300
11. Χαριτίνη Ματσουκάρη Παπακωνσταντίνου εις μνήμη των γονέων της Χρυστάλλας Γιώργκα Ματσουκάρη και Μιχαήλ Ματσουκάρη	€100
12. Αντρέας Μ. Μένοικος εις μνήμη των κεκοιμημένων της οικογένειάς του	€100
13. Σωτηρούλα Κελεπέσιη εις μνήμη των γονέων της Πέτρου και Μαρίτσας Καννάουρου και του αδελφού της Κυριάκου	€100
14. Παναγιώτης και Χρυστάλλα Χαλαλάμπους εις μνήμη των γονέων τους	€100
15. Χρυστάλλα Καρτακούλλη εις μνήμη των κεκοιμημένων της οικογένειάς της	€100
16. Κύπρος και Μελανή Αδαμίδη εις μνήμη των γονέων τους Γεωργίου και Ελένης Αδαμίδου και Γεωργίου και Μυριάνθης Ολυμπιακού	€100
17. Σωτηρούλα Αργυρού εις μνήμη του πατέρα της Αντρέα, δολοφονηθέντος υπό των Τούρκων εισβολέων, και Χρυστάλλας Αργυρού	€50
18. Ελλίτσα Ρωτού εις μνήμη των γονέων της	€20

Προδόγισμα

ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ ΛΑΜΠΡΙΑ
ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗ ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ

Αγαπητοί/ές συγχωριανοί και συγχωριανές,

Συμπληρώνονται φέτος οκτώ χρόνια ζωής της *Νιοχωρίτικης Φωνής*, με το πρώτο τεύχος να έχει κυκλοφορήσει τον Ιούλιο του 2018. Είναι αλήθεια όταν ξεκίνησε η εκδοτική αυτή προσπάθεια, ο προβληματισμός των συντελεστών της ήταν έντονος, με διάφορα ερωτήματα να αιωρούνται: θα αντέξουμε στον χρόνο; Θα βρούμε ύλη να κλείνουμε το περιοδικό; Τα ερωτήματα δικαιολογημένα, αν αναλογισθεί κανείς τις δυσκολίες που ενυπάρχουν σε κάθε εγχείρημα όση καλή διάθεση και όρεξη για δουλειά έχουν αυτοί που το εμπνεύστηκαν. Άλλωστε, η θέση του υφυπουργείου Πολιτισμού ήταν ξεκάθαρη, για να σας δοθεί επιχορήγηση, πρέπει να έχει συνέχεια το περιοδικό, να εκδοθούν τουλάχιστον τρία συνεχόμενα τεύχη. Και όμως, τα καταφέραμε. Φτάσαμε στο 16ο τεύχος, με το ένα να είναι καλύτερο από το προηγούμενο. Τα σχόλια των όπου γης Νιοχωριτών εγκωμιαστικά, με την προτροπή να συνεχίσουμε την προσπάθεια. Γιατί αυτό το περιοδικό είναι ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στους Νιοχωρίτες είτε ζουν στην Κύπρο είτε στο εξωτερικό. Το αποζητάνε, ρωτούν πότε θα βγει το επόμενο τεύχος, το αναμένουν με λαχτάρα, ιδιαίτερα οι απόδημοι. Τα επαινετικά αυτά σχόλια μάς δίνουν δύναμη να συνεχίσουμε, και θα συνεχίσουμε.

Παρά την ανάπτυξη της τεχνολογίας της πληροφορικής και του διαδικτύου, με αποτέλεσμα πολύς κόσμος να ενημερώνεται διαδικτυακά, ο γραπτός τύπος έχει τη δική του χάρη και τη δική του ιδιομορφία. Άλλο να πάρεις την εφημερίδα, το περιοδικό, το βιβλίο, και να απολαύσεις το διάβασμα με ένα φλιτζάνι καφέ κι άλλο να κρατάς το κινητό και να σερφάρεις στο διαδίκτυο. Γι' αυτό κι εμείς δίδουμε ιδιαίτερη σημασία στο έντυπο που εκδίδουμε, γιατί αυτό θα παραμείνει για πάντα στα ράφια των βιβλιοθηκών.

Πλούσια, λοιπόν η ύλη και αυτού του τεύχους της *Νιοχωρίτικης Φωνής*, που κρατάτε στα χέρια σας. Δημοσιεύουμε συνεντεύξεις δύο Νιοχωριτιστών.

Μας μιλούν για τη ζωή τους, από την παιδική ηλικία, την παντρεία τους, το μέγαλωμα των παιδιών, αλλά και πώς βίωσαν την εισβολή, τον ξεριζωμό και την προσφυγιά. Πρόκειται για τις Μαρία Ιωάννου Κίρκα και Μαρία Τρίχα Καρτακούλλη. Επίσης, δημοσιεύουμε το β' μέρος του αυτοβιογραφικού κειμένου του απόδημου συγχωριανού μας Αντρέα Γεωργίου, γιου του Μάρκου και της Κατερίνας.

Πλούσια επίσης και η επικαιρότητα με πολλές εκδηλώσεις να λαμβάνουν χώρα την περίοδο που καλύπτει το περιοδικό: Τέλεση μνημοσύνου πεσόντων, προσκύνημα σε μοναστήρια, επίσκεψη νέων στο χωριό, εκδήλωση του Ομίλου

Γυναικών προς τιμή της αποβιώσασας Ζωής Κοκονής, βράβευση της συγχωριανής μας Ρεβέκκας Νικολαΐδου Πιερή, η οποία πήρε το πρώτο βραβείο συγγραφής κυπριώτικου σκετς του ΡΙΚ για το 2025, βράβευση Νιοχωριτών μαθητών από τη Σχολική Εφορεία Κυθρέας, συμμετοχή Νιοχωριτη μαθητή σε διεθνή διαγωνισμό.

Η ιστορία και οι θύμψεις συμπληρώνουν την ύλη του περιοδικού. Δημοσιεύουμε πληροφορίες και αφηγήσεις αναφορικά με τη λεγόμενη «πέτρα του ηγούμενου», που αφορά τον ηγούμενο της μονής Αγίου Χρυσοστόμου, το κεφάλι του οποίου, σύμφωνα με την παράδοση, συνέθλιψαν οι Τούρκοι στο τσιουφλικούι. Επίσης, οι θύμψεις μιας άλλης εποχής από την καθημερινή ζωή στο χωριό μας της

Μαρίας Νικολαΐδου Βακανά και του Χρίστου Λαμπρία, αλλά και το κείμενο της Έλλης Τρίχα, μας ταξιδεύουν νοερά στο κατεχόμενο χωριό

Με αυτές τις σκέψεις χαιρετίζω την έκδοση του 16ου τεύχους του περιοδικού μας, εκφράζοντας ταυτόχρονα θερμές ευχαριστίες στον επιστημονικό μας συνεργάτη, που αποτελεί την ψυχή του περιοδικού μας, δρ. Απόστολο Κουρουπάκη, σε όσους απέστειλαν κείμενα και εμπλουτίστηκε η ύλη του περιοδικού καθώς και στον φωτογράφο Κύπρο Αδαμίδη. Τέλος, ευχαριστώ όσους και όσες έκαναν χρηματική εισφορά για μερική κάλυψη των εξόδων του περιοδικού μας.

Αυτό το περιοδικό είναι ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στους Νιοχωρίτες είτε ζουν στην Κύπρο είτε στο εξωτερικό. Το αποζητάνε, ρωτούν πότε θα βγει το επόμενο τεύχος, το αναμένουν με λαχτάρα, ιδιαίτερα οι απόδημοι.

Οκτώ χρόνια μιας γόνιμης εκδοτικής περιπέτειας

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Εγγραφα στο περασμένο τεύχος για τα 15 τεύχη της *Νιοχωρίτικης Φωνής* πως η παρουσία της στα σπίτια σας είναι ένας δικός σας άθλος και εξακολουθώ να το πιστεύω μετά από οκτώ χρόνια *Νιοχωρίτικης Φωνής*, όπως μας υπενθυμίζει ο πολύ δραστήριος κοινοτάρχης του χωριού μας, του Νέου Χωρίου Κυθρέας, του Νιοχώρκου, ο Χρίστος Λαμπρίας. Οκτώ χρόνια από τότε που δειλά-δειλά ξεκινήσαμε αυτή την εκδοτική περιπέτεια, που συνάμα είναι και ένας ωραίος αγώνας δρόμου, κάθε φορά που συναντιόμαστε με τον κ. Χρίστο. Ένας αγώνας δρόμου για να συγκεντρώσουμε ύλη, συζητώντας, ποτέ επιβάλλοντας ο ένας στον άλλο, χωρίς να σημαίνει πως κάποιες φορές δεν διαφωνούμε, φυσικά και διαφωνούμε, αλλά γνωρίζουμε και οι δύο πως η διαφωνία πηγάζει από την έγνοια που έχουμε για τη *Νιοχωρίτικη Φωνή*, αλλά και για ό,τι άλλο κάνουμε.

Σύντομα στο ταξίδι μας και στον αγώνα άρχισαν να λαμβάνουν μέρος και άλλοι Νιοχωρίτες, και άλλες Νιοχωρίτισσες, και σιγά-σιγά το ζήτημα της ύλης άρχισε να εκλείπει, ξέραμε ότι όλο και κάποιος συγχωριανός, όλο και κάποια Νιοχωρίτισσα, θα επικοινωνήσει με τον κ. Χρίστο για να του δώσει ένα κείμενο, μία ανταπόκριση, μία ιδέα και ειρήσθω εν παρόδω συνεχίστε να το κάνετε, μάς βοηθάτε και το θέλουμε. Η ύλη συγκεντρώνεται από πολλές πηγές, οι ιδέες έρχονται τρώγοντας σουβλάκια, ή σε ανύποπτο χρόνο και τόπο. Απόδειξη τούτου οι ιστορίες για την Πέτρα του Γουμένου, στην τοποθεσία Τσιφλικούθκια, που ήλθε εις γνώση μας μετά από μερικές μπύρες, συζητώντας γι' άλλα, άσχετα θέματα του Νέου Χωρίου. Το ίδιο και για το άτυπο προσκύνημα ορισμένων Νιοχωριτισσών, που πήγαιναν περπατητές από το Νιόχωρκο σε τέσσερις εκκλησίες των ενοριών της Κυθρέας. Αυτή η περιέργη δραστηριότητα ήλθε υπ' όψη μου κατά τη διάρκεια ενός απογευματινού καφέ, σε οικογενειακή συγκέντρωση, στην οποία βρισκόταν και η Μάρω Ζαχαρία (Μαρίτσα Παντέλα Φραγκούδη) από την Κυθρέα. Πάλι κάτι ειπώθηκε για το χωριό μας και αμέσως η κα Μάρω έδωσε την πληροφορία σαν κάτι το φυσικό –για εκείνη ήταν, γιατί το έβλεπε

να συμβαίνει, από τα λεμονοπερίβολα της οικογένειάς της, που βρίσκονταν κοντά στον ναό του Αγίου Γεωργίου του Στρατηλάτη, στην ομώνυμη ενορία της Κυθρέας.

Και οι δύο παραπάνω πληροφορίες ερευνήθηκαν και αποδείχθηκε ότι όσα χρόνια και αν περάσουν οι μνήμες είναι ισχυρές, αφού είναι αληθινές –πάντοτε εμείς βέβαια θέλουμε να τσεκάρουμε και να διπλοτσεκάρουμε, όχι από δυσπιστία ή έλλειψη εμπιστοσύνης προς το πρόσωπο που μοιράζεται μαζί μας κάποια πληροφορία, αλλά από σεβασμό στις παραδόσεις και την ιστορία του τόπου, του χωριού μας, και που εξαιτίας της συνεχιζόμενης κατοχής είναι πιο δύσκολο να έχουμε από πρώτο χέρι μαρτυρίες, γραπτά τεκμήρια, μάς είναι δύσκολο να θέτουμε τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων. Και σε αυτό το σημείο δεν έχω παρά να ευχαριστήσω και δημόσια τη Ρεβέκκα Νικολαΐδου - Πιερή, η οποία με την απόσπασή της στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών μάς βοηθάει αφάνταστα στο να τεκμηριώνουμε, τουλάχιστον με προφορικές μαρτυρίες, ορισμένες πληροφορίες και γεγονότα που έρχονται υπ' όψη μας.

Αυτές οι περιπέτειες μάς κάνουν κάθε φορά να ψάχνουμε περισσότερο, αλλά και να γεννάμε ιδέες, να θέλουμε να γινόμαστε καλύτεροι και να προσφέρουμε και σε εσάς, το αναγνωστικό κοινό μας, αλλά και στην υπόθεση του Νέου Χωρίου Κυθρέας, και της μνήμης του, γιατί το χωριό μας δεν έχει μόνο παρελθόν, έχει παρόν –μέσω των δραστηριοτήτων του Κοινοτικού Συμβουλίου, των οργανωμένων συνόλων του και των Συλλόγων του, των εκδοτικών μας και άλλων ερευνητικών προσπαθειών μας (που τις στηρίζετε άνευ όρων και σας ευχαριστώ γι' αυτό), αλλά και μέσω των άοκνων προσπαθειών του Κοινοτικού Συμβουλίου για ανακαίνιση των μνημείων του χωριού μας, που ευτυχώς βρίσκει αρωγούς όλες και όλους εσάς, τους όπου γης Νιοχωρίτες και Νιοχωρίτισσες – και όλα τα παραπάνω αποδεικνύουν πως θέλετε και εσείς ειλικρινώς το Νέο Χωριό να έχει και μέλλον, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Σας θέλουμε όλες και όλους κοντά μας, νεότερες και παλαιότερες γενιές, για να κάνουμε τη *Νιοχωρίτικη Φωνή* πιο δυνατή και ακόμη πιο ενδιαφέροντα.

Και επί γης ειρήνη!

Το διαχρονικό ζητούμενο: η επικράτηση της Ειρήνης του Θεού στην ανθρώπινη ιστορία

ΤΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΜΕΣΣΑΟΡΙΑΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Προέδρου των Εκκλησιαστικών Επιτροπών των κατεχομένων Ενοριών και Κοινοτήτων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής (Διαμερίσματος Μεσσαορίας)

Η κατά Σάρκα Γέννησις του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού:

«Η Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει, καὶ ἡ γῆ τὸ Σπήλαιον τῷ ἄπροσίτῳ προσάγει. Ἄγγελοι μετὰ Ποιμένων δοξολογοῦσι. Μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος ὁδοιποροῦσι. Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη Παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός».

Ἐφθασε ἡ εορτὴ τῆς ειρήνης στο κατώφλι του νέου ἔτους 2026 και μας βρίσκει πάλι στην παρατεταμένη προσφυγιά, όπου γονεῖς, παππούδες, εγγόνια και δισέγγονα περιμένουμε την ελευθερία, την επιστροφή στην πατρίδα γη σε συνθήκες ειρήνης, ευημερίας και εφαρμογῆς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Με την ευκαιρία αυτή, των εορτῶν του Αγίου Δωδεκαημέρου, χαιρετίζω

τους εκτοπισμένους Νεοχωρίτες όπου γης, μέσω της έντυπης έκδοσης του Κοινοτικού Συμβουλίου του Νέου Χωρίου Κυθρέας, *Νιοχωρίτικη Φωνή*.

Σφίγγω θερμά και αισιόδοξα το χέρι του Κοινοτάρχη κ. Χριστού Λαμπρία, των μελών του Κοινοτικού Συμβουλίου, των προέδρων και μελών όλων των οργανωμένων συνόλων της Κοινότητας.

Δράττομαι τῆς ευκαιρίας να ευχαριστήσω τους Εκκλησιαστικούς Επιτρόπους τῆς κατεχόμενης Ενορίας του Αγίου Χαράλαμπος, καθώς και τῆς Εκκλησιαστικῆς Επιτροπῆς του παρεκκλησίου του Αγίου Χαράλαμπος, που ἡ ευλάβεια των Νεοχωριτῶν και ἄλλων Χριστιανῶν το ἀνήγειρε στην Αγλαντζιά, για να κρατᾶ ζωντανή την ἐνότητα μεταξύ των χωριανῶν και τῆ νοσταλγία τῆς επιστροφῆς στην πατρίδα, σε συνθήκες ειρήνης και ευημερίας.

Ἡ Γέννηση του Σωτήρα Χριστοῦ ἀποτελεῖ τὴν πρώτη κατεξοχὴν Θεοφάνεια. Ἄλλωστε, μέχρι τον 4ο αἰώνα, τα Χριστούγεννα και ἡ Βάπτισμα του Ιησοῦ εορτάζονταν τὴν ἴδια μέρα, στις 6 Ιανουαρίου.

«Θεός ὢν εἰρήνης, Πατὴρ οἰκτιρῶν, τῆς μεγάλης Βουλῆς σου τὸν Ἄγγελον εἰρήνην παρεχόμενον ἀπέστειλας ἡμῖν· ὅθεν θεογνωσίας πρὸς φῶς ὀδηγηθέντες, ἐκ νυκτὸς ὀρθοῦντες δοξολογοῦμέν σε, Φιλάνθρωπε».

Δηλαδή, «Κύριε ὡς Θεός τῆς ειρήνης και φιλεῦσπλαχνος Πατέρας που εἶσαι, μας ἔστειλες τὸν Ἄγγελο τῆς Μεγάλῆς σου Βουλῆς, για να μας παρέχει τὴν ειρήνη. Γι' αὐτὸ κι εμεῖς, Φιλάνθρωπε, που ὀδηγηθήκαμε στο φῶς τῆς Θεογνωσίας, ξυπνώντας τὴ νύχτα πολὺ πρῶι σε δοξολογοῦμε».

Αυτό το «Θεός ὢν εἰρήνης»: Ο Θεός μας είναι ο Θεός της Ειρήνης, ποιος όμως ειρήνης; Της ειρήνης του ανθρώπου με τον Θεό, της ειρήνης του ανθρώπου με τους αγγέλους, της ειρήνης του ανθρώπου με τους συνανθρώπους του και της ειρήνης του ανθρώπου με τον εαυτό του. Πρόκειται για την ειρήνη του Θεού, που φέρνει τη συμφιλίωση του ανθρώπου με ὅλη την κτίση. Αυτή δεν επιβάλλεται με ὄπλα, δεν κατοχυρώνεται με συνθήκες, αλλά απορρέει από την ειρήνη, από τη συμφιλίωση του ανθρώπου με τον Πανάγιο Τριαδικό Θεό μας.

Όταν συμπληρώθηκε ο καιρός, κατά τον οποίο ο Θεός Πατέρας είχε προαποφασίσει, απέστειλε τον Υιό Του να γεννηθεί ασπόρως από γυναίκα, την αγνή Μαριάμ, και ως τέλειος άνθρωπος να υποταχθεί οικειοθελώς στις πρόνοιες του μωσαϊκού νόμου, για να δώσει σ' αυτές την πραγματική αξία και ταυτόχρονα ν' απελευθερώσει την ανθρωπότητα από το σκοτάδι της αμαρτίας και της τυπολατρίας του παλαιού κόσμου.

Η περίοδος της προσμονής των εθνών έχει ολοκληρωθεί. Με τη Γέννηση του Χριστού, φανερώνεται ο τύπος του αληθινού ανθρώπου, που αμαυρώθηκε από την αμαρτία του πρώτου Αδάμ. Ο Χριστός είναι το αρχέτυπο πρόσωπο, ὡστε μαζί Του να μπορούμε να αποκτούμε τη σωτηρία μας, ακολουθώντας τις εντολές και τον τρόπο ζωής Του, σύμφωνα με το ιερό Ευαγγέλιο και πάντα εντός της Αγίας μας Ορθοδόξου Εκκλησίας. Είναι ο νέος Αδάμ και, ταυτόχρονα, ο Υιός και Λόγος του Θεού και Υιός της Υπεραγίας Θεοτόκου.

Ιδού η ευθύνη μας και το προσωπικό αγώνισμά μας, ιδιαίτερα αυτές τις γιορτινές μέρες, εγκατάλειψη της περιπλάνησης ως ἄλλοθι στην αναζήτηση, αλλά και νέα πλεύση ως λεπτή αὔρα δροσιάς, η συνάντησή μας με τον Σωτήρα Χριστό, τον Ἴλιο της Ειρήνης μετὰ Δικαιοσύνης.

Οι Μάγοι, αν και είχαν ανατραφεί μέσα στην περσική παράδοση και σοφία, εντούτοις κατόρθωσαν να οδηγηθούν

στην αλήθεια. Είναι λυπηρό εμείς που γεννηθήκαμε Χριστιανοί, αναθρεμμένοι με την οικουμενική ελληνική παιδεία και ανατροφή, να αδυνατούμε να διακρίνουμε το θέλημα του Θεού και να χανόμαστε μέσα στη ματαιότητα της καθημερινότητας.

Η εμπειρία αυτή βιώνεται στη σχέση με τον Σωτήρα Χριστό, στη Μετάληψη του Σώματος και Αίματος Του. Αυτός ο Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός είναι η αλήθεια και η ζωή!

Οι απλοϊκοί βοσκοί προσκύνησαν πρώτοι και ἄκουσαν τον αγγελικό ὕμνο «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη». Η ειρήνη, ζητούμενο σε κάθε εποχή ορατών και αοράτων πολέμων. Ο Θεάνθρωπος είναι η ὄντως ειρήνη η πάντα νουν υπερέχουσα!

Ας επικρατήσει η ειρήνη στις ψυχές μας, στην προσωρινά σκλαβωμένη πατρίδα μας και σε ὅλη την υφήλιο.

Καμία ανθρώπινη αξία δεν είναι σταθερή σε αυτό τον μεταβαλλόμενο κόσμο που ζούμε, παρά μόνο η αρετή, οι αξίες, που εκφράζονται ὡπως η αλληλεγγύη και η αγάπη.

«Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἐξ ὕψους ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἀνατολὴ ἀνατολῶν, καὶ οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ εὐρομεν τὴν ἀλήθειαν, καὶ γὰρ ἐκ τῆς Παρθένου ἐτέχθη ὁ Κύριος».

Ας ευχνηθούμε ο Ενανθρωπήσας Ιησούς Χριστός, ο οποίος μας επισκέφθηκε αυτεπάγγελτα από ἄπειρη αγάπη για τη σωτηρία μας, να μας ενισχύει στον καθημερινό αγώνα ὅλους μας και ιδιαίτερα τη νεολαία της κοινότητάς μας, Νέου Χωρίου Κυθρέας, να κρατήσουμε την ταυτότητά μας και τον Ελληνικό και Χριστιανικό μας Πολιτισμό, σε μια ελεύθερη Κύπρο ὅπου ὅλοι οι νόμιμοι κάτοικοι και οι νόμιμοι φιλοξενούμενοι σε αυτή να ζουν ειρηνικά και αρμονικά.

Προσεύχομαι υπὲρ υγείας ὅλων των Νεοχωριτών ὅπου γης, μνημονεύω τους κεκοιμημένους, τους κληρικούς και λαϊκούς μας, με πρώτους τον Πρωτ. π. Διομήδη Κωνσταντίνου και τον Κοινοτάρχη Κώστα Ζερβό.

Καλό, ειρηνικό, δημιουργικό και ελεύθερο το νέο ἔτος 2026!

Καμία ανθρώπινη αξία δεν είναι σταθερή σε αυτό τον μεταβαλλόμενο κόσμο που ζούμε, παρά μόνο η αρετή, οι αξίες, που εκφράζονται ὡπως η αλληλεγγύη και η αγάπη.

Ένα συρτάρι μνήμες

ΤΗΣ ΡΕΒΕΚΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΠΙΕΡΗ

Στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών στη Λευκωσία, ανάμεσα σε ιστορικά δεδομένα, σε βιβλιοδετα έγγραφα, σε αρχεία και εκδόσεις υπάρχει και το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης. Συρταράκια και θήκες γεμάτα αφηγήσεις και καταγεγραμμένες συνεντεύξεις που αφορούν σε όλες τις περιοχές της Κύπρου μας. Για άλλες περισσότερα και για άλλες λιγότερα.

Με μεγάλη θετική έκπληξη άνοιξα το συρτάρι που αναφερόταν στο Νέο Χωριό Κυθρέας. Ολόκληρος ο χώρος για το χωριό. Αν λάβετε υπ' όψιν ότι για κάποιες περιοχές ένα συρτάρι μπορεί να φιλοξενεί ακόμη και τέσσερα χωριά μπορείτε να υπολογίσετε για πόσο υλικό μιλώ. Είκοσι μία κασέτες του παλιού μαγνητοφώνου ψηφιοποιημένες και καταχωρημένες στο σύστημα. Ιστορίες και γεγονότα που παίρνουν τον ακροατή πίσω στον χρόνο με κάποιες να αναφέρονται στην εποχή της τουρκοκρατίας. Αν αναλογιστούμε ότι αρχές του 1990 πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις με κάποιους από τους συγχωριανούς μας που μίλησαν να ήταν τότε 80-85 χρόνων, μπορούμε να φανταστούμε πόσο πίσω πάνε οι εξιστορήσεις τους.

Με μνήμες που είχαν αυτοί ως παιδιά, με ιστορίες που είχαν ακούσει από τους παππούδες τους σκιαγράφησαν με απίστευτα αγνό τρόπο την παράδοση και την ιστορία του χωριού. Διηγήσεις και αφηγήσεις για αντικείμενα που φύλαγαν από το 1821, για στυγνούς Οθωμανούς αφέντες που καταδυνάστευαν το χωριό, για την προοδευτική τάση των Νιοχωριτών που τους έφερε πρωταγωνιστές σε δρώμενα του τόπου (οικονομικά, πολιτιστικά, πολιτικά κτλ.) συγχωριανοί και συγχωριανές μας που οι πλείστοι δεν βρίσκονται σήμερα στη ζωή, διαφύλαξαν το παρελθόν τούτου του τόπου.

Οι επαναλήψεις και οι κοινές αναφορές σε πολλά από τα θέματα καθιστούν τα δεδομένα έγκυρα και αξιόπιστα. Ποια ήταν τα τοπωνύμια της γης, ποιοι υπηρέτησαν ως κοινοτάρχες και ιερείς του χωριού, πώς και πότε λειτούργησαν οι μύλοι των ελιών και του σιταριού, από ποιους και πότε οργανώθηκε ο συνεργατισμός, τα σωματεία, τα καφενεία και τα καταστήματα, τα σινεμά του χωριού είναι γεγονότα που μέσω αυτής της προφορικής καταγραφής έρχονται να συμφωνήσουν με έγγραφα της αποικιοκρατικής κυβέρνησης και αργότερα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Τα ήθη και τα έθιμα της κάθε στιγμής από τη ζωή του χωριού, ίδια και απaráλλαχτα σε όλες τις αφηγήσεις. Και μόνο ένας Νιοχωρίτης ξέρει πόσα είναι αυτά! Τα γλυκά και τα εδέσματα, τα παρασκευάσματα από γάλα, σιτάρι και άλλα προϊόντα του μεσαρίτικου κάμπου, τα ίδια σε κάθε νοικοκυριό! Τιμητική στο καττιμέρι και τις πισίες, αναμφίβολη η θέση των χαλλουμιών και του τραχανά, δεδομένο το ζύμωμα και φούρνισμα των ψωμιών. Η θέση του άνδρα αλλά και της γυναίκας, κυρίως στον 20ό αιώνα, να παρουσιάζεται ξεκάθαρα μέσα από τις μνήμες των ανθρώπων που βίωσαν αυτή την εποχή. Η όποια εξέλιξη –μικρή ή μεγαλύτερη– σε όποιο τομέα να σημειώνεται αδόλευτα είτε ως προσωπική στιγμή των ιδίων είτε ως αναφορά σε άλλα πρόσωπα του χωριού. Τα βάσανα και ο πόνος που έφερε το 1974 σε όλους ανεξαιρέτως σημάδεψε ανεξίτηλα και άφησε παρόμοιο τραύμα στις ψυχές. Το κόμπιασμα της φωνής, το δάκρυ που νιώθεις έστω και μέσα από το ακουστικό ντοκουμέντο, η νοσταλγία, η εμφανής έλλειψη της γης και των ανθρώπων σε πείθει ότι όλοι αισθάνονται και θυμούνται το ίδιο.

Μα και εκείνες οι μικρές ελλείψεις που η λανθάνουσα μνήμη λόγω ηλικίας δη-

•••

Ιστορίες και γεγονότα που παίρνουν τον ακροατή πίσω στον χρόνο με κάποιες να αναφέρονται στην εποχή της τουρκοκρατίας.

μιουργεί, σε κάνουν να χαμογελάς. Και κάπως έτσι τα πιάτα στο ξωκκλήσι του Προδρόμου κάποτε είναι δώδεκα, κάποτε δεκατρία, κάποτε και πάνω από είκοσι. Παράλληλα, ένας χωριανός σκότωσε τον Καρά Χασάνη και λύτρωσε το χωριό, ή μάλλον τρεις χωριανοί, μπορεί και μια μεγάλη ομάδα. Κάθε δεκαπέντε μέρες ερχόταν το νερό στο χωριό και όσοι δικαιούνταν πότιζαν τα χωράφια τους ή μία φορά την εβδομάδα; Τελικά η βαλιανιά ήταν του χωριού, της εκκλησίας ή και της τζαμής; Τροφή για σκέψη και αφορμή για περαιτέρω έρευνα!

Το σημαντικό είναι ότι όλα αυτά τα άτομα, πρόθυμα μίλησαν σε ερευνητές του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών, τους φιλοξένησαν στο προσφυγικό σπιτάκι του συνοικισμού ή στο «προσωρινό» τους χώρο στέγασης. Με τον τρόπο τους συνεισέφεραν στη διαφύλαξη τόσων σημαντικών γεγονότων και δεδομένων της γης και των ανθρώπων της.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ από μας της νεότερης γενιάς. Ένα δείγμα εκτίμησης σε όσους ζουν και ένα μικρό μνημόσυνο σε όσους έχουν αφήσει πια τον κόσμο των θνητών. Ο θησαυρός της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που μας άφησαν είναι ανεκτίμητος.

Αναφέρω τα άτομα που παραχώρησαν συνεντεύξεις καθώς και τη χρονιά που αυτές πραγματοποιήθηκαν:

Αγγελική Κώστα (1992), Ευανθία Χ' Ανδρέου (1992), Χαράλαμπος Τσαγκάρης (1993), Ανδρονίκη Τσαγκάρη (1993), Ιωνάς Ρωτού (1993), Ελένη Νικόλα (1993), Ανδριανή Κελεπέσιη (1993), Ευθυμία Αντωνή (1993), Αντριανή Μαϊμάρη (1993), Αντρονίκη Τσαττέ (1994), Ελένη Βρακά (1994), Χρυσάνθη Τζάμπου (1994), Κυριάκος Λαμπρίδας (1994), Γιακουμής Σάββα (1994), Δέσποινα Σάββα (1994), Χρίστος Μαυράκης (1994), Έλλη Πετρίδου (1994), Παναγιώτα Χ' Ανδρέου (1994).

Νιοχωρίτισσες και Νιοχωρίτες πρόθυμα μίλησαν σε ερευνητές του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών, τους φιλοξένησαν στο προσφυγικό σπιτάκι του συνοικισμού ή στο «προσωρινό» τους χώρο στέγασης, τη δεκαετία του 1990 και οι μαρτυρίες τους σήμερα είναι πολύτιμα φυλακτά.

Τιμήσαμε και φέτος τους πεσόντες Νιοχωρίτες

•••

Για ακόμη μία χρονιά το Κοινοτικό Συμβούδιο, σε συνεργασία με την Εκκλησιαστική Επιτροπή, τα σωματεία «Αυγερινός» και «Απόδρων», τον Όμιλο Γυναικών και τους συγγενείς των πεσόντων απέδωσαν τις δέουσες τιμές στους συγχωριανούς και στις συγχωριανές μας που έπεσαν θύματα της βάρβαρης τουρκικής εισβολής τον μαύρο Ιούλη του 1974.

ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΔΟΞΑ ΣΤΟΥΣ ΗΡΩΕΣ ΜΑΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΜΠΡΙΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΑΓΓΑΝΗΣ ΤΕΡΣΙΟΣ ΒΑΤΣΙΛΑΝΗΣ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΟΡΘΑΝΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΝΤΙΝΟΣ ΣΥΜΒΑΧΟΥ

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΛΑΜΠΡΙΑ

Το Κοινοτικό Συμβούλιο διοργάνωσε το ετήσιο εθνικό μνημόσυνο των πεσόντων Νιοχωριτών, σε συνεργασία με την Εκκλησιαστική Επιτροπή, τα σωματεία «Αυγερινός» και «Απόλλων», τον Όμιλο Γυναικών και τους συγγενείς των πεσόντων. Το μνημόσυνο τελέστηκε την Κυριακή, 7 Σεπτεμβρίου 2025, στον Άγιο Χαράλαμπο Αγλαντζιάς. Του μνημόσυνου προέστη ο θεοφιλέστατος επίσκοπος Μεσαορίας κ. Γρηγόριος, και τον επιμνημόσυνο λόγο εκφώνησε ο Ε/κ διαπραγματευτής για το Κυπριακό κ. Μενέλαος Μενελάου. Ακολούθησε κατάθεση στεφάνων στο μνημείο στον περίβολο της εκκλησίας. Τους πεσόντες τίμησαν εκπρόσωποι κομμάτων, της τοπικής αυτοδιοίκησης, σωματείων και οργανώσεων, συγγενείς των πεσόντων και πλήθος Νιοχωριτών.

Στην ομιλία του ο κ. Μενελάου, τόνισε, μεταξύ άλλων: «51 χρόνια από το μαύρο Ιούλη του 1974, και «οι ήρωές μας συνεχίζουν να περπατούν στα σκοτεινά». Η θυσία τους είναι ακόμα αδικαιώτη, η πατρίδα παραμένει υπό κατοχή, η ανάγκη να βρούμε τον δρόμο προς το ξέφωτο γίνεται σήμερα περισσότερο αδήριτη και ζωτική από ποτέ. Γι' αυτό είμαστε και φέτος εδώ για να αποτίσουμε ελάχιστο φόρο τιμής, να καταθέσουμε το μεγαλείο της θυσίας και να αναδείξουμε το παράδειγμα των ανθρώπων που την ώρα της κρίσης επέλεξαν να κάνουν αυτό που υπαγόρευε η συνείδησή τους, απαντώντας παρών στο κάλεσμα για την υπεράσπιση της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας της πατρίδας. Τιμούμε σήμερα τη μνήμη των ηρώων Κώστα Λαμπρία, Γεώργιου Χατζηγιάννη, Κώστα Κωνσταντινίδη, Στέλιου Ορφανίδη, Γιάννη Παπαγιάννη, Γεώργιου Θεοδώρου, Κωνσταντίνου Ευθυμίου, Σάββα Αποστολίδη και Στέλιου Παναγή. Οι άνθρωποι αυτοί θυσιάστηκαν για το χρέος και το ιδανικό μιας ελεύθερης και ενωμένης Κύπρου».

Αναφερόμενος στις προσπάθειες για λύση του Κυπριακού, ο κ. Μενελάου ανέ-

Του μνημόσυνου προέστη ο θεοφιλέστατος επίσκοπος Μεσαορίας κ. Γρηγόριος, και τον επιμνημόσυνο λόγο εκφώνησε ο Ε/κ διαπραγματευτής για το Κυπριακό κ. Μενέλαος Μενελάου.

Στην ομιλία του ο κ. Μενελάου, τόνισε: «51 χρόνια από το μαύρο Ιούλη του 1974, και «οι ήρωές μας συνεχίζουν να περπατούν στα σκοτεινά». Η θυσία τους είναι ακόμα αδικαιώτη, η πατρίδα παραμένει υπό κατοχή, η ανάγκη να βρούμε τον δρόμο προς το ξέφωτο γίνεται σήμερα περισσότερο αδήριτη και ζωτική από ποτέ.

φερε ότι η απόδοση τιμών έχει αξία όταν αποτελεί ταυτόχρονα σταθμό επαναβεβαίωσης της δέσμευσης και της προσήλωσής μας σε αυτό που θα πρέπει να αποτελεί την πεμπτουσία του αγώνα μας: μια λύση του Κυπριακού που θα απαλλάσσει την Κύπρο από την κατοχή και θα διασφαλίζει ένα πραγματικά ελεύθερο, ανεξάρτητο, δημοκρατικό κράτος του οποίου τη μοίρα θα καθορίζουν οι νόμιμοι πολίτες του. Παρά τις δυσκολίες και τις αντιξοότητες η επιλογή δεν μπορεί να είναι άλλη από τη συνέχιση της προσπάθειας για την απαλλαγή από την κατοχή, την απελευθέρωση και την επανένωση του τόπου και του λαού μας, τόνισε.

Καταλήγοντας ο κ. Μενελάου ανέφερε ότι στη μακραίωνη ιστορία μας σε τούτη τη γη, ζήσαμε και επιβιώσαμε κάτω από πολλούς δυνάστες και κατακτητές. Αποτυπώνοντας γλαφυρά αυτό το στοιχείο ο μεγάλος μας ποιητής Κώστας Μόντης έγραψε: «Χρόνια σκλαβικίες ατελείωτες/ Τον πάτσον τζιαί τον κλώτσον τους Εμείς τζιαμαί, ελιές τζιαί τερατσιές πάνω στον ρότσον τους».

Για ακόμη μια χρονιά, ως οφείλαμε, αποδώσαμε τις δέουσες τιμές στους συγχωριανούς και στις συγχωριανές μας που έπεσαν θύματα της βάρβαρης τουρκικής εισβολής τον μαύρο Ιούλη του 1974, απότοκο του προδοτικού πραξικοπήματος της χούντας των Αθηνών και της ΕΟΚΑ Β'. Πεσόντες, εν ψυχρώ δολοφονηθέντες/θείσες, αγνοούμενοι/ες, συνθέτουν το δράμα του χωριού μας, που πλήρωσε βαρύ τίμημα με το συνολικό αριθμό των θυμάτων να φτάνει τους 74, με δύο έφηβους τον Παναγιώτη Κοντό, 14 χρονών και τον Θεόδουλο Θεοδούλου 16 χρονών, αλλά και υπέργηρους 90 χρονών. Από τα θύματα της τουρκικής εισβολής έχουν ταυτοποιηθεί και ταφεί όπως επιτάσσει η θρησκεία μας 43, ενώ 31 συγχωριανοί μας δεν έχουν ακόμη εντοπιστεί. Το Κοινοτικό Συμβούλιο βρίσκεται σε συνεχή επαφή με την αρμόδια κυβερνητική υπηρεσία για τους αγνοούμενους, προσφέροντας κάθε δυνατή βοήθεια που θα οδηγήσει στον εντοπισμό χώρων ταφής αγνοούμενων συγχωριανών μας.

Πεσόντες, εν ψυχρώ δολοφονηθέντες/θείσες, αγνοούμενοι/ες, συνθέτουν το δράμα του χωριού μας, που πλήρωσε βαρύ τίμημα με το συνολικό αριθμό των θυμάτων να φτάνει τους 74.

Εκδρομή προσκύνημα σε μοναστήρια του Τροόδους

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΛΑΜΠΡΙΑ

Εξαιρετική επιτυχία κατά γενική ομολογία σημείωσε η εκδρομή προσκύνημα που διοργάνωσε το Σάββατο 18 Οκτωβρίου 2025 το Κοινοτικό Συμβούλιο του χωριού μας. Πρώτος σταθμός, ο ναός του Τιμίου Σταυρού στο Όμοδος, μετά το μοναστήρι της Παναγίας της Τροοδιτισσας και τέλος η Ιερά Μονή Παναγίας Τρικουκκιώτισσας στον Πρόδρομο.

Οι Νιοχωριτες και οι Νιοχωρίτισσες πήραν τον καφέ τους, και απόλαυσαν πρόγευμα και γεύμα στο κέντρο Χρυσανθής όπου είχαν την ευκαιρία να βρεθούν με γνώριμους χωριανούς που είχαν καιρό να δουν λόγω της προσφυγιάς. Ο κοινοτάρχης έκανε ενημέρωση

αναφορικά με κάποιες εξελίξεις που αφορούν το χωριό μας και ευχαρίστησε τους χωριανούς του για το ενδιαφέρον τους. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε στην ολοκλήρωση των εργασιών συντήρησης του κοιμητηρίου και πληροφόρησε τους συγχωριανούς του ότι όσοι επιθυμούν μπορούν να πηγαίνουν στο κοιμητήριο και να ανάβουν το καντήλι στο μνήμα του συγγενή τους. Επίσης, ανέφερε ότι εκείνο που ακόμη δεν έγινε είναι η στίλβωση των ονομάτων στους τάφους για να μη καθούν τα ονόματα και ότι με τον νέο χρόνο αναμένεται ότι θα γίνει και αυτό. Το κόστος του κάθε σταυρού, που δεν αναμένεται να ξεπερνά τα €30, θα αναλαμβάνει η οικογένεια του νεκρού.

Σκοπός της διοργάνωσης εκδρομών είναι να έλθουν κοντά χωριανοί, να θυμηθούν το χωριό τους, να βρεθούν με συγχωριανούς τους που δεν βλέπουν συχνά λόγω της προσφυγιάς. Η συνέντευξη συγχωριανών συμβάλλει στην ανανέωση του πόθου επιστροφής στη γενέθλια γη και στην σύσφιγξη των μεταξύ τους σχέσεων που πρέπει να διατηρηθούν και να μην ξεθωριάσουν με το πέρασμα των χρόνων. Ανανεώσαμε το ραντεβού μας για την επόμενη εκδήλωση.

Σκοπός της διοργάνωσης εκδρομών είναι να έλθουν κοντά χω-
ριανοί, να θυμηθούν το χωριό τους, να βρεθούν με συγχωριανούς
τους που δεν βλέπουν συχνά λόγω της προσφυγιάς.

● ● ●

Δεκάδες οι Νιοχιρίτισσες και οι Νιοχιρίτες που έδωσαν μέρος στην εκδρομή προσκύνημα που διοργάνωσε τον Οκτώβριο το Κοινοτικό Συμβούδιο του Νέου Χωρίου, στον ναό του Τιμίου Σταυρού στο Όμοδος, στο μοναστήρι της Παναγίας Τροοδιτισσας και στην Ιερά Μονή Παναγίας Τρικουκκίτισσας στον Πρόδρομο.

Περπατήσαμε στις γειτονιές μας που επαίζαμε μισιοί

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΛΑΜΠΡΙΑ

Ακόμη μία επίσκεψη στο κατεχόμενο χωριό μας πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 25 Οκτωβρίου 2025, με πρωτοβουλία του Κοινοτικού Συμβουλίου. Συνολικά 50 περίπου Νιοχωριτες και Νιοχωρίτισσες όλων των ηλικιών –το ευχάριστο συμμετείχαν και νέοι πράγμα πολύ ελπιδοφόρο– περιδιαβήκαμε τους δρόμους και τα καντούνια του χωριού μας που εξαναγκαστήκαμε να εγκαταλείψουμε τον Αύγουστο του 1974. Σκοπός των επισκέψεων αυτών, που έχει καθιερώσει το Κοινοτικό Συμβούλιο τα τελευταία οκτώ χρόνια, είναι να γνωρίσουν οι νέοι τον τόπο που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν οι πρόγονοί τους. Να επισκεφθούν τη γενέθλια γη, να ενημερωθούν για τις εκκλησίες, το δημοτικό σχολείο, το κοιμητήριο, τους συλλόγους, το ελαιοτριβείο, τη Συνεργατική, τα παντοπωλεία, τη βαλαριά και γενικά για την καθημερινή ζωή των παππούδων τους πριν από το 1974. Ενθαρρυντικό της όλης προσπάθειας το γεγονός ότι οι νέοι συνοδεύονταν από τους γονείς τους οι οποίοι μιλούσαν στα παιδιά τους για τα βιώματά τους πριν ξεριζωθούν. Ωστόσο, καλό θα ήταν οι μεγάλοι να παροτρύνουν πιο πολύ τους νέους να συμμετέχουν στις επισκέψεις αυτές, πολλά θα έχουν να ωφεληθούν.

Σε κάθε σταθμό ο κοινοτάρχης κ. Χρ. Λαμπρίας έκανε σχετική ενημέρωση των συγχωριανών του. Περπατώντας στους δρόμους του χωριού τα αισθήματα ανάμικτα, χαρά γιατί ξανάβλεπες τους τόπους που μεγάλωσες, αλλά και λύπη

•••

*Περπατώντας
στους δρόμους
του χωριού
τα αισθήματα
ανάμικτα,
χαρά γιατί ξανάβλεπες τους
τόπους που
μεγάλωσες,
αλλά και λύπη
ακόμη και θυμός,
γιατί βλέπεις να μένουν
άδελφοί στο σπίτι
σου...*

● ● ●

Συνοδικά 50 περίπου Νιοχωριτες και Νιοχωρίτισσες ὁδῶν των νηκυῶν –το ευχάριστο συμμετείχαν και νέοι πράγμα ποδύ ἐπιδοφόρο– περιδιαβήκαμε τους δρόμους και τα καντούνια του χωριού μας που ξαναγκαστήκαμε να εγκαταδείψουμε τον Αύγουστο του 1974.

ακόμη και θυμός γιατί βλέπεις να μένουν άλλοι στο σπίτι σου, στην περιουσία σου, που δημιούργησαν με κόπο, ιδρώτα και αίμα οι πρόγονοί σου. Να διασταυρώνεσαι με τους κουβαλπούς που μας κοιτούσαν περίεργα. Και να αναλογίζεσαι και να διερωτάσαι, άραγε πώς θα ήταν το χωριό μας σήμερα, 51 χρόνια μετά, αν δεν γινόταν η εισβολή; Πόσοι θα ήταν οι κάτοικοι, τι μορφή θα είχε;

Μεγάλη η συγκίνηση όταν επισκεφθήκαμε τις εκκλησίες του Αγίου Χαραλάμπους και του Τιμίου Προδρόμου. Δυστυχώς, δεν μας επιτράπηκε, για πρώτη φορά, να μπορούμε στην εκκλησία του Αγίου Χαραλάμπους με τη δικαιολογία ότι δεν πήραμε άδεια. Στο εκκλησάκι του Τιμίου Προδρόμου ο κοινοτάρχης ενημέρωσε τους συγχωριανούς του για τις προσπάθειες αναστήλωσής του, (εργασίες που ήδη έχουν ξεκινήσει), ευχαριστώντας όσους έκαναν χρηματικές εισφορές. Συγκίνηση και όταν φτάσαμε στο σήμα κατατεθέν του χωριού μας, τη βαλαριά, που όταν ήταν στις δόξες της κάλυπτε με τους τεράστιους κλώνους της ολόκληρη τη γειτονιά. Σήμερα, ένα ξερό κουφάρι, να κείτεται στο δρόμο, που το άφησαν οι Τούρκοι ως μνημείο.

Πριν από την ολοκλήρωση της επίσκεψης επισκεφθήκαμε και το κοιμητήριο όπου οι Νιοχωρίτισσες «κάπνισαν» τους τάφους των συγγενών τους και άναψαν το καντήλι που υπάρχει στη μαρμαρίνη πλάκα που τοποθέτησε το Κοινοτικό Συμβούλιο στο πλαίσιο της συντήρησης και τοπιότεχνησης του κοιμητηρίου, που επιτεύχθηκε μετά από άοκνες προσπάθειες του Κοινοτικού Συμβουλίου σε συνεργασία με τον Ε/κ συμπρόεδρο της δικοινοτικής Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά δρα Σώτο Κτωρή, προς τον οποίο ο κοινοτάρχης, στο πλαίσιο ενημέρωσης των παρευρισκομένων, εξέφρασε θερμές ευχαριστίες για τη βοήθειά του, χωρίς την οποία θα ήταν αδύνατη η συντήρηση του ναού του Αγίου Χαραλάμπους και του κοιμητηρίου, αλλά και της αναστήλωσης του Τιμίου Προδρόμου.

Φύγαμε από το χωριό με ανάμικτα αισθήματα, ανανεώνοντας το ραντεβού μας για το 2026 με την προσμονή και την ελπίδα να πάμε κάτω από καλύτερες συνθήκες καθώς και για πιο μαζική συμμετοχή και με όσο το δυνατόν περισσότερους νέους.

Ο Όμιλος Γυναικών του χωριού μας τίμησε τη Ζωούλα Κοκονή

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΛΑΜΠΡΙΑ

Μικρή αποδείχτηκε η αίθουσα του «Απόλλωνα» για να χωρέσει τις πολλές Νιοχωρίτισσες και όχι μόνο που προσέτρεξαν για να τιμήσουν μεταθανάτια τη Ζωή Κοκονή, σε εκδήλωση που διοργάνωσε την 1η Νοεμβρίου 2025 ο Όμιλος Γυναικών του χωριού μας, του οποίου η Ζωή υπήρξε ιδρυτικό αλλά και πολύ δραστήριο μέλος.

Η Ζωή Κοκονή, μια βέρα Νιοχωρίτισσα, κατά το σύντομο, δυστυχώς, πέρασμά της από τη ζωή άφησε το δικό της αποτύπωμα στην κοινωνία του Νιοχώρκου, της γενέτειράς της που τίμησε με την όλη δράση της. Η αγάπη της για το χωριό της μοναδική. Με τη μερική άρση των απαγορεύσεων στη διακίνηση, η Ζωή έσπευσε να επισκεφθεί το αγαπημένο της χωριό, να πάει στη βεηλωμένη εκκλησία του Αγίου Χαράλαμπους και να ανάψει ένα κερί, να περπατήσει στα καντούνια του χω-

ριού από το οποίο έφυγε στην τρυφερή ηλικία των 11 ετών.

Η Ζωή διακρινόταν για το ήθος της, την καλοσύνη της, την αγάπη για τον συνάνθρωπό της, και την έφεσή της για προσφορά καθώς και για την αγάπη της για την εκκλησία. Υπήρξε μέλος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής της κατεχόμενης εκκλησίας μας του Αγίου Χαράλαμπους και πρωτοστάτησε για τη συλλογή χρημάτων για τη συντήρησή της, πράγμα που έγινε κατορθωτό πριν από μερικά χρόνια.

Στην τιμητική εκδήλωση μίλησαν για τη Ζωή η πρόεδρος του Ομίλου Γυναικών κα Μαρία Ευθυμίου και η δασκάλα κα Δώρα Ανδρέου. Στην ομιλία της η κα Ευθυμίου ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «τα λόγια είναι φτωχά ώστε να καλύψουν το τεράστιο κενό που δημιουργήσε η απώλειά της, γιατί ήταν για όλους η αγαπημένη μας Ζωούλλα, το υπόδειγμα του συνεργάτη, ο έντιμος, ο εργατικός, ο ευγενικός και χαμογελαστός άνθρωπος». Αναφερόμενη στη μεγάλη αγάπη της Ζωής για το Νιόχωρκο, είπε, μεταξύ άλλων: «Η καρδιά της χτυπούσε πάντα για το κατεχόμενο χωριό μας. Αυτό το μικρό κομμάτι γης που είχε στερηθεί, ήταν το ιερό της μέρος όπου ανήκε η ψυχή της. Πάντα λαχταρούσε την επιστροφή της εκεί. Ένας πόθος που δεν έσβησε ποτέ».

Στην ομιλία της η δασκάλα κα Δώρα Ανδρέου αναφέρθηκε ιδιαίτερα στη σχέση που δημιουργήθηκε ανάμεσά τους, μια σχέση δασκάλας – μαθήτριας που μετεξελίχθηκε σε μια αγνή και βαθιά φιλία που τη χαρακτήριζε η αμοιβαία εκτίμηση, η εκτίμηση της μαθήτριας προς τη δασκάλα της αλλά και η εκτίμη-

«Η καρδιά της χτυπούσε πάντα για το κατεχόμενο χωριό μας. Αυτό το μικρό κομμάτι γης που είχε στερηθεί, ήταν το ιερό της μέρος όπου ανήκε η ψυχή της. Πάντα λαχταρούσε την επιστροφή της εκεί. Ένας πόθος που δεν έσβησε ποτέ», είπε η πρόεδρος του Ομίλου Γυναικών κα Μαρία Ευθυμίου στην ομιλία της.

Η Ζωή Κοκο-
νή, μια βέρα
Νιοχιρίπσοα,
κατά το σύντο-
μο, δυστυχώς,
πέρασμά της
από τη ζωή
άφησε το δι-
κό της απο-
τύπωμα στην
κοινωνία του
Νιοχίρκου,
της γενέτειράς
της που τίμη-
σε με την όλη
δράση της.

ση της δασκάλας προς τη μαθήτριά της, που την είδε να διαπρέπει στην κοινωνία ως επαγγελματίας και ως άνθρωπος με μεγάλη συμμετοχή στα κοινά. «Η σχέση μου με τη Ζωή», ανέφερε, μεταξύ άλλων, η κα Ανδρέου, «ξεκίνησε από τα πολύ μικρά της χρόνια. Ήταν η μοναχοκόρη της Χρυσούλας και του Χρίστου Κοκονή. Το όνομά της απόλυτα συνδεδεμένο με την προσωπικότητά της, έτσι όπως αναδείχθηκε μέσα από το πέρασμα του χρόνου. Την ξεχώρισα και την αγάπησα από τα έξι της χρόνια, τότε που την είχα μαθήτριά μου στην Α΄ τάξη στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας. Γελαστή, χαρούμενη, καλοσυνάτη, αυθόρμητη κι ανέμελη έβγαζε από τότε μια αυθεντικότητα χαρακτήρα, ήταν αγνή κι ανεπιτήδευτη και σε κέρδιζε με την πρώτη». Και πρόσθεσε: «Ήταν η Ζωούλα μου, ήταν κι όλα τα παιδιά, κορίτσια κι αγόρια, που τα έφερα στην προσφυγιά για να μου θυμίζουν το χωριό και τους ανθρώπους του, για να με στηρίζουν και να με παρηγορούν. Και συνδέθηκα ξανά με τη Ζωούλα. Τώρα πια ήταν μια επιτυχημένη επαγγελματίας λογίστρια. Στα πρώτα στάδια της ίδρύσεως του Ομίλου Γυναικών Νέου Χωριού Κυθραίας, το 2007,

την είδα να διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο. Και το χάρηκα, μου ενέπνεε από την αρχή εμπιστοσύνη. Κατάλαβα ότι είχε να δώσει πολλά, σε αυτή την προσπάθεια για τη διατήρηση της μνήμης του κατεχόμενου χωριού μας και τη συνοχή του κόσμου μας μετά τον εκτοπισμό από τις πατρογονικές μας εστίες. Ήμουν παρούσα στις πρώτες εκείνες συνεδριάσεις στα γραφεία της εταιρείας όπου δούλεψε η Ζωή».

Η όλη εκδήλωση ολοκληρώθηκε με την πρόεδρο του Ομίλου Γυναικών κ. Μαρία Ευθυμίου να επιδίδει τιμητική πλακέτα στη μητέρα της Ζωής, κα Χρυσούλα Κοκονή και στον αδελφό της Κώστα. Η συγκίνηση της μητέρας και του αδελφού πολύ μεγάλη, και έκδηλη στα πρόσωπά τους, ευχαριστώντας για τη μεταθανάτια τιμή που έγινε στον δικό τους άνθρωπο. Τα μέλη του Ομίλου συγάρηκαν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου για την οργάνωση της όλης εκδήλωσης, στην οποία παρέστησαν ο κοινοτάρχης και τα μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου, ο πρόεδρος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής και οι πρόεδροι και μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των σωματείων «Αυγερινός» και «Απόλλων».

Η πρόεδρος του Ομίλου Γυναικών κα Μαρία Ευθυμίου επέδωσε τιμητική πλακέτα στη μητέρα της Ζωής, κα Χρυσούλα Κοκονή και στον αδελφό της Κώστα.

Βραβεύθηκαν άριστοι Νιοχωρίτες μαθητές

Οι Νιοχωρίτες διακρίνονταν για την έφεσή τους στα γράμματα και γενικά στη μόρφωση. Σε εποχές πολύ δύσκολες, με πολλές θυσίες, έστελναν τα παιδιά τους στο Γυμνάσιο γιατί πίστευαν ότι η μόρφωση ήταν σημαντικό εφόδιο στη ζωή ενός ανθρώπου. Την τακτική αυτή συνεχίζουν οι απόγονοι των Νιοχωριτών. Διαπαιδαγωγούν τα παιδιά τους και τους παρέχουν κάθε μέσο της σύγχρονης τεχνολογίας για να τα μάθουν να διεκδικούν την αριστεία. Έτσι, διαπιστώνουμε ότι πολλοί νέοι της εποχής μας, με καταγωγή από το Νέο Χωρίο Κυθρέας, αριστεύουν, τιμώντας με αυτό τον τρόπο την οικογένειά τους και το χωριό τους.

Αυτή τη συνεχή προσπάθεια απέδειξαν οι επτά μαθήτριες και μαθητές με καταγωγή από το Νέο Χωρίο Κυθρέας, που αρίστευσαν και βράβευσε η Σχολική Εφορεία Κυθρέας, η οποία τιμά κάθε χρόνο απόφοιτους μαθητές Μέσης Εκπαίδευσης που αρίστευσαν με καταγωγή από την Κυθρέα και τα χωριά της περιοχής. Φέτος η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία στις 15 Δεκεμβρίου 2035 στην αίθουσα εκδηλώσεων της ΠΟΕΔ. Συνδιοργανωτής της εκδήλωσης ο Δήμος Κυθρέας.

Την εκδήλωση χαιρέτισαν ο επιθεωρητής Μαθηματικών κ. Ιωάννης Ιωάννου εκ μέρους της υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Αθηνάς Μι-

χαηλίδου, ο επίσκοπος Μεσαορίας κ. Γρηγόριος, ο πρόεδρος της Σχολικής Εφορείας Κυθρέας κ. Κωνσταντίνος Κολιός και ο δήμαρχος Κυθρέας, κ. Μάριος Ζαμπακίδης. Εκ μέρους των βραβευθέντων αντιφώνησε ο πρωτεύσας απόφοιτος της Αγγλικής Σχολής Λεάνδρος Ηλία (δισέγγονος του συγχωριανού μας αγνοούμενου Λεάνδρου Ιωάννου), ο οποίος αναφέρθηκε στα βιώματα που του κληροδότησε η οικογένειά του από τον κατεχόμενο τόπο καταγωγής του. Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με εορταστικό πρόγραμμα από τη Δημοτική Χορωδία Κυθρέας υπό τη διεύθυνση του Δημήτρη Κωνσταντίνου, με τη συμμετοχή της Κυθρεώτισσας σοπράνο Πηνελόπης Καραολιά Προκοπίου.

Συνολικά, 35 νέα παιδιά από την Κυθρέα, το Παλαιόκυθρο, το Νέο Χωρίο, το Έξω Μετόχι και το Τραχώνι που αποφοίτησαν με άριστο ήθος και επίδοση από λύκεια, τεχνικές και ιδιωτικές σχολές, έλαβαν ακολούθως πλακέτα, συμβολικό χρηματικό βραβείο και αντίτυπα εκδόσεων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής, των οργανωμένων συνόλων και των Κοινοτικών Συμβουλίων της περιοχής Κυθρέας.

ΟΙ ΑΡΙΣΤΟΙ

Οι Νιοχωρίτες μαθητές που αρίστευσαν είναι οι: Έλενα Λεάνδρου (δισέγγονη Καλλιόπης Ζίγκα), Γιώργος Αθανασίου (εγγονός της Ολγας Κιλικίτα), Παντελής Παυλίδης (εγγονός του Παντελή και της Βαθούλας Παναγιή, το γένος Σοφοκλή Ζερβού), Σιμώνη Χατζηπλαζάρου (εγγονή του Αντρέα και της Μαρίας Χατζηπλαζάρου, δισέγγονη του Αντώνη και της Παναγιώτας Καμπλάρη), Γεώργιος Ιακώβου (εγγονός του Παύλου και της Ζωής Γεωργίου το γένος Κοκονή), Μαρία Χρυσοστόμου, εγγονή του Χρίστου Κίτσου, από το Παλαιόκυθρο, και της Μαρίας Τζωρτζή, από το Νέο χωριό Κυθρέας.

Πάντοτε στα Γράμματα

Από τις δεκαετίες του '40 και του '50 έστελναν τα παιδιά τους στο Παγκύπριο Γυμνάσιο. Τότε που ακόμη οι έφηβοι νοικίαζαν δωμάτιο, γιατί είτε δεν υπήρχαν λεωφορεία είτε μόλις που έκαναν την εμφάνισή τους ένα δυο. Αναφέρεται ενδεικτικά ότι το 1942 φοιτούσαν στο Παγκύπριο Γυμνάσιο πέντε Νιοχωρίτες, οι Νίκος Τελεβάντος, Αντρέας Νικολαΐδης, Θάσος Λαμπρίας, Γιώργος Καστελλάνος και Πέτρος Κυριακίδης.

Επτά μαθητές και μαθήτριες από το Νέο Χωριό Κυθρέας πρώτευσαν την περασμένη σχολική χρονιά, αποδεικνύοντας πως οι νιοχωρίτικες οικογένειες επιμένουν να «επενδύουν» στην παιδεία.

Δράσεις Δήμου Κυθρέας

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης παρουσιάστηκε το Ημερολόγιο του Δήμου Κυθρέας για το 2026 με θέμα «Άγιος Ανδρόνικος Κυθρέας, από τη μνήμη στη διάσωση» και προβλήθηκε ολιγόλεπτο βίντεο για τις πλούσιες δράσεις του Δήμου Κυθρέας και του Δημοτικού Συμβουλίου Νεολαίας που πραγματοποιήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς.

Νιοχωρίτισσα δασκάλα έλαβε το πρώτο βραβείο συγγραφής κυπριώτικου σκετς του ΡΙΚ

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το πρώτο βραβείο στον φετινό διαγωνισμό συγγραφής κυπριώτικου σκετς που προκηρύσσει κάθε χρόνο το ΡΙΚ απονεμήθηκε στη συγχωριανή μας Ρεβέκκα Νικολαΐδου Πιερή για το έργο της *Να κεντάς τη ζωή*. Οι συγγραφείς είχαν δικαίωμα να υποβάλουν ένα μόνο έργο, γραμμένο στην κυπριακή διάλεκτο, διάρκειας 20-25 λεπτά για ραδιοφωνική μετάδοση. Η Ρεβέκκα είναι κόρη του Ντίνου και της Μαρίτσας Νικολαΐδη, το γένος Χρίστου Κούννου και Ρεβέκκας Μαννάρη, και είναι εκπαιδευτικός στη δημοτική εκπαίδευση. Η Ρεβέκκα είχε αποσπάσει και παλαιότερα έπαινο για το έργο της *Περιμένοντας*, αλλά και διάκριση για το σκετς της *Η Μηλιά*. Και τα δύο έργα της είχαν μεταδοθεί από το ραδιόφωνο του ΡΙΚ.

Μέσα από έρευνα και μελέτη, η Ρεβέκκα διαμόρφωσε και έπλασε την ιστορία της με πρωτότυπο τρόπο, παρουσιάζοντας έξι χαρακτήρες που ενώ ζουν στον ίδιο χώρο, εκφράζονται και δρουν με τον δικό τους τρόπο. Στο λεκτικό της βράβευσης από το ΡΙΚ αναφέρεται: «Πρόκειται για ένα πρωτότυπο, αληθινό και συγκινητικό κείμενο με άρτια ραδιοφωνική δομή, ολοκληρωμένους και ζωντανούς χαρακτήρες, εξαιρετική πλοκή και ορθό χειρισμό της κυπριακής διαλέκτου».

Την κριτική επιτροπή αποτελούσαν η Αγγελική Νικηφόρου, εκπρόσωπος Τμήματος Ραδιοφωνικών Προγραμμάτων (πρόεδρος), και ως μέλη οι: Γιώργος Θεοδοσίου, πρόεδρος Ένωσης Θε-

ατρικών Συγγραφέων Κύπρου, Πέτρος Καρατζιάς, εκπρόσωπος Ένωσης Ηθοποιών Κύπρου, Νάτια Χαραλάμπους, ηθοποιός, ραδιοσκηνοθέτιδα, δρ Ιωάννης Ηλιάδης, εκπρόσωπος Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών.

Το κυπριώτικο σκετς μεταδίδεται εδώ και δεκαετίες από το πρώτο πρόγραμμα ραδιοφώνου του ΡΙΚ, το μεσημέρι της Κυριακής. Είναι συνδεδεμένο στο μυαλό των Κυπρίων με το κυριακάτικο φαγητό (ψητό ως επί το πλείστον) και με οικογενειακές στιγμές χαλάρωσης και συναισθηματικού δεσίματος. Είναι αυτή την παράδοση που το ΡΙΚ και οι συγγραφείς των σκετς προσπαθούν να διατηρήσουν και να μεταφέρουν στις επόμενες γενιές. Είναι τη διάλεκτό μας, τις αξίες, την κουλτούρα, τον πολιτισμό και την άυλη κληρονομιά του τόπου μας που μέσα από τα έργα αυτά προσπαθούν να διασφαλίσουν και να κατοχυρώσουν ως τμήμα του κυπριακού πλούτου.

Συγχαίρουμε τη συγχωριανή μας Ρεβέκκα Νικολαΐδου Πιερή για το Α΄ Βραβείο και ευχόμαστε να συνεχίσει να δημιουργεί και να προσφέρει, τιμώντας έτσι την οικογένειά της και το χωριό μας.

ΝΑ ΚΕΝΤΑΣ ΤΗ ΖΩΗ

Η ιστορία του *Να κεντάς τη ζωή* ξεκινά να διαδραματίζεται στα τέλη της δεκαετίας του '40 και ολοκληρώνεται στα

•••

Το βραβείο του φετινού διαγωνισμού συγγραφής κυπριώτικου σκετς που προκηρύσσει κάθε χρόνο το Ρ.Ι.Κ. απονεμήθηκε στη συγχωριανή μας Ρεβέκκα Νικολαΐδου Πιερή για το έργο της «Να κεντάς τη ζωή».

μέσα της δεκαετίας του '50. Η πλοκή εξελίσσεται στην επαρχία Λευκωσίας, σε ένα χωριό αλλά και στο γυναικοπάζαρο, όπου μια νεαρή κοπέλα, με ανήσυχο πνεύμα και νεωτεριστικές ιδέες, αποφασίζει να δουλέψει στην παραγωγή και το εμπόριο υφαντών και κεντητών. Ακολουθώντας το όνειρό της, αρνείται να ακολουθήσει τις συμβάσεις και τα στερεότυπα της εποχής για γάμο και οικογένεια, και αποφασίζει να ακολουθήσει το όνειρό της. Να ταξιδέψει στο εξωτερικό και να μελετήσει τα μικρασιά-

τικά κεντήματα, τα κεντήματα της Θράκης καθώς και τα βενίς, βενετσιάνικα κεντήματα που έχουν ξεχωριστή θέση και στις κεντήτριες της Κύπρου.

Για τη χρονιά 2025, η προθεσμία υποβολής των σκετς ήταν στις 31 Ιουλίου 2025. Τα βραβεία ήταν χορηγία της γαλακτοβιομηχανίας ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ-ΚΡΙΣΤΗΣ και αφορούσαν στο πρώτο, δεύτερο και τρίτο βραβείο καθώς και έναν έπαινο. Οι όροι συμμετοχής καθώς και το πλαίσιο συγγραφής ήταν αναρτημένα στην ιστοσελίδα του ΠΙΚ.

Νιοχωρίτης μαθητής συμμετέχει σε διεθνή διαγωνισμό στη Σουηδία

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΣΤΕΦΑΝΗ

Η Κύπρος συμμετείχε στον διεθνή μαθητικό διαγωνισμό Stockholm Junior Water Prize που πραγματοποιήθηκε τέλη Αυγούστου 2025, με τη συμμετοχή 37 χωρών, στη Στοκχόλμη της Σουηδίας. Την Κύπρο εκπροσώπησαν οι μαθητές Βασίλης Στεφανή* και Κωνσταντίνος Κοκκοφίτης του Λυκείου Αγίου Γεωργίου Λακατάμιας. Ο Stockholm Junior Water Prize είναι ένας διεθνής διαγωνισμός για μαθητές ηλικίας 15-20 ετών οι οποίοι αναπτύσσουν καινοτόμα ερευνητικά έργα για αντιμετώπιση σημαντικών προκλήσεων στον τομέα του νερού. Ο διαγωνισμός προσελκύει δεκάδες χιλιάδες συμμετέχοντες από πολλές χώρες παγκοσμίως.

Η Κύπρος εκπροσωπήθηκε επάξια από τους μαθητές με την εργασία τους με τίτλο «AquaWise Smart Irrigation and Water Management System». Τα παιδιά παρουσίασαν το καινοτόμο έργο τους ενώπιον της διεθνούς κριτικής επιτροπής, λαμβάνοντας ιδιαίτερα θετι-

κά σχόλια και αξιολογήσεις για την ωριμότητα, την επιστημονική προσέγγιση, τη σημασία της εργασίας τους και την άψογη παρουσίασή τους. Το AquaWise είναι ένα ευέλικτο σύστημα άρδευσης που δημιουργεί προσαρμοσμένα προγράμματα ποτίσματος και ρυθμίζει τη ροή νερού με βάση δεδομένα από μετεωρολογικούς σταθμούς και αισθητήρες εδάφους. Η εργασία εντυπωσίασε με την τεχνική αρτιότητα και την περιβαλλοντική της προσέγγιση.

Για τη φετινή χρονιά, το βραβείο Stockholm Junior Water Prize 2025 κέρδισε η ομάδα της Γερμανίας.

Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στη Στοκχόλμη, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε ποικίλες δραστηριότητες και να γνωρίσουν μαθητές από όλο τον κόσμο. Ιδιαίτερη στιγμή αποτέλεσε η τελετή υποδοχής από την πριγκίπισσα Βικτώρια της Σουηδίας, η οποία χαιρέτισε προσωπικά κάθε μαθητή και απένειμε το βραβείο στη νικήτρια ομάδα. Παράλληλα, οι συμμετέχοντες είχαν την τιμή να παρακαθίσουν σε επίσημο δείπνο με τον Βασιλιά και τη Βασίλισσα της Σουηδίας, βιώνοντας μοναδικές εμπειρίες.

*Ο μαθητής της Γ' Λυκείου Βασίλης Στεφανή έχει καταγωγή από το Νέο Χωριό Κυθρέας και είναι εγγονός του Βάσου Ανδρέου, δισέγγονος του Αντρέα της Μηνιάς και της Ιωάννας του Πασπάλλα.

Στον διεθνή μαθητικό διαγωνισμό Stockholm Junior Water Prize την Κύπρο εκπροσώπησαν οι μαθητές Βασίλης Στεφανή (εγγονός του Βάσου Ανδρέου) και Κωνσταντίνος Κοκκοφίτης του Λυκείου Αγίου Γεωργίου Λακατάμιας.

Την άνοιξη του 2025 η Ένωση Λογοτεχνών Κύπρου προκήρυξε διαγωνισμό με τίτλο «Ποιητική Ανθολογία Πενταδακτύλου». Όσα έργα διακρίθηκαν θα περιληφθούν σε έκδοση της ΕΛΚ που θα κυκλοφορήσει σύντομα. Υπήρχε η δυνατότητα έκφρασης στη δημοτική ελληνική ή στην αρχαία ελληνική γλώσσα, καθώς και στην κυπριακή διάλεκτο.

Ανάμεσα στα διακριθέντα είναι και τα έργα δύο συγχωριανών μας, της Ρεβέκκας Νικολαΐδου Πιερή και του Πέτρου Πιερή.

ΠΕΤΡΟΥ ΠΙΕΡΗ

Της μοίρας χρέος

Βουνό μου Πενταδάκτυλε
Στοισιώννεις την ψυχή μου
Κάθε φορά που σε θωρώ, τζ'αι ξέρω πικριον πως εν μπορώ
Μες στην αγάλην σου να μπω, να γείρω το κορμίν μου.

Πέτραν την πέτραν σφάγγουν σε,
Τζ'αι κότζ'ινον σ' εβάψαν,
Μα να θυμάσαι μια βολάν, πως τα δικά σου τα παιθιά
Ποττέ εν σ' ξεγράψαν.

Στον Άην Ιλαρίωνα, Καντάραν, Βουφαβέντο,
Μες στον χωρκών τες εκκλησιές,
Καμπάνες, ύμνοι, ψαλμωθιές,
Χρωστά η μοίρα στες γενιές που μεγαλώσαν ορφανές,
Δίχα τούτον το βουνόν, τζ'αι στην καρδιάν το ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ.

Άντεξε Πενταδάκτυλε, τζ'αι πάρε πομονή,
Τζ'αι να 'ρτει η μέρα τζ'ι η στιγμή, να ξανασμίξουμεν μαζί,
Μες στην αγάλην σου να μπω,
Τζ'ι ας γείρω τζ'ι εν ηξανασηκωστό.

ΡΕΒΕΚΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΠΙΕΡΗ

Ἰδιὴ τέ και πνοή

Ἵ Γενέτειρας Κύπριδος,
Διγενῆς ἐγείρει σε,
Πλάστου στεναγμὸς εἶ, ὡς αὐγὴ
καὶ δήμου γλυκὺν ἔπος.

Οὐ γαῖα, οὐδ' ὄρος ἦσθα·
οὔτε λίθος, οὔτε ῥεύμα, οὔτ' ἀήρ·
ἀλλὰ πνοὴ ἐλαφρὰ, ζωῆς ἀναπνοή,
πρῶτον φῶς ἡλίου θιγοῦσα.

Ἐν πύργοις ἀρχαίοις,
ἐν σκοπαῖς ταῖς ἀηδόνων,
πλάσματα ἀρχαῖα
χορεύουσιν ἄστρα μεθ' αὐγῆς σελήνης.

Τὰ δανδελωτὰ τῆς νύμφης
ἐρρίφθη ἐν ἀκανθῶν θύρσοις,
καὶ πικρὰς Ἀροδαφνοῦς
ὄδυρμῶ συνυφαίνουσι.

Ἕμισελήνιον δ' ὄπλον,
ἀστέρος τραῦμα
σήμα γενναῖον ἐλευθερίας,
χειρὸς κρατεροῦ τρόπαιον.

Ἀπόδοση στη Νεοελληνικὴ Δημοτικὴ

Τῆς Αφροδίτης γέννημα
Του Διγενὴ το κτίσμα
Του Πλάστη αναστεναγμὸς
Και του λαοῦ το ποίημα

Δεν εἶναι γη, μήτε βουνό
Πέτρα, νερό κι αέρα
Εἶναι πνοή, ἀχνα ζωῆς
Στο πρῶτο φως τῆς μέρας

Πλάσματα ἄλλης εποχῆς
Στις βίγλες και στα κάστρα
Στου φεγγαριοῦ τὴν ξαστεριά
Χορεύουν, λες, με τ' ἄστρα

Τῆς νύμφης τὰ δανδελωτὰ
Σ' ἀγκάθια ρημαγμένα
Με τῆς πικρῆς Ἀροδαφνοῦς
Τον οδυρμὸ δεμένα

Μισὸ φεγγάρι φονικό
Λαβωματιά τ' ἀστέρι
Σύμβολο πάντα λευτεριάς
Το δυνατό του χέρι

Θυμούμαι τα λιοχώρκα του χωριού

Στην αυλή είχαμε φούρνο και φουρνίζαμε ψωμιά, τρώγαμε για οκτώ μέρες

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟ ΛΑΜΠΡΙΑ
ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Συναντήσαμε τη Μαρία Ιωάννου Κοκονή στο σπίτι της, συντροφιιά με τον εγγονό της, για να πάρουμε μια γεύση από το Νιόχωρκο μιας άλλης εποχής. Στο φιλόξενο προσφυγικό σπίτι της κας Μαρίας είπαμε λίγα, αλλά με το σπινθηροβόλο βλέμμα της μάς έδινε να καταλάβουμε πολλά περισσότερα, για το αγαπημένο της χωριό. Η κα Μαρία θυμήθηκε τις εκδρομές με το λεωφορείο του συζύγου της, του Παντελή Κίρκα, στον Απόστολο Ανδρέα, στο Μπογάζι και στα βουνά του Κύκκου, τα φαγητά που ετοιμάζε για τα οποία είναι περήφανη και για τη συνεταιρική χρήση του φούρνου της αυλής της.

–Κυρία Μαρία, πότε γεννήθηκαν και ποιοι ήταν οι γονιοί σου, τα αδέρφια σου πώς τα έλεγαν;

–Γεννήθηκα στις 20 Σεπτεμβρίου 1933, γονείς μου ήταν ο Αντώνης Κοκονής και η Θεανώ Κακούρη, είχα τρία αδέρφια, τον Γιώργο, τον Δημήτρη και την Αγγελική.

–Ο πατέρας σου τι δουλειά έκανε;

–Ήταν γεωργός, πήγαινα κι εγώ στα χωράφια, τον βοηθούσα στο μάζεμα των ελιών. Μετά άνοιξε ένα μικρό μπακάλικο.

–Πόσα μπακάλικα είχε το χωριό;

–Θυμούμαι τα συνεργατικά παντοπωλεία, στο ένα ήταν ο Χαμπής του Παπαγιάννη, που παντρεύτηκε την αδελφή μου την Αγγελική, μπακάλης ήταν ο Τρίγγος, ο Μένοικος. Εκεί στο σπίτι μας, μετά τον αγώνα της ΕΟΚΑ, έκανε ένα μικρό μπακάλικο και ο πατέρας μου, πουλούσε κυρίως ζαρζαβατικά και όσπρια.

–Το σπίτι σου σε ποια γειτονιά βρισκόταν;

–Το πατρικό μου ήταν στον κεντρικό δρόμο του χωριού, δίπλα από τον σύλλογο του «Αυγερινού», γείτονές μας ήταν ο Σοφοκλής ο μουχτάρης, ο Κυριάκος Ταλατίνης, ο Βασίλης της Γιαλλούρας. Όταν παντρεύτηκα, το σπίτι μου ήταν στον δρόμο προς του Λέβα, το πρώτο δεξιά, δίπλα ήταν το σπίτι του Μάκη του Πύρου που ήταν παντρεμένος με την Ξένια. Στην αυλή του σπιτιού είχαμε φούρνο και φουρνίζαμε ψωμιά, τρώγαμε για οκτώ μέρες. Ήταν δύσκολο, να σηκωθείς πρωί, να ζυμώσεις, να τα βάλεις στο κουπποσάνιο, άμα εμπαιναν, εβάλλαμεν τα στο φούρνο με το φουρνόφκιο. Στην αυλή μας είχαμε και πηγάδι, βγάζαμε το νερό με ένα κάδο δεμένο σε σχοινί.

–Στον «Αυγερινό», θυμάσαι να έχει ελαιοτριβείο;

–Ναι, στην πίσω πλευρά του «Αυγερινού», δίπλα ήταν το σπίτι μου.

–Θυμάσαι αν έκαναν εκδηλώσεις, θέατρα...

–Ναι, θυμούμαι, εκάμναν.

–Σχολείο πού πήγες, θυμάσαι ποιοι ήταν οι δάσκαλοι σου;

–Πήγα σχολείο και στις έξι τάξεις. Το σχολείο βρισκόταν απέναντι από το σπίτι του Πασάντα, δίπλα από το σπίτι της Βαττούς του Νικόλα, που μετά το έκανε σινεμά ο Χρίστος Κοκονής, που είναι δεύτερός μου ξάδελφος. Δάσκαλοι μου ήταν ο Γεώργιος Λέβας και η Αθηνούλα. Τα διαλείμματα παίζαμε έξω στην αυλή του σχολείου.

–Κάνατε γιορτές στο σχολείο;

–Ναι, εκάμναμε, 28 του Οκτώβρη, 25 του Μάρτη, πάνω στους τοίχους των αιθουσών είχε φωτογραφίες ηρώων,

“

Το σκέφτομαι το χωριό μου, θυμούμαι τα λιοχώρκα του χωριού, τα μεγάλα τα κραμπιά, κάναμε κραμπόσουπα, πηγαίναμε στα χωράφια και μαζεύαμε μολόχες.

“

Πηγαίναμε και στα βουνά στον Κύκκο. Το καλοκαίρι, τις Κυριακές, έπαιρνε χωριανούς στη θάλασσα, κυρίως στο Μπογάζι, κάποιε και στην Κερύνεια.

τραγουδούσαμε και τον Εθνικό Ύμνο.

–Μετά το δημοτικό, συνέχισες το σχολείο...;

–Όχι, πήγαινα και μάθαινα ράψιμο, στην Παντελίτσα στην Κυθρέα, κι έγινα ράφταινα.

ΚΡΕΑΣ ΤΡΩΓΑΜΕ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΤΗ ΒΔΟΜΑΔΑ

–Πότε παντρεύτηκες;

–Παντρεύτηκα 18 χρονών, το 1951, τον Παντελή Ιωάννου Κίρκα, γέννημα του 1927, κι αυτός Νιοχωρίτης. Αποκτήσαμε δυο κορίτσια, την Αντρούλα και την Έρση.

–Ο άντρας σου τι δουλειά έκανε;

–Ο άντρας μου ήταν οδηγός λεωφορείου, ήταν από τους πρώτους που είχε λεωφορείο, έκανε καθημερινά τη γραμμή Νιόχωρκο-Λευκωσία. Το λεωφορείο το είχε σε γκαράζ, όχι στο σπίτι μας, γιατί ήταν στενός ο δρόμος. Τις Κυριακές πηγαίναμε εκδρομές με το λεωφορείο, στο μοναστήρι του Αποστόλου Αντρέα,

κάναμε στάση στ’ Αγιά Παιδικιά, και κατεβαίναμε κάτω στο αγίασμα, πηγαίναμε στον Απόστολο Βαρνάβα, στο Μπογάζι. Πηγαίναμε και στα βουνά στον Κύκκο. Το καλοκαίρι, τις Κυριακές, έπαιρνε χωριανούς στη θάλασσα, κυρίως στο Μπογάζι, κάποτε και στην Κερύνεια.

–Εσύ δούλευες;

–Όχι, ήμουν στο σπίτι, οικοκυρά, μαγειρεύα διάφορα φαγητά, κουπέπια, τσιορβά με το κολότζι, την Κυριακή ανάβαμε τον φούρνο και βάζαμε το ψπτό, κοτόπουλο ή ρίφι, κρέας τρώγαμε μία φορά τη βδομάδα. Την Κυριακή που ανάβαμε τον φούρνον έβαζαν το ψπτό τους και γειτόνισσες. Ήξερα κι έκανα και χαλλούμια.

–Από τον Άγιο Χαράλαμπο και τις άλλες εκκλησίες του χωριού τι θυμάσαι;

–Πηγαίναμε στον Άγιο Χαράλαμπο για τη λειτουργία, κάναμε γιορτές, μνημόσυνα, πρώτα παπάς ήταν ο Παπαγιάννης, μετά ο Παπαδιομήδης. Πηγαίναμε και στον Πρόδρομο, στη γιορτή του, γινόταν

Παντρεύτηκα 18 χρονών, το 1951, τον Παντελή Ιωάννου Κίρκα, γέννημα του 1927, κι αυτός Νιοχωρίτης. Αποκτήσαμε δυο κορίτσια, την Αντρούλα και την Έρση.

πανηγύρι. Θυμούμαι ότι πανηγύρι γινόταν και στο ξωκλήσι του αγίου Θεοδώρου στον κάμπο. Πηγαίναμε με τα γαϊδούρια, τα αμάξια, τα αυτοκίνητα, νομίζω πήγε και ο άντρας μου με το λεωφορείο.

-Τους Τούρκους του χωριού τους θυμάσαι;

-Ναι τους θυμούμαι, εσμίαμεν, είχαμε χωράφια, βρισκόμασταν στα χωράφια, εκάμαμεν μαζί...

-Πότε έφυγαν;

-Το 1963, κάποιοι χωριανοί μας μπήκαν στα σπίτια τους κι έκλειψαν τα πράματά τους.

-Εσείς πότε φύγατε από το χωριό;

-Φύγαμε στις 14 Αυγούστου 1974, με τις κόρες μου, ο άντρας μου ήταν χασιμής. Πήγαμε στη Λεμεσό, μας φιλοξενούσε ένας γιατρός που ήταν γνωστός μας. Ο άντρας μου τη μέρα του πραξικοπήματος, πήρε με το λεωφορείο του στο Προεδρικό Μέγαρο παιδιά των Κατηχητικών από την Αίγυπτο. Πληγώθηκε από σφαίρα στο κεφάλι και τον πήραν

στο νοσοκομείο. Δυστυχώς, έμεινε ανήλικος κι εργαζόταν σε κάποια υπηρεσία ως κλητήρας.

-Τι θυμάσαι πιο έντονα από το χωριό;

-Το σκέφτομαι το χωριό μου, θυμούμαι τα λιοχώρκα του χωριού, τα μεγάλα τα κραμπιά, κάναμε κραμπόσουπα, πηγαίναμε στα χωράφια και μαζεύαμε μολόχες, τις κάναμε βραστές, με λάδι και λεμόνι.

-Θυμάσαι αν στο χωριό είχε καμιά πρακτική γιάτρενα;

-Θυμούμαι τη Βασίλα, άμα έσπαζες το χέρι σου, ετύλιγε το με το ρούχο.

-Τα παιδιά ποια τα ξεγεννούσε;

-Είχαμε μαμού, από το Παλαϊκυθρο, ερχόταν στο χωριό μας, ξεγεννούσε και Τουρκάλες.

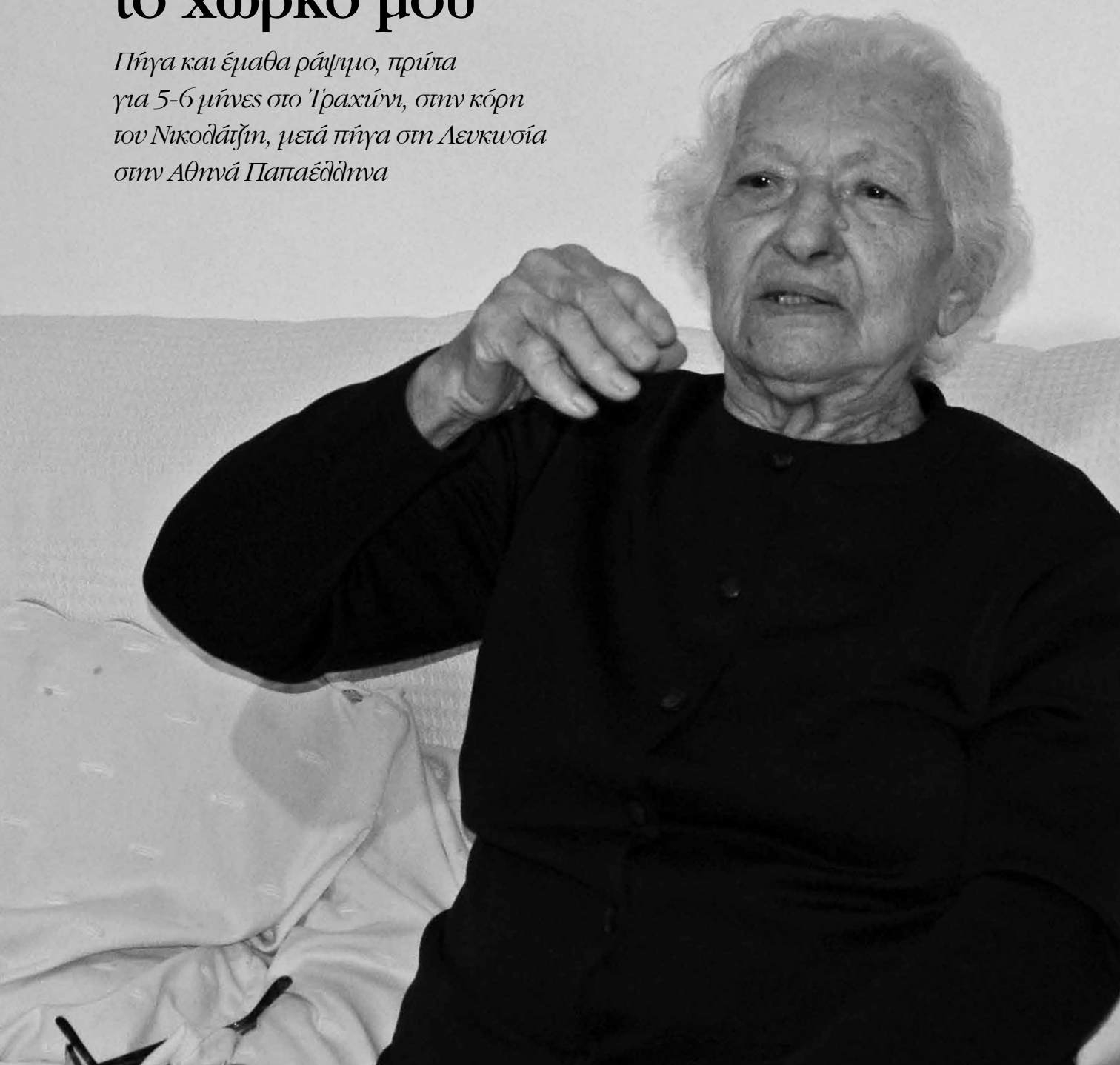
-Τι θυμάσαι από τον αγώνα της ΕΟΚΑ;

-Θυμούμαι που μας έβαζαν κέρφιου, και τρέχαμε να πάμε στον μπακάλη να πάρουμε γάλα.

ΜΑΡΙΑ ΤΡΙΧΑ ΚΑΡΤΑΚΟΥΛΛΗ

Εν το ξιάννω το χωρκό μου

*Πήγα και έμαθα ράψιμο, πρώτη
για 5-6 μήνες στο Τραχίوني, στην κόρη
του Νικοδάϊζη, μετά πήγα στη Λευκωσία
στην Αθηνά Παπαέδδηνα*

Μια ζεστή συνέντευξη μάς παραχώρησε η Μαρία Τρίκα Καρτακούλλη, η οποία μάς μίλησε για πολλά και ενδιαφέροντα που αφορούν το αγαπημένο της χωριό. Πέρασε δύσκολα, μάς λέει, τα παιδικά της χρόνια, εξαιτίας του ατυχήματος του πατέρα της, ο οποίος έχασε το ένα του πόδι, μετά από εργατικό ατύχημα. Βέβαια, στην έγγαμη ζωή της η κα Μαρία στάθηκε τυχερή. Μας μιλάει για τη μαθητεία της στη ραπτική, για τη μαγειρική, και τα μικρά ταξίδια της με το λεωφορείο του συζύγου της, στην Κερύνεια και στα προσκυνήματα της Κύπρου.

–Κυρία Μαρία, μίλα μας για την οικογένειά σου.

–Γεννήθηκα στις 2 Ιανουαρίου 1937, γονείς μου ήταν ο Αντρέας Καρτακούλλης και η Ελένη Λούκα, είμαστε τέσσερα αδέρφια, εγώ είμαι η πιο μεγάλη, μετά ο Λούκας, η Παναγιώτα και ο Γιάννης.

–Πού ήταν το πατρικό σου σπίτι;

–Ήταν τζιαμέ στη βαλανιά, γείτονές μου ήταν ο Σαλλαγκός, η θεία μου η Αγγελίνα, σύζυγος του μάστρε Κυριάκου, η Χρυσταλλού του Προδρομή του Ρωτού, επίσης οι Κτωρίνες. Οι γειτόνισσες μαζευόμασταν κάτω από τη θεόρατη τη βαλανιά και κόβκαμε φιδέ, οι Τουρκούες δεν έρχονταν για να κόψουμε φιδέ.

–Πού πήγες σχολείο;

–Το σχολείο ήταν δίπλα από το σπίτι της Βαττούς του Νικόλα, πήγα και στις έξι τάξεις, ήμουν άριστη μαθήτρια, κάθε χρόνο έπαινα βραβείο, εδιούσαν μου σελίνια τότε, δάσκαλοί μας ήταν ο Πασιαρδής, η Αθηνούλα, η κουτσοσιερού, διευθυντής ήταν ο κ. Λέβας, ο οποίος είπε του πατέρα μου: «Πέψε την κύριε Αντρέα στο Γυμνάσιο, η κόρη σου είναι άριστη μαθήτρια». «Μα κύριε Λέβα, εγώ κουτσός με ένα πόδι, πώς θα τη στείλω στο ανώτερο, δεν μπορώ, έχω τέσσερα παιδιά, πώς θα τα βγάλουμε πέρα, θα τη στείλω να μάθει ράψιμο», του είπε ο πατέρας μου, ο οποίος ήταν ανάπηρος.

“

*Πήγα στην
Α΄ τάξη το
1943, εβκάδ-
δαμε προχώ-
μαια σε σχή-
μα ῥιγκ-ῥαγκ
και μπαίναμε
μέσα ἄμα
ἐπαίξε η
σειρήνα.*

“

Κάναμε μακαρόνια, πηγαίναμε στις όχθες του ποταμού και κόβαμε σκιδνιζία, εξυμνίναμε και το ψυμάρι το τωδήγαμε στα σκιδνιζία/σμίδες και μετά το κόβαμε.

–Θυμάσαι ποιες ήταν οι συμμαθήτριές σου και οι συμμαθητές σου;

–Ήταν η Βαθούλα του Λοΐζου, η Πεπού του Λέβα, η Παρασκευού του Φανή, η Ειρηνιά του Καμπλοπάτη, ο Αντρίκκος του Κουτσογιαννου, ήταν καλός μαθητής.

–Πόσες αίθουσες είχε το σχολείο, κάνατε γιορτές για τις εθνικές επετείους;

–Είχε τρεις αίθουσες, είχε και ένα ανωοούι, έμενε ένας δάσκαλος. Μας μιλούσαν για τις γιορτές αλλά δεν θυμούμαι να εκάμναμεν παρελάσεις. Πήγα στην Α΄ τάξη το 1943, εβκάλαμε προχώματα σε σχήμα ζιγκ-ζαγκ και μπαίναμε μέσα άμα έπαιζε η σειρήνα. Θυμούμαι που ήμουν έξι χρονών, ο πατέρας μου έπαθε δυστύχημα, και του έκοψαν το πόδι του. Ήταν βοσκός, το καλοκαίρι οι βοσκοί συνεργάζονταν, ένας βοσκός πρόσεχε και το κοπάδι του άλλου βοσκού. Ο πατέρας μου δούλευε στα Δημόσια Έργα, εβάζαν φάλιες (δυναμίτης) στον Πεντα-

δάκτυλο, ανοίαν δρόμους, ένας, με το παρατσούκλι Τεμπέλης, τους είπε ότι θα ανάψει τον δυναμίτη και να προσέχετε, από την έκρηξη δυστυχώς μια τεράστια πέτρα τον τραυμάτισε σοβαρά χαμπλά στο πόδι, θυμούμαι που τον έφεραν σπίτι με το πόδι τυλιγμένο με ένα ρούχο, αλατζιά, ολογαίματο από το αίμα. Εμείς κλαίγαμε, δυστυχώς έπαθε γάγγραινα και είπαν στον παππού μου: «Αν δεν του κόψουμε το πόδι, θα πεθάνει», οπότε ο παππούς μου τους είπε να το κόψουν. Η μάνα μου τότε ήταν έγκυος τον αδελφό μου τον Γιάννη. Του έκαμαν ένα τεχνητό πόδι που το φορούσε και περπατούσε με το μπαστούνι.

–Μετά που έχασε το πόδι του τι δουλειά έκανε;

–Διορίστηκε νυχτοφύλακας στην Επιτροπή Σιτηρών, τελικά διόρισαν και τη μάνα μου στην Επιτροπή Σιτηρών, έραβαν σακούλες, δούλευαν κι άλλες κωριανές μας, πήγαιναν με το λεωφορείο της γραμμής. Επίσης, ήταν μικροπω-

λπηής, πουλούσε κουφέτες, στραγάλια, μαστίσια, τα έβαζε σε μια κάσια, που την κρεμούσε από το σβέγκο του με σκοινί.

–Εσύ, μετά που αποφοίτησες από το δημοτικό τι έκανες;

–Πήγα και έμαθα ράψιμο, πρώτα για 5-6 μήνες στο Τραχώνι, στην κόρη του Νικολάτζι, μετά πήγα στη Λευκωσία στην Αθηνά Παπαέλληνα, που ήταν φίλη της Ευανθίας του Κορέλλη, η οποία βάφτισε τον αδελφό μου και όλοι τη φωνάζαμε «νούνα», μεσολάβησε η κυρία Ευανθία και πήγα στην κυρία Αθηνά που ήταν γνωστή ράφτενα της Λευκωσίας. Πήγαινα με το λεωφορείο, επίσης ήταν μαζί μου και η Ευανθία του Λοΐζου. Όταν έμαθα καλά τη ραπτική, δούλευα στη μαστόρισά μου και μου έδινε μια λίρα τη βδομάδα. Μετά έραβα σπιτί μου, είχα ραπτομηχανή που μου έδωσε η μάνα μου, που ήταν κι αυτή ράφταινα. Μου έλεγε ότι έραβε παντελόνια των Τούρκων μισό σελίνι το ένα. Το ρούχο ήταν αλατζιά που εφανίσκαν (ύφαιναν) στη βούφα (αργαλειό). Είχα πολλές πελάτισσες χωριανές μου, από την πολλή δουλειά δεν ξάπλωνα πριν το μεσάνυχτο, στο τέλος είχα και μαθήτριες, η Χρυστάλλα, κόρη του Κυριάκου Ταλατίνη και της Ειρηνιάς, επίσης είχα και μια Τουρκάλα μαθήτρια, την Ισιήν, ερχόταν κι έφερνε και το σκυλάκι της. Είχα και λίγες Τουρκάλες πελάτισσες.

–Πότε παντρεύτηκες;

–Το 1953, 16 χρονών αρραβωνιάσαν με, το 1955 παντρεύτηκα και το 1956 γέννησα. Ο άντρας μου ήταν ο Σάββας Χρίστου Τρίκας, παντρευτήκαμε με προξένια, ήταν πολλά καλός ο άντρας μου, ήταν μονογιός. Δεν ήταν γείτονας μου, στη γειτονιά του είχα μια θεία, αδελφή της μάνας μου και τον ήξερα. Πέρασα πολλά καλά με τον άντρα μου, στην αρχή ήταν πελεκάνος, όμως, δεν του άρεσε και έγινε οδηγός λεωφορείου. Έκανε το δρομολόγιο Νιόχωρκο-Λευκωσία, αλλά έκανε και εκδρομές τις Κυριακές, επίσης μαθηπτικές εκδρομές. Λίγα χρόνια πριν από την εισβολή έβγαλε πούλμαν και συνεργαζόταν με τα τουριστικά γραφεία «Λούης» και έπαιρνε τουρίστες. Άλλαξε πέντε λεωφορεία, μόλις επαλλίνισκεν, άλλασσε το. Μας έπαιρνε, την οικογένε-

νεία του, κυρίως σε προσκυνήματα, μοναστήρια στον Απόστολο Αντρέα, στον Κύκκο, επίσης κάθε Κυριακή μας έπαιρνε θάλασσα. Δόξα σοι ο Θεός, επέρασα πολλά καλά με τον άντρα μου, κερδίζαμε πολλά λεφτά, εγώ ράφταινα, εκείνος σιωφέρης, εκουμαντάραμε, μεγαλώσαμε τα παιδιά μας, τα σπουδάσαμε.

–Ήσουν αυστηρή μάνα;

–Ναι, πολύ αυστηρή, εδίουν τους πολύ ξύλο, αλλά βγήκαν και οι τρεις πολύ καλά παιδιά, έκαμα τρία παιδιά και τα τρία χρυσάφι.

ΟΙ ΣΟΥΣΕΣ ΣΤΗ ΒΑΛΑΝΙΑ

–Θυμάσαι να έραβες ελληνικές σπυμαίεις;

–Όχι, δική μας μόνο, για το σπιτί. Ρίγες γαλάζιο με άσπρο και πάνω ο σταυρός.

–Από τον αγώνα της ΕΟΚΑ τι θυμάσαι, είχε χωριανούς στην ΕΟΚΑ;

–Θυμούμαι τους Εγγλέζους στρατιώτες που έδιναν στα μωρά σοκολάτες, ο Κυριάκος Ταλατίνης βάφτισε τον άντρα μου, ο γιος του ο Πάμπης ήταν της ΕΟΚΑ, οι Ζερβοί, οι γιούδες του Χρίστου του Κούννου, θυμούμαι που έριχναν μέσα στις στρατές φυλλάδια.

–Θυμάσαι τους μπακάληδες του χωριού;

–Ο Τρίγγος, που ήταν τατάς μου, ο Μένοικος, ο Χαμπής του Γιώρκα...

–Θυμάσαι αν στην αυλή του Προδρόμου είχε νεκροταφείο;

–Όχι, δεν είχε νεκροταφείο, δεν θυμούμαι να είχε σταυρούς, θυμούμαι μια νύχτα που εξίναμεν καλάμια για να κάμουμε ψαθαρκές, ήμουν καρτωμένη, πολλοί φοβούνταν να πάνε νύχτα στον Πρόδρομο, εγώ πήγα. Μου είπαν να μας φέρεις σημάδι ότι πήγες, εγώ πήγα, μπήκα στο εκκλησιάκι, έβαλα το σταυρό μου πήγα στο καντήλι, και βούτηξα βαμβάκι και τους το πήρα.

–Η εκκλησία ήταν ανοιχτή;

–Ναι, ήταν ανοιχτή, κάθε μέρα, δεν είχε κλειδιά στην πόρτα, κάποτε άναβα κερί το πρωί πριν πάω σχολείο, άμα είχαμε εξετάσεις, λειτουργούσε του Αν Γιαννιού, κάποτε είχε και πανηγύρι. Η Καννού, που το σπιτί της ήταν απέναντι από τον Πρόδρομο, σκούπιζε, καθάριζε

“

*Είχα ποδδές
πεδάτισσες
χωριανές μου,
από την ποδδή
δουλειά δεν
ξάπλωνα πριν
το μεσάνυχτο,
στο τέλος είχα
και μαθήτριες,
η Χρυστιάδα,
κόρη του
Κυριάκου
Ταλατίνη και
της Ειρηνιάς,
επίσης είχα
και μια Τουρ-
κάδα μαθή-
τρια, την Ισιήν.*

την εκκλησία, κάθε μέρα. Ύστερα πρό-
θεσαν ένα τοίχο.

**–Κάτω από τη βαλανιά που μαζευ-
όσασταν οι γειτόνισσες, άκουες αν
έλεγαν καμιά ιστορία, κανένα παρα-
μύθι, τραγουδούσατε;**

–Όχι, δεν άκουσα, αλλά θυμούμαι
που εκρεμμάζαμε σούσες, περνούσαμε
το σχοινί πάνω από ένα χοντρό κλώνο
της βαλανιάς, βάζαμε ένα στενόμακρο
σανίδι, και κάναμε σούσα, τις Σήκωσες
και τη Δευτέρα της Λαμπρής. Στις δυο
άκρες της σούσας ήταν όρθιες δύο κο-
πέλες που «αρμένιζαν», έδιναν κίνηση,
και στο σανίδι κάθονταν 3-4 κοπέλες και
τραγουδούσαμε: «Επήσιν οι Σήκωσες,

τζιαι ήρταν οι Τυρινάες, τζιαι εμείνασιν
οι κοπελιές δίχα τους αντράες». Σούσα
εκρεμάζαμε τζιαι στο σπίτι μας, είχαμε
καμάρα, τζιαι εκρεμάζαμεν το σχοινί
της σούσας που τον τέρτζιελλο. Τη νύ-
χτα των Σήκωσων μαζευόμασταν στους
συγγενείς, τη Δευτέρα της Καθαρής πη-
γαίναμε στα χωράφια, στα ποταμούδκια
και τρώγαμε νηστίσιμα, ελιές, πατάτες,
παντζάρια, χαλουβάες. Η Λουλλού του
Μένοικου έκαμνε μούγκρα με το κου-
νουπίδι.

**–Εσύ τι φαγητά έφτιαχνες στο
σπίτι;**

–Μαγείρευα απ' όλα, την Κυριακή κά-
ναμε ψητό, πυρώναμε τον φούρνο και
έρχονταν και οι γειτόνισσες, δεν τρώγα-
με κάθε μέρα κρέας, έκανα κουπέπια,
μακαρόνια του φούρνου, τταβά, κολοκά-
σι, έκανα και καττιμέρκα. Η πεθερά μου
είχε αίγες και μου έφερνε γάλα και έκα-
να τραχανά, χαλούμια, αναρή. Φούρνι-
ζα, ζύμωνα τα δικά μου ψωμιά.

**–Μακαρόνια εκάμνετε ή αγοράζα-
τε έτοιμα από τον μπακάλη;**

–Κάναμε μακαρόνια, πηγαίναμε στις
όχθες του ποταμού και κόβαμε σκλινί-
τζια, εζυμώναμε και το ζυμάρι το τυλίγα-
με στα σκλινιτζια/σμίλες και μετά το κό-
βαμε, έτσι κάναμε τα μακαρόνια, κόβαμε
και φιδέ και τον κασιανίζαμε.

**–Το χωριό είχε καμιά πρακτική
γιάτρισσα;**

–Ναι ήταν η Βασίλα, αν έσπαζε κανείς
το χέρι του πήγαινε στη Βασίλα και του
το έδενε, έκανε διάφορα γιατροσόφια.

–Το χωριό είχε παπλωμάτινα;

–Ναι, ήταν η πεθερά της αδελφής μου,
η Σαλλαγκού, και η Μαρίτσα, γυναίκα
του Πρόδρομου, του μοναχού, όπως τον
λέγαμε. Η Σαλλαγκού ήταν η μαστόρι-
σα, τη θυμούμαι να πιάνει τη σαΐττα, την
έβαλλε στον ώμο και πήγαινε και σε ξέ-
να χωριά, δούλευε από το πρωί ως το
βράδυ, εκατακόβκετουν η καημένη, ο
Σαλλαγκός φώναζε γιατί δεν προλάβαι-
νε να του μαγειρέψει.

–Νοσοκόμα είχε το χωριό;

–Ναι, είχε δύο, η μία ήταν η Ελένη, κό-
ρη του Κατσούρη, και η άλλη ήταν η Μυ-
ριάνθη, γυναίκα του Ολυμπιακού.

–Στην ΟΧΕΝ πήγαινες;

–Όχι, πήγαιναν τα παιδιά μου.

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ

–Περνούσατε καλά με τους Τούρκους χωριανούς;

–Περνούσαμε πολύ καλά, το σπίτι μου ήταν κοντά στον τουρκομαχαλά, θυμούμαι τις κόρες του Μεμμετσιά, τη Ναζίφη, τη Φατμά, τη Σοράγια, ήταν πολλά όμορφη, τον Αλή. Θυμούμαι που έφυγαν το 1963, μετά που έφυγαν δυστυχώς χωριανοί μας επαίριναν μες στα σπίτια των Τούρκων και ό,τι εβρίσκαν επιάνναν, έπιπλα, χτηνά... Ο τουρκομαχαλάς ήταν κοντά στο εκκλησιάκι του Προδρόμου.

–Θυμάσαι την τζαμή;

–Ναι, την θυμούμαι, είχαμε χωράφια στα ποταμούδκια, και για να πάμε έπρεπε να περάσουμε από την τζαμή, όταν έφυγαν οι Τούρτζιοι με τις φασαρίες, δυστυχώς εκάμαν την γέριμη οι δικοί μας. Είχε τουρκικά σπίτια που ήταν πλουσιόσπιτα, είχαν βαρέλια με λάδι και ελιές. Η πεθερά μου και η Ελεγκού του Βουρτή έκαμαν παρέα με Τουρκάλες.

«ΕΚΕΙΝΗ ΤΗ ΜΕΡΑ ΣΥΜΩΣΑ, ΣΚΕΠΑΣΑ ΤΑ ΨΩΜΙΑ»

–Η ζωή σου μέχρι τον πόλεμο ήταν καλή;

–Με τον άντρα μου πέρασα πάρα πολύ καλά, ήταν μονογιός, η πεθερά μου, η Κυριακού, ήταν πολύ καλή, με αγαπούσε, θυμούμαι που δεν είχαμε νερό, το σπίτι της πεθεράς μου ήταν στην κάτω γειτονιά κοντά στην εκκλησία, εμένα το σπίτι μου ήταν στην πάνω γειτονιά και η βρύση δεν έπιανε νερό. Η πεθερά μου με τον αδελφό της τον Χρίστο μου έφερναν νερό μέσα σε δοχεία και γέμιζαν το ντεπόζιτο.

–Πότε έφυγες από το χωριό το 1974;

–Φύγαμε την Τετάρτη, 14 Αυγούστου 1974. Εκείνη τη μέρα ζύμωσα, σκέπασα τα ψωμιά, στο μεταξύ ήλθε η μάνα μου και μου είπε να φύουμε. «Να μείνουμε να μας πιάσουν οι Τούρτζιοι»; μου είπε. Εγώ πήγα στο σπίτι της πεθεράς μου και της φώναξα από το παράθυρο, εκεί ήταν η Ελεγκού του Βουρτή. Τη ρώτησα πού είναι η πεθερά μου και μου είπε ότι πήγε με τον αδελφό της στις αίγες, και έφυγα. Μετά από πολλές μέρες, στην προσφυγιά, βρήκα την Πυρκοτού και τη ρώτησα

αν είδε την πεθερά μου, που είναι αγνοούμενη με τον αδελφό της. Μου είπε ότι πήγε στο σπίτι μου και φούρνισε τα ψωμιά. Η πεθερά μου δεν έφυγε, γιατί πίστευε ότι οι Τούρκοι του χωριού μας δεν θα την πείραζαν. Επίσης θυμούμαι τον γιο μου τον μικρό τον Αντρο, που μας έφυγε, πήγε πίσω στο σπίτι, τρεχάτος, μπήκε από το παράθυρο του μπάνιου και πήρε το κυνηγετικό όπλο του άντρα μου. Είχαμε λεωφορείο, γέμισε το λεωφορείο, πήγαμε στην Άσσια. γιατί η μάνα μου είχε αδελφή παντρεμένη εκεί. Οι Ασσιώτες μας είπαν ότι θα έλθουν και στην Άσσια οι Τούρκοι και θα μας πιάσουν, πράγματι μπήκαν οι Τούρκοι με τα τανκ και φύγαμε αμέσως, άλλοι δεν πρόλαβαν και τους πιάσαν οι Τούρτζιοι, τον Μένοικο, τον γαμπρό του τον Πάμπη. Στην Άσσια άφησα τα χρυσαφικά μου, είχα κούππα ασημένια, είχα καπνιστήρια, πιρουνάκια και άλλα ασημικά, τα έβαλα σε μια σακούλα, τα κατέβασα στο σπίτι της θείας μου. Μόλις είπαν ήρταν οι Τούρτζιοι, εξαπολύσαμε τα και φύγαμε να γλυτώσουμε τη ζωή μας. Πήγαμε στην Ξυλοτύμπου που είχε μια χωριανή μας. Είχε και άλλους χωριανούς, μείναμε για μερικές μέρες και μετά πήγαμε στο δημοτικό σχολείο Στροβόλου, Β' Αστική λεγόταν τότε. Από το σχολείο φύγαμε μετά από κανένα μήνα και μείναμε σε συγγενικό σπίτι στο Καϊμακλί.

–Τι θυμάσαι πιο έντονα από το χωριό σου;

–Θυμούμαι τη βαλανιά, το σπίτι μου ήταν κοντά στον τουρκομαχαλά, απέναντι από το σπίτι μου ήταν το λιοχώρι του Κκέλη, το εκκλησιάκι του Προδρόμου ήταν κοντά στο σπίτι μου. Τη νύχτα σκέφτομαι το χωρκό μου, φέρνω στο νο μου τις γειτονιές, τοποθεσίες, εν το ξιάννω το χωρκό μου. Στα παιδικά μου χρόνια εβασανίστηκα πολλά, αθυμούμαι τον παπά μου που του έκοψαν το πόδι, μετά όμως που παντρεύτηκα πέρασα πολλά καλά με τον άντρα μου, δεν μου έλειψε τίποτε, έπαιρνε με σινεμά, εκδρομές, προσκυνήματα, τις Κυριακές μας έπαιρνε με το λεωφορείο με τα παιδιά μου, πέντε πλάσματα μέσα στο λεωφορείο, μας έφερνε στη Λευκωσία, να κάτσουμε στο ζαχαροπλαστείο να φάμε πάστα.

“

Μετά από πολλές μέρες, στην προσφυγιά, βρήκα την Πυρκοτού και τη ρώτησα αν είδε την πεθερά μου, που είναι αγνοούμενη με τον αδελφό της. Μου είπε ότι πήγε στο σπίτι μου και φούρνισε τα ψωμιά. Η πεθερά μου δεν έφυγε, γιατί πίστευε ότι οι Τούρκοι του χωριού μας δεν θα την πείραζαν.

Τα επτά αδέλφια... για πάντα

(Μέρος Β')

*Όλα ξεκίνησαν το 1920, όταν ένα νέο
ζευγάρι ξεκινούσε μια ζωή μαζί*

ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Κατά τη διάρκεια του πόλεμου, το 1944-45, δεν υπήρχε μεταφορικό μέσο για το χωριό και πολλά Σάββατα εγώ και ο αδελφός μου ο Κώστας περπατούσαμε 7 μίλια μέχρι το χωριό... μερικές φορές με μετέφεραν με το ποδήλατο κάποιου. Κάποιες άλλες φορές ανέβαινα σε ένα φορτηγό του Βρετανικού Στρατού που με άφηνε στην Κυθρέα. Περιστασιακά, το Σάββατο παραλείπαμε τα μαθήματα του σχολείου για να πάμε μια βόλτα 4-5 μιλίων στην εξοχή και μετά επιστρέφαμε στο χωριό μας. Είχα γίνει πολύ καλός στο να ζεύσω δύο βόδια στο ξύλινο βαγόνι μας (καρρέττα) και να το οδηγώ φορτωμένο με αγροτικά προϊόντα από το αγρόκτημά μας έως το σπίτι μας, στο χωριό. Ένιωθα σαν οδηγός αυτοκινήτου ή τρακτέρ που μπορεί να πάει από το ένα μέρος στο άλλο. Από την ηλικία των 6-15 ετών παρακολουθούσα με προσοχή το στύψιμο των ελιών μας για ελαιόλαδο. Ένας γάιδαρος κυλούσε μια πέτρα σε μια λεκάνη με κυκλικό τρόπο, συνθλίβοντας τις ελιές που είχαν τοποθετηθεί σε ένα δοχείο για να εξαχθεί το παρθένο ελαιόλαδο.

Ο ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΧΩΡΙΟ

Στο χωριό μας τις δεκαετίες 1940-1950 υπήρχε μια περίοδος «διαφωτισμού». Ο Φαντάκης ένας κουρέας του χωριού έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην παραγωγή και τη σκηνοθεσία πολλών θεατρικών παραστάσεων με πρωταγωνιστές Νιοχω-

The Seven Brothers... for Ever

(Part B)

*All started in 1920... when a young
couple started a life together*

BY ANDREAS GEORGIU

During the war in 1944-45 there was no means of transportation to the village and on many Saturdays I and my brother Kostas walked 7 miles to the village. Sometimes I was given a ride on someone's bicycle. In some other times I was given a ride on a British Army truck that dropped me off in Kythrea. Occasionally, on Saturday's we skipped school classes to go for a 4-5 mile walk in the countryside and then walked to our village for the weekend. I had become adept in hooking up two oxen to our wooden wagon (Karretta) and drive it loaded with farm produce from the farm to our house in the village. I felt like a car or tractor driver being able to get from one place to another. From the age of 6-15 I watched and witnessed the squeezing our olives for olive oil. A donkey was rolling a stone in a basin in a circular fashion crushing the olives that were placed in a manually pressurized container to extract the virgin olive oil.

THE ENLIGHTENMENT IN NEO CHORIO

In our village from 1940-1950 there was a period of enlightenment, Fantakis, a village barber, was instrumental in the production and direction of several theatrical plays starring Niochorites such as Christos Sklavos,

Από τα αριστερά στα δεξιά ο Γιώργος, ο Κώστας, ο Αντρέας, ο Νίκος, ο Πολύβιος και ο Ρένος. Μπροστά οι γονείς τους Χρίστος και Κατερίνα. Λίγο μετά την εισβολή και τον θάνατο του Σωτήρη, κάπου στη Νέα Υόρκη.

From left to right are George, Kostas, Andreas, Nikos, Polyvios and Renos. In front are their parents Christos and Katerina. Taken shortly after the invasion and Sotiris' death, somewhere in New York.

ΑΦΗΓΗΣΗ

ρίτες, όπως ο Χρήστος Σκλάβος, ο Γιώργος Λούκας Ζερβός, ο Χρήστος Κούννος, ο Ανδρέας Μανιταρος και κάποιοι άλλοι, τα ονόματα των οποίων μου διαφεύγουν. Σε ένα από τα έργα που παρουσιάστηκαν στη μεγάλη αυλή του Σιόρρη έπαιξε και ο αδελφός μου ο Κώστας. Χάρηκα πάρα πολύ που είδα τους Νιοχωρίτες μας νθοποιούς να φέρνουν μερικές χαρούμενες στιγμές στους κουρασμένους από τον πόλεμο χωριανούς μας.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ Β΄ ΠΑΓΚ. ΠΟΛΕΜΟ

Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ιταλικά και γερμανικά αεροπλάνα έριξαν βόμβες στο βρετανικό στρατιωτικό αεροδρόμιο κοντά στη Λευκωσία. Συγκεκριμένα, θυμάμαι μια μέρα που ανέβηκα στην ταράτσα του μικρού μας σπιτιού, στο αγρόκτημά μας, όταν άκουσα αεροπλάνα να πλοσιάζουν. Πιστεύω ότι 10 αεροπλάνα ερχόντουσαν από τη Λευκωσία, μετά έκαναν μια αναστροφή κοντά στο αγρόκτημά μας και επέστρεψαν για να βομβαρδίσουν το βρετανικό στρατιωτικό αεροδρόμιο. Μπορούσα να δω τα ίχνη καπνού από το βρετανικό αντιαεροπορικό που απαντούσε στα πυρά, προσπαθώντας να καταρρίψει τα εχθρικά αεροπλάνα. Κάποια άλλη φορά, μια εχθρική βόμβα έπεσε κατά τη διάρκεια της νύχτας στην περιοχή του Κουτσουβέντη, περίπου 2 μίλια από το χωριό μας. Ο δυνατός θόρυβος και το έντονο φως φώτισαν τον ουρανό πάνω από το σπίτι μας, προκαλώντας πανικό.

Ο πατέρας μου εργαζόταν για τους Βρετανούς για την κατασκευή δρόμων για τον στρατό εκείνη την εποχή. Έμεινε στο Καϊμακλί για λίγους μήνες ως μεταφραστής των Βρετανικών Δυνάμεων. Μαζί του ήταν ο Χαμπής (πατέρας του Χειρομήλα). Η ζάχαρη και το ρύζι ήταν σπάνιο να βρεθούν στη Λευκωσία, αλλά οι Βρετανοί παρείχαν τόσο στον πατέρα μου όσο και στον Χαμπή μεγάλα σακιά με ζάχαρη και ρύζι για τις πολυμελείς οικογένειές τους.

Προληπτικά, ολόκληρο το χωριό έλαβε εντολή από την αστυνομία να παραμείνει σε συσκότιση κατά τη διάρκεια της νύχτας και συνέστησε την κατασκευή υπόγειων καταφυγίων για βόμβες. Εγώ έσκαψα ένα καταφύγιο 3 επί 6 πόδια και περίπου 5 πόδια βάθος δίπλα στην «γριά» ελιά κοντά στην μπροστινή είσοδο του σπιτιού μας. Ευτυχώς, δεν χρειάστηκε ποτέ να το χρησιμοποιήσουμε. Τα αδέρφια μου, ο Πολύβιος και ο Ρένος, ήταν πολύ μικρά για να θυμούνται κάτι από αυτά. Θυμάμαι πως όταν πήγαίνα στο Παγκύπριο στη Λευκωσία, τρέχαμε στην Πύλη Αμμοχώστου μέσα στο βενετσιάνικο τείχος για προστασία από

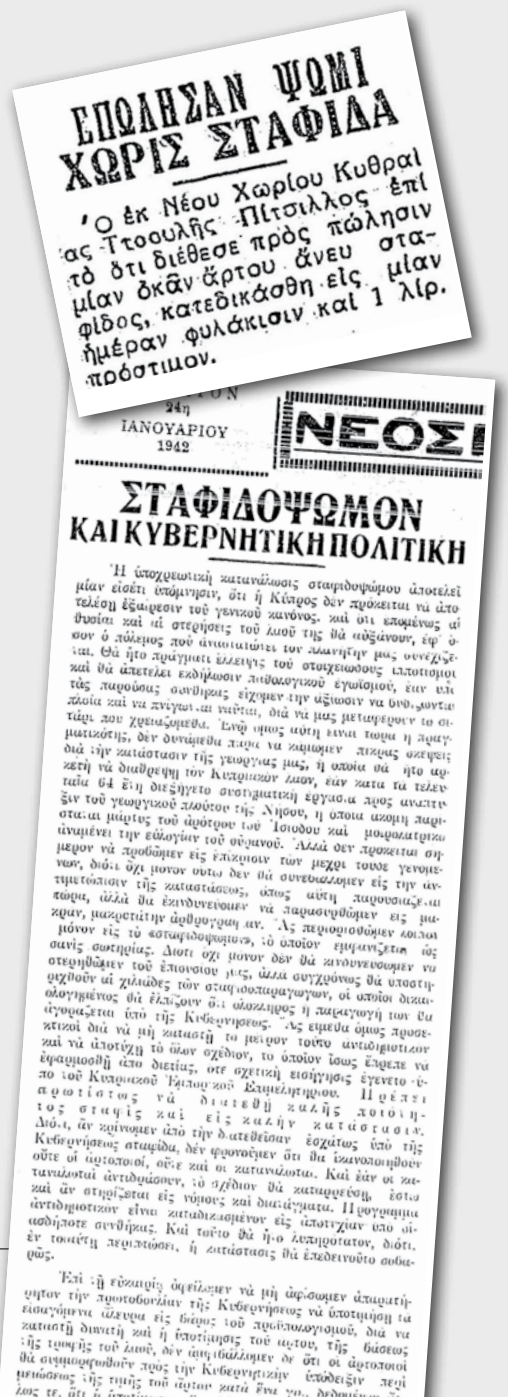
George Luca Zervos, Chistos Kounnos, Andreas Manitaros and some others whose names escape me. In one of the plays presented in Shiorris large yard my brother Kostas had a part. I was enormously pleased to watch our Niochorites actors bring some happy moments to our war weary villagers.

MEMORIES FROM WORLD WAR II

During World War II, Italian and German airplanes dropped bombs on the British military airport near Nicosia. One day in particular, I climbed on the roof of our small home on the farm when I heard airplanes

«Στη θεία μου την Κουμού, που έμενε δίπλα από το σπίτι μας, επιβλήθηκε πρόστιμο γιατί σε έλεγχο διαπιστώθηκε ότι δεν τήρησε τον κανονισμό που είχε εκδοθεί από τις αρχές. Το γλυκό σταφιδόψωμο δεν άρεσε στους χωριανούς!». Στη φωτογραφία το ίδιο πρόστιμο επιβλήθηκε και στον Ττοουλή Πίτσιλο, τον Φεβρουάριο του 1942 (Ανεξάρτητος, 26/2/1942).

«My aunt Koumou next door to our home was fined because during an inspection it was found that she did not follow the regulation issued by the authorities. The villagers did not like the sweetened raisin bread!». Same fine was imposed at Ttooulis Pitsilos, in February 1942 (newspaper Anexartitos, 26/2/1942).

τις βόμβες. Στα χρόνια του πολέμου υπήρχε έλλειψη αλευριού (σιτάρι) και οι βρετανικές αρχές διέταξαν τους φούρνους να αναμειγνύουν αλεύρι και σταφίδες, αν το ψωμί ήταν προς πώληση. Στη θεία μου την Κουμού, που έμενε δίπλα από το σπίτι μας, επιβλήθηκε πρόστιμο γιατί σε έλεγχο διαπιστώθηκε ότι δεν τήρησε τον κανονισμό που είχε εκδοθεί από τις αρχές. Το γλυκό σταφιδόψωμο δεν άρεσε στους χωριανούς!

ΤΑ ΤΑΞΙ

Στη Λευκωσία, η υπηρεσία ταξί ήταν πολύ περιορισμένη κατά τη διάρκεια του πολέμου και καρότσες-ταξί με άλλοτε χρησιμοποιούνταν πολύ συχνά. Αυτές στάθμευαν σε προκαθορισμένες τοποθεσίες για να εξυπηρετούν τους κατοίκους της Λευκωσίας.

Η ΠΑΡΕΛΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ

Στις 25 Μαρτίου, ημέρα της ελληνικής ανεξαρτησίας, συμμετείχα σε μια μικρή παρέλαση, που διοργάνωσε το Παγκύπριο Γυμνάσιο, σε όλη τη Λευκωσία τραγουδώντας τον ελληνικό Εθνικό Ύμνο. Ξεκινήσαμε στις 7 το πρωί και τελειώσαμε στις 11 το πρωί. Παρελάσαμε ακόμη και στην τουρκική συνοικία χωρίς φόβο και χωρίς να προκαλέσουμε ή να προκληθούμε. Το τουρκικό τμήμα της Λευκωσίας ήταν πολύ δημοφιλές εκείνη την εποχή. Σε πολλές περιπτώσεις, όταν είχα φυλάξει κάποια κρήματα, πήγαινα εκεί για να φάω τουρκικό φαγητό (ειδικά αρνί ταβά). Ωραιές και ευχάριστες αναμνήσεις έχω και από τις αθλητικές εκδηλώσεις που διοργάνωνε το Γυμνάσιο. Χρειάζονταν 2-3 μέρες για να αγωνιστεί κάποιος σε όλα τα αρχαία ελληνικά αθλήματα.

ΟΙ ΚΟΥΚΟΙ

Πίσω στο χωριό μας, ο αδερφός μου ο Γιώργος έγινε ο κύριος βοηθός του πατέρα μου στο όργωμα των χωραφιών μας, αλλά και για κάποιους άλλους χωριανούς μας, φέρνοντας κάποιο εισόδημα στην οικογένειά μας. Το 1942-43 ο αδερφός μου Γιώργος προσελήφθη από τις Βρετανικές Αμυντικές Δυνάμεις για να ενωθεί με άλλους Νιοχωρίτες για να χτίσει τους «Κούκους» (αναχώματα από χώμα σε σχήμα κώνου) στις πεδινές εκτάσεις μεταξύ Μια Μπλιάς προς Τραχώνι και Νιοχώρκου, προκειμένου να αποτρέψουν την προσγείωση γερμανικών αεροπλάνων και να απειλήσουν τη Λευκωσία.

Η ΑΓΕΛΑΔΑ ΤΗΣ ΜΑΡΙΚΚΑΣ

Ο αδερφός μου ο Πολύβιος, που γεννήθηκε το

approaching. I believe 10 airplanes were coming from Nicosia then made a U-turn near our farm and headed back to bomb the British military airport. I could see the smoke traces from the British anti-aircraft responding trying to shoot down the enemy planes. In another occasion an enemy bomb was dropped during the night at the vicinity of Koutsouventi about 2 miles from our village. The loud noise and the bright light lit the sky over our house causing panic. My father was working for the British to construct roads for the military at that time. He was staying in Kaimakli for a few months acting as a translator for the British Forces. With him was Hambis (Chiromilas' father). Sugar and rice were rare to find in Nicosia but the British provided both my father and Hambis with large sacks of both sugar and rice for their large families. As a precaution the entire village was ordered by the police to maintain their homes dark during the night and recommended to build underground bomb shelters. I was the person who dug a 3 by 6 feet shelter and about 5 feet deep next to the old olive tree near the front entrance of our house. Fortunately, we never had to use it. My brothers Polyvios and Renos were too young to remember any of these. While I was attending the Pankypriou in Nicosia, we used to run to the Famagusta Gate inside the Venetian Wall for protection from bombs.

During the war years there was shortage flour (Sitari) and the British authorities ordered bread baking homes to mix flour and raisins if the bread was for sale. My aunt Koumou next door to our home was fined because during an inspection it was found that she did not follow the regulation issued by the authorities. The villagers did not like the sweetened raisin bread!

THE TAXI SERVICE

In Nicosia, taxi service was very limited during the war and horse driven taxi wagons were very commonly used. They were stationed in assigned locations to be hired by Nicosia residents.

GYMNASION'S PARADE

On March 25, Greek Independence Day, I participated in a small parade that the Gymnasion put together to go throughout

ΑΦΗΓΗΣΗ

1938, ήταν σχετικά νέος κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου και δεδομένου ότι περνούσα τον περισσότερο χρόνο μου στη Λευκωσία δεν έχω παρά λίγες αναμνήσεις για τα χρόνια που εκείνος μεγάλωνε. Θυμάμαι όταν κυκλοφόρησαν φήμες ότι ο αδελφός μου Πολύβιος και η ξαδέλφη μου Παναγιώτα Κούμου πήγαν να επισκεφτούν τη Μαρίκκα που τη δάγκωσε η επιθετική αγελάδα του Χαρούσιου. Στον δρόμο για το σπίτι της Μαρίκκας η ίδια αγελάδα χτύπησε τον αδερφό μου τον Πολύβιο στο αριστερό χέρι και του άφησε μια ουλή ορατή ακόμα και σήμερα. Ο γιατρός Κολίτσης χρησιμοποίησε τέσσερα ράμματα για να κλείσει την πληγή. Κάποιες φήμες κυκλοφόρησαν ότι ο Πολύβιος προσπάθησε να προκαλέσει την αγελάδα, κάτι που είναι απίθανο να συνέβη. Ο Πολύβιος αντιμετώπιζε κάποια μικρά προβλήματα ενίοτε, επειδή ήταν ένα άτακτο παιδί που έμπαινε σε μεπελάδες μερικές φορές.

Ο ΤΑΒΑΣ

Νομίζω ότι η καλύτερη εποχή του χρόνου ήταν το Πάσχα. Πάντα περνούσαμε την καλύτερη στιγμή της ζωής μας. Η μητέρα μου μας νήστευε για 40 μέρες, προετοιμάζοντάς μας να κοιωνήσουμε. Μερικές φορές παίρναμε καινούργια ρούχα και παπούτσια για τις γιορτές, ενώ ανυπομονούσαμε να δούμε τη μεγάλη φωτιά να ανάβει μπροστά από την είσοδο της εκκλησίας (λαμπρατζιά). Μια άλλη ανάμνηση που μου έχει εντυπωθεί στο μυαλό είναι η προσμονή του πυροβολισμού των διαγωνιζόμενων Πιστόλων, από τους τολμηρούς νεαρούς μετά το Χριστός Ανέστη. Το Πάσχα διαρκούσε τρεις μέρες. Στις απογευματινές ακολουθίες οι κωριανές φορούσαν τα καλύτερά τους φορέματα, προσπαθώντας να εντυπωσιάσουν τους νέους. Φυσικά, ανυπομονούσαμε να γευτούμε φλαούνες και κουλλούρια και την παραδοσιακή σούπα, κατσίκι ή αρνί. Ήταν μια κοινή παράδοση τις Κυριακές να μαγειρεύουν ταβάνι στον φούρνο κάποιου. Ο ταβάνι είναι ένα από τα αγαπημένα μου πιάτα. Το άρωμά του διαποτίζει ακόμα την όσφρησή μου μέχρι σήμερα.

Ο ΘΡΗΝΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΝΙΤΣΑΣ

Μια από τις πιο ειλικρινείς εκδηλώσεις θλίψης που θυμάμαι ήταν όταν πολλά πρωινά περνούσα από το αγρόκτημα της Ελενίτσας Λαμπρία δίπλα στο αγρόκτημά μας. Για μήνες η Ελενίτσα έκλαιγε γοερά για τον αγαπημένο της σύζυγο Κώστα Λαμπρία που σκοτώθηκε σε ατύχημα με τρένο. Η θλίψη της Ελενίτσας κράτησε πολλούς μήνες,

Nicosia singing the Greek National Anthem. We started 7 a.m. and finished by 11 a.m. We even paraded in the Turkish Quarter without fear or provocation. The Turkish part of Nicosia was very popular at that time. On many occasions, when I had some spare money, I used to go there to eat Turkish style food (especially lamb tava). Another event that I have great and pleasant memories are the annual athletic events, conducted by the Gymnasium. It lasted 2-3 days to compete in all ancient Greek sporting events.

THE "KOUKOI"

Back in our village, my brother George became my father's main helper in ploughing our fields and for some other villagers bringing some income for our family. In 1942-43 my brother George was hired by the British Defence Forces to join other Niochorites to build Koukous (cone shaped mounds of soil) in the flat lands between Mia Milia to Trachoni and Niochorko in order to prevent German airplanes from landing and threaten Nicosia.

MARIKKAS' COW

My brother Polyvios born in 1938 was rather young during this time and since I spent most of my time in Nicosia leaves me with little memories about his growing years. I remember when rumours circulated that brother Polyvios and my cousin Panayiota Koumou went to visit Marikka who was gored by the aggressive cow owned by Harousios. On the way to Marikkas house the same cow gored my brother Polyvios on the left arm and left a scar still visible today. Doctor Kolitsis used 4 stitches to close the wound. Some rumours circulated that Polyvios tried to challenge the cow which is an unlikely rumour. Polyvios was getting into minor troubles because he was a growing boy of mischief getting into trouble sometimes.

THE TAVAS

I think that the best time of the year was during Easter (Pascha). We always had the best time of our lives. My mother made us fast for 40 days in preparation to get communion. Sometimes we were getting new clothing and shoes for the holiday, while anxious to see the big fire lit in front of the Church entrance (lambradjia). Another notable memory is the anticipation of the firing the competing Pistoles by daring young men after the singing

Αυτή η φωτογραφία είναι από επίσκεψη της μητέρας μου το 1960. Από τα αριστερά στα δεξιά: Ο Πολύβιος, ο Αντρέας, που κρατάει τον γιο του Χρίστο, και η μητέρα μου. Στα δεξιά η σύζυγος του Πολύβιου Pearl. Μπροστά οι κόρες του Αντρέα Ντιάνα και Τούλα.

This picture is from 1960 while my mother was visiting from Cyprus. From left to right Polyvios, Andreas holding his son Chris, my mother. Far right my wife Pearl. In the front, Andreas' daughters Diana and Toula.

ΑΦΗΓΗΣΗ

αφήνοντάς μου αιώνια εντύπωση για την αφοσίωσή της στον αγαπημένο της σύζυγο.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΚΑΙ ΚΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ...

Στο μεταξύ, ο ξάδελφός μου Σωτήρης Ρωτός γεννήθηκε στις 3 Ιουνίου 1950, δύο μήνες πριν από την αναχώρησή μου για την Αθήνα και από εκεί για τη Νέα Υόρκη. Την ημέρα που έφυγα από το Νιόχωρκο, πάνω από 100 χωριανοί μαζεύτηκαν στο δρόμο έξω από το σπίτι μας για να ευχθούν καλή επιτυχία και καλό ταξίδι. Ο δρόμος μπροστά από το σπίτι μας είχε πολύ κόσμο. Μια από τις αιώνιες αναμνήσεις είναι η στιγμή που ο θείος μου Αντώνης Πελετιέ με αγκάλιασε και με έκανε να κλάψω. Ήταν μια πολύ συγκινητική στιγμή για μένα όταν ήλθε η ώρα να αποχαιρετισώ τα μικρότερα αδέρφια μου, τους γονείς μου και τόσους πολλούς συγγενείς και φίλους. Ο πατέρας μου και ο νονός μου Γιάγκος Ζερβός με πήγαν στη Λάρνακα για να επιβιβαστώ στο ιταλικό πλοίο «Ambasia» για την Ελλάδα.

Έμεινα στην Αθήνα για επτά ημέρες με τον γιατρό Κίκη Ζερβό και την οικογένειά του (μια υπέροχη οικογένεια). Μου έδειξαν όλα τα ενδιαφέροντα αξιοθέατα για τα οποία φημίζεται η Αθήνα. Στις 12 Αυγούστου, επιβιβάστηκα στο υπερωκεάνιο της Greek Liner «Νέα Ελλάς» για το 17ήμερο υπερπόντιο ταξίδι για τη Νέα Υόρκη. Εκτός από τα δύο χρόνια της στρατιωτικής μου θητείας στον στρατό των ΗΠΑ, έκτοτε έμεινα στη Νέα Υόρκη. Η πρώτη φορά που επέστρεψα στο Νιόχωρκο ήταν τον Αύγουστο του 1967 μετά από 17 χρόνια στη Νέα Υόρκη. Πέρασα ένα μήνα με τους γονείς μου και την οικογένεια του αδερφού μου Νίκου. Μέχρι εκείνη τη στιγμή ο αδερφός Νίκος είχε γίνει ένας πολύ επιτυχημένος αγρότης και κτηνοτρόφος. Ήταν ο καλύτερος οικοδεσπότης και ίσως ο μεγαλύτερος ιδιοκτήτης γης στο χωριό. Ήταν ο μεγαλύτερος παραγωγός λεμονιών και λάχα-

«Ο πατέρας μου και ο νονός μου Γιάγκος Ζερβός με πήγαν στη Λάρνακα για να επιβιβαστώ στο ιταλικό πλοίο «Abbazia» για την Ελλάδα».

«My father and my Godfather Yiangos Zervos took me to Larnaca to embark on the Italian ship «Abbazia» for Greece».

Christos Anesti. Easter (Pascha) lasted 3 days. In the afternoon church services the village girls wore their best dresses trying to impress the young men. Of course we were looking forward to taste flaounes and koullourya and the traditional soup, goat or lamb. It was a common tradition on Sundays to cook tava in someone's oven. Tava is one of my favourite dishes. The aroma of tava still permeates my sense of smell till this day.

ELENITSAS' GRIEVING

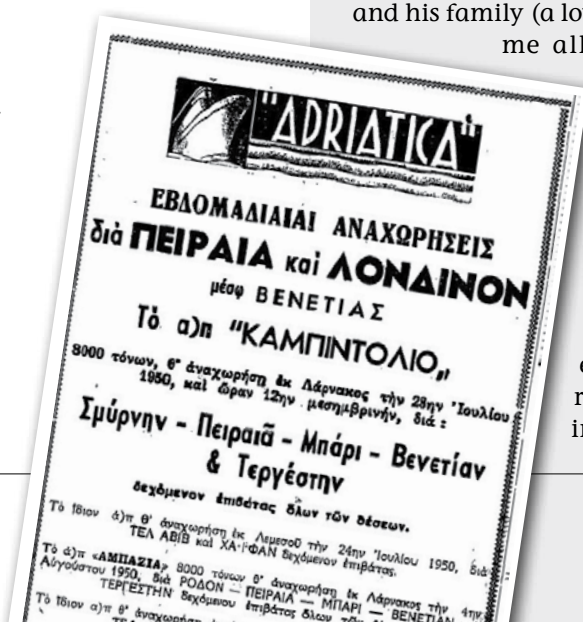
One of the most sincere demonstrations of grief occurred on many mornings when I was passing by Elenitsa Lambrias farm adjacent to our farm. For months Elenitsa was crying very loudly her heart out for her beloved husband Kostas Lambrias who died in a train accident. Elenitsa's sorrow went on for many months leaving an everlasting impression for her devotion to her beloved husband.

GOOD LUCK AND KALO TAXIDI

In the meantime, my cousin Soteris Rotos was born on June 3, 1950, two months before my departure to Athens and from there to New York. The day I left Niochorko, more than 100 villagers gathered in the street outside of our home to wish me good luck and Kalo Taxidi. The street in front of our home was very crowded. One of the everlasting memories is the time my uncle Antonis Peletie hugged me and make me cry. It was a very emotional moment for me when it was time to say goodbye to my younger brothers, parents and so many relatives and friends. My father and my Godfather Yiangos Zervos took me to Larnaca to embark on the Italian ship «Abbazia» for Greece. I stayed in Athens for seven days with doctor Kikis Zervos and his family (a lovely Family). They showed

me all the interesting tourist

sites Athens is famous about. On August 12, I embarked on the Greek Liner «Nea Hellas» for the 17-day ocean trip to New York. Except for two years of my military service in the US Army I lived in New York City ever since. The first time I returned in Niochorko was in August 1967 after living

νων. Ήταν ο σπουδαιότερος οικοδεσπότης για εμένα και τα αδέρφια και τις οικογένειές μας που επισκέφτηκαν το Νιόχωρκο. Οι ευχάριστες αναμνήσεις μου από την επίσκεψή μου τον Αύγουστο του 1967 στην Κύπρο εξαφανίστηκαν, όταν χάσαμε τον μικρότερο αδελφό μου τον Σωτήρη. Το 1969 επέστρεψα στο Νιόχωρκο για να περάσω λίγο χρόνο με τους πενθούντες γονείς μου και τον αδερφό μου Νίκο και την οικογένειά του.

Το 1973 επισκέφτηκα την Κύπρο για τη βάπτιση της ανιψιάς μου Σοφίας από τον Γλαύκο Κληρίδη. Ο αδερφός μου ο Νίκος θυσίασε έναν από τους ταύρους –για τους οποίους ήταν περήφανος– για τη γιορτή. Είχα την τύχη να ξανασυναντηθώ με την ξαδέλφη Ρούμπα, ερχόμενη από την Αγγλία. Μετά το αυτοκινητιστικό δυστύχημα του Βασίλη, γιου του νονού μου, στη Νέα Υόρκη το 1980, έγινα ο κηδεμόνας του από το Δικαστήριο της Νέας Υόρκης, για να ελέγχω τα οικονομικά του και τις γενικές ανάγκες υγείας του αφού είχε μείνει ανάπηρος. Από το 1994 έως το 2006, επισκέφτηκα τον Βασίλη στην Κύπρο για ένα μήνα και παρατήρησα την κατάσταση της υγείας του, την οποία έπρεπε να αναφέρω στο Δικαστήριο στη Νέα Υόρκη.

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟΤΕΡΟ ΝΙΟΧΩΡΚΟ...

Από τα επτά αδέρφια μας έχασα τον μικρότερο αδελφό μου Σωτήρη το 1967, τον αδελφό μου Νίκο το 1994 και τον μεγαλύτερο αδελφό μου Γιώργο το 2006. Ο αδελφός μου ο Κώστας έγινε 95 ετών στις 5 Απριλίου 2025, εγώ έκλεισα τα 94 στις 23 Απριλίου 2025, ο αδελφός μου Πολύβιος είναι 87 ετών, και ο αδελφός μου Ρένος τον Ιούλιο του 2025 έγινε 84. Έχασα τη μητέρα μου Κατερίνα το 1991 και τον πατέρα μου Χρήστος το 1993. Και οι δύο έγιναν πρόσφυγες και είχαμε την τύχη να περάσουν τα τελευταία 15 χρόνια τους με τους επιζώντες γιους τους στη Νέα Υόρκη. Είναι θαμμένοι στο νεκροταφείο Flushing, 75 πόδια από εκεί που αναπαύεται η κόρη μου, 10 πόδια μακριά από τον ανιψιό μου Τηλέμαχο, 15 πόδια από τον ξάδελφό μου Σωτήρη Αντωνίου και τον Γιώργο Στυλιανού. Περίπου 100 πόδια προς διαφορετική κατεύθυνση βρίσκεται ο τόπος ανάπαυσης του κουμπάρου μου Νίκου Κτωρή και της Λέλλας και του Θεωρή Κασουλή και της νύφης του Ευγενίας. Περίπου 150 πόδια από τον τάφο των γονιών μου είναι θαμμένος ο αδελφός μου ο Γιώργος με τη σύζυγό του Αγγελική. Όπως καταλαβαίνετε πολλοί Νιόχωριτες κατέληξαν να είναι γείτονες σε ένα μικρότερο Νιόχωρκό, στο νεκροταφείο Flushing, της Νέας Υόρκης.

in New York for 17 years. I spent one month with my parents and my brother Niko's family. By that time my brother Niko had become a very successful farmer and rancher. He was the greatest host and probably the biggest land owner in the village. He was the major producer of lemons and cabbages. He was the greatest host for me and my brothers and families who visited Niochorko.

My pleasant memories from my August 1967 visit to Cyprus were wiped out when we lost my youngest brother Soteris. In 1969 I returned to Niochorko to spend some time with my mourning parents and my brother Niko and his family. In 1973, I visited Cyprus for the Christening of my niece Sophia by Glafkos Clerides. My brother Niko sacrificed one of his pride bulls for the festive occasion. I was fortunate to reunite with cousin Rumba who was visiting from England. After my godson Vasilis' automobile accident in New York in 1980, I became his NY Court appointed Guardian to control his finances and overall health needs after he had become disabled. From 1994 through 2006, I visited Vasili in Cyprus for a month and observed his health condition which I had to report to the Court back in NY.

A SMALLER NIOCHORKO

From our seven siblings I lost my youngest brother Soteris in 1967, my brother Niko in 1994 and my older brother George in 2006. My brother Kostas turned age 95 on April 5 2025, I will turn 94 on April 23, 2025, my brother Polyvios is 87 and my brother Renos in July 2025 will be 84. I lost my mother Katerina in 1991 and my father Christos in 1993. Both became refugees and we were fortunate to have them spend their last 15 years with their surviving sons in New York. They are buried in the Flushing cemetery 75 feet from my daughter's resting place, 10 feet from my nephew Telemachos, 15 feet from my cousin Soteri Antoniou and George Stylianou. About 100 feet in a different direction is the resting place of my Koumbaro Nick Ktori and Lella and Theoris Kashoulis and his daughter -in-law Evgenia. About 150 feet from my parents gravesite my brother George is buried with his wife Angeliki. As you can see many Niochorites ended to be neighbours in a smaller Niochorko, in the Flushing cemetery nearby.

ΓΙΩΤΑΣ ΤΖΙΑΜΠΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥΔΙΑ

Εν έβρεξεν σταγόνα

Μπαίνει ο Νιόβρης σήμερα
τζιαι εν έβρεξε σταγόνα
στην Κύπρο μας εν έσειε πιον
Φθινόπωρο, σσειμώνα.

Μέσα στο νου μου έρχονται
τα παιδικά μου χρόνια
που έβρεσιεν μερόνυχτα
τζιαι οι στράτες ελασπώναν.

Τότες που έβρεσιεν πολλά
τζιαι έλαμπασιν που την χαρά
των γεωργών τα μμάθκια
τζιαι εκαρτερούσαν τ' Αη Γιωρκού
με τη βοήθεια του Θεού
να σπείρουν τα χωράφκια.

Τωρά αλλάξαν οι εποχές
ακόμα τζιαι το κλίμα
για ούλλα φταίουμεν εμείς
εν πάνω μας το κρύμα.

Οι πόμπες τα πυρηνικά
βλάψαν το περιβάλλον
δείχνει σημάδκια πιπν η γη
πως δεν αντέχει άλλον.

Θεέ μου, πέψε μας βροσιή
την γη μας να ποτίσει
να ζωντανέψουν τα δεντρά
το χώμα να μυρίσει
τζιαι αγάπη μέσα στις καρχιές
του κόσμου να ανθίσει.

ΕΥΑΝΘΙΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Όπως παλιά

Έλα να περπατήσουμε στους δρόμους που μεγαλώσαμε
εκεί έξω από την είσοδο του σπιτιού κάτω απ' τα κυπαρίσσια
να κάτσουμε ξυπόλητοι δίπλα στο αυλάκι με το τρεχάμενο νερό.
Στέρεψε, μα –πού ξέρεις– μπορεί να βρέξει.

Έλα να μπούμε στον ιερό αυλόγυρο της εκκλησίας μας,
έχει ερημώσει μισό αιώνα, μα αν θέλουν οι άγγελοι
ήχος γλυκός καμπαναριού μια μέρα θα ακουστεί.

Έλα να γίνουμε ξανά παιδιά να περπατήσουμε τη στράτα
που σχολνάγαμε με τη σάκα στο ώμο. Τώρα έχει άλλα παιδιά
αλλόθρησκα και ξένα, μα οι αναμνήσεις είναι δικές μας.

Έλα να διαβούμε τα στενά και τα καντούνια του από την αρχή,
αλλάζει στα χρόνια μα μέσα μας ολοζώντανο έχει μείνει.
Μην κλάψεις για τα χαλάσματα που θα αντικρίσεις, είναι μονάχα ύλη,
μέσα μας είναι η μνήμη ζωντανή και όπως ήταν παλιά έτσι θα μείνει.
Για στάσου λίγο και ας μείνουμε εδώ, ο αέρας έχει τις μυρωδιές μας,
απ' το ψητό της Κυριακής ως τους λεμονανθούς της αυλής μας.

Καινούργια γη δεν είναι, ούτε άλλος Θεός, είναι η δική μας.
Έλα να βγούμε λοιπόν ένα περίπατο μαζί στη σκλαβωμένη γη μας,
γιατί ο βορράς με την Κύπρο πάντα θα είναι δεμένος,
ποτέ του δεν μπορεί να γίνει ξένος, όχι όσο αναπνέουμε εμείς.

Το Κουμείο στην καυκάδα

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΒΑΚΑΝΑ

Οκτώβρης μήνας και στο χωριό προετοιμάζονταν για το μάζεμα των ελιών. Σε λίγο θα γέμιζαν τα λιοχώρια φωνές, αστεία, καμιά φορά και τραγούδια. Θυμάμαι σχόλασα, έφτασα στο σπίτι της μητέρας μου, τη χαιρέτησα και ξεκίνησα για το σπίτι μου. Συνήθως έπαιρνα το δρομάκι που ήταν μπροστά από την εκκλησία γιατί μου άρεσε, ήταν γραφικό με το αυλάκι και τη βλάστηση και πιο κάτω τα λιοχώρκα. Το πρώτο λιοχώρι που συναντούσα ήταν της ξαδέλφης μου της Μαρίτσας, της Λεβούς. Εκείνη τη μέρα τη συνάντησα και προσπαθούσε να ποτίσει το λιοχώρι. Γραφική Νιοχωρίτισσα, καλοντυμένη με τα μαλλιά της κότσο. Τη χαιρέτησα και της είπα: «Βασανίζεσαι με το πότισμα». Στάθηκε, ακούμπησε πάνω στο φτυάρι και μου είπε: «Το νερό λιγόστεψε και δυσκολεύεται να μπει στο χωράφι. Πριν το πάρουν οι /Εγγλέζοι στην Μεσαρκάν ήταν ποταμός».

Προχώρησα γιατί βιαζόμουν και άκουσα τη φωνή της Θεορούς, γυναίκας του ξαδέλφου της μητέρας μου Χαράλαμπου Ζερβού. «Εσκόλασες, Μαρία», με ρώτησε. Την κοίταξα και την είδα πολύ ψηλά, πάνω στη σκάλα να κόβει ελιές. «Ήρτα να κόψω πράσινες, να τις πάρει ο θεϊός σου στον κουλουρά. Είναι πελάτης μας και αγοράζει αρκετές πράσινες». Τη χαιρέτησα και προχώρησα, ευτυχώς που ακόμη δεν άρχισε το μάζεμα των ελιών γιατί θα έφτανα στο σπίτι μου το βράδυ. Τα περισσότερα λιοχώρκα της περιοχής ήταν της οικογένειας του παππού και θα αναγκαζόμουν να σταματήσω και να πω μια κουβέντα. Προχώρησα, έφτασα στο σπίτι μου και βιαστικά πήρα ένα

δοχείο και ξεκίνησα για τη φουντάνα (βρύση) του Κοτσινόκωλου. Ήταν κοντά και με βόλευε. Εκεί συνάντησα ένα ηλικιωμένο, μαυροφορεμένο να γεμίζει τα δοχεία του. Έφερε πολλά μαζί του και κάθε φορά που γέμιζε ένα το φόρτωνε στο γαϊδούρι του. Τον χαιρέτησα, μου απάντησε και μετά από σκέψη, τον αναγνώρισα. Ήταν ο Κούμος, πρώτη φορά τον έβλεπα από κοντά. «Είσαι η κυρία Μαρία, η δασκάλα, η κόρη της Αναστασίας;», με ρώτησε. Του απάντησα καταφατικά, γνωριστήκαμε κι αρχίσαμε την κουβέντα. Τον ρώτησα πώς πήρε την απόφαση να κατοικήσει έξω από το χωριό, μακριά απ' όλους. Πάντρεψα τις δυο μου κόρες, έδωκα το σπίτι μου, πού να μείνω. Είχα τούτο το κομμάτι δακάτω, έκτισα το σπίτι μου κι έφερα την οικογένειά μου. Η γυναίκα μου την πρώτη μέρα που κατοικήσαμε, μου είπε: «Δακάτω, στην καυκάλλα, στα κάκκαφα, έσειε Θεόν πολύν, τζιαι κόσμον λίον». Εν αλήθεια, όμως είμαστε στο χωρκόν μας και όποτε θέλουμε πάμε. Είμαστε γεροί, μπορούμε να περπατήσουμε και έχουμε και το γαϊδούρι μας. Εν να συνηθίσουμε. Τη νύχτα ανάβουμε το φανάρι και τη λάμπα. Ο δρόμος απέναντι έχει κίνηση και βλέπουμε τα φώτα των αυτοκινήτων. Πάνω στην καυκάλλα χόρτον εν βλαστά. Απέναντι είναι το χωράφι της μάνας σου με τις αθασιές. Τον Φεβράρη που ανθίζουν εν πολλά όμορφες.

Κάθε μέρα παίρνω το γαϊδούρι μου και πηγαίνω στο χωριό. Ψωνίζω, πηγαίνω στο καφενείο, περνώ από τις κόρες μου, φορτώνω νερό και ξεκινώ για το σπίτι μου. Συνηθίσαμε. Τώρα έκτισαν πολλοί χωριανοί μας κοντά μας και έγινε ένα μικρό χωριό, το Κουμείο, έτσι το ονομάζουν. Άκουσα ότι απέναντι θα κτίσουν ένα τουριστικό χωριό, edώσαν

Η γυναίκα μου την πρώτη μέρα που κατοικήσαμε, μου είπε: «Δακάτω, στην καυκάδα, στα κάκκαφα, έσειε Θεόν πολύν, τζιαι κόσμον λίον».

Προχώρησα, έφτασα στο σπίτι μου και βιαστικά πήρα ένα δοχείο και ξεκίνησα για τη φουντάνα του Κοτσινόκωλου. Ήταν κοντά και με βόλεψε. Στη φωτογραφία η φουντάνα του Αντώνη ή της Ελενίτσας Λαμπρία, στο σταυροδρόμι του χωριού.

του και όνομα στα αγγλικά: Gallos village. Η μάνα σου η Αναστασία έπασε πολλά καλή τιμή για τις αθασιές. Σκέφτεται να το πουλήσει; Άκουσα πως θα πουλήσετε και το απέναντι. Η τιμή είναι πολλά καλή». Εγώ χαμογέλασα κι απάντησα. Οι αθασιές είναι της μπτέρας μου, το απέναντι είναι του πατέρα μου, δεν ανακατεύομαι, αλλά δεν νομί-

ζω να τα πουλήσουν.

Εκάμαμε καλή κουβέντα, εγώ έρχομαι στη φουντάνα γιατί συνήθισα, τώρα έχουμε και νερό και ρεύμα. Σε λίγα χρόνια θα γεμίσει η καυκάλλα σπίτια. Με χαιρέτησε, πήρε το γαϊδούρι του και ξεκίνησε για το Κουμείο. Σκέφτηκα πως το χωριό μας είχε σπουδαιούς ανθρώπους.

Νιοχωρίτικες ιστορίες μιας άδλης εποχής

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΛΑΜΠΡΙΑ

Οι κάτοικοι του χωριού μας, ως επί το πλείστον, ήταν γεωργοί με τους περισσότερους από αυτούς να ασχολούνται παράλληλα και με την κτηνοτροφία, άλλοι επαγγελματικά και άλλοι ερασιτεχνικά. Οι περισσότεροι βέβαια κάτοικοι του χωριού είχαν κτήματα, άλλοι λίγα, άλλοι περισσότερα. Αρκετά από αυτά ήταν στον κάμπο της Μεσαορίας προς το ξωκλήσι του Αγίου Θεοδώρου, κοντά στον Πιθκιά, κι άλλα ήταν κοντά στο χωριό οπότε αυτά ποτίζονταν με το νερό του Κεφαλόβρυσου της Κυθρέας. Στα χώματα του Νιοχώρκου, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του 1972, οι γεωργοί μας

καλλιεργούσαν 3.800 σκάλες ελαιοδένδρων και 685 σκάλες εσπεριδοειδών, κυρίως λεμονιές. Στα χωράφια που ήταν πότιμα το καλοκαίρι καλλιεργούσαν μμποστάνια και ζαρζαβατικά και τον χειμώνα κραμπιά και κουκιά.

Τα προϊόντα αυτά μεταφέρονταν στη Λευκωσία με τα λεωφορεία του χωριού. Συνήθως κάθε Παρασκευή ξημέρωμα γύριζε το λεωφορείο και φόρτωναν τις κοφίνες με τις ελιές και τις έπαιρναν στο παντοπωλείο για πούλημα. Οι πελάτες έβλεπαν το προϊόν και ανάλογα με τις ανάγκες τους ψώνιζαν. Οι καλύτεροι πελάτες ήταν οι Μεσαρίτες. Και τούτο γιατί είχαν μεγάλη παραγωγή σιτηρών, άρα και πουρκουριού. Σημειωτέον ότι ένα από τα κύρια και θρεπτικά φαγητά

Πήρε τις ελιές του στο παζάρι, οι οποίες ήταν πολύ αδρές, μμάδκια του βου, όπως χαρακτηριστικά λέμε.

της εποχής προσιτό και σε φτωχούς, ήταν το πιλάφι πουρκούρι που πάντα συνοδευόταν με μαύρες ελιές.

ΜΙΑ ΣΤΟΝ ΒΟΥΚΚΟ;

Ο καθένας προσπαθούσε να πουλήσει όλες τις ελιές, να μην του μείνουν απούλπτες και να τις γυρίσει πίσω στο χωριό. Εκείνος που ήταν πολύ καλός πωλητής και έπειθε τον αγοραστή ήταν ο Κυριάκος Τταλατίνης. Μια φορά η μητέρα μου δυσκολευόταν να πουλήσει τις ελιές, γιατί όντως ήταν ψιντρές. Ένας Μεσαρίτης βρακάς πηγαίνοερχόταν, σταματούσε μπροστά από την κοφίνα της μάνας μου, τις έβλεπε, έστριβε το μουστάκι του κι έφευγε. Τον πλησιάζει ο θείος μου Κυριάκος και του λέει: «Πάεις, έρκεσαι, θωρείς τες ελιές, αλλά δεν τις αγοράζεις, γιατί;». «Μα εν ψιντρές, εν τες θωρείς;», του απαντά ο Μεσαρίτης. Οπότε ο θείος Κυριάκος τον ρωτά αν έχει πολλά παιδιά. «Μιαν μάντραν», του απαντά. «Σε συμφέρει να αγοράσεις ψιντρές ελιές αντί αδρές», του λέει με τον Μεσαρίτη να διερωτάται για ποιο λόγο. «Μιαν στον βούκκο», τον ρωτά. Ναι, του απαντά. «Όταν κάτσουν στο τραπέζι τα παιδιά σου να φάνε και τους βάλεις την κούππα με τις ψιντρές ελιές πόσες φορές να βάλουν μια στον βούκκο, άρα θα κρατήσουν πιο πολύ καιρό οι ελιές να φαγωθούν», του είπε. Αυτό ήταν, τον έπεισε και αγόρασε ολόκληρη την κοφίνα με τις ελιές, με τη μάνα μου να τον ευχαριστεί.

ΟΙ ΔΙΚΕΣ ΜΟΥ ΕΝ' ΤΟΥ ΤΣΕΡΚΟΥ

Άλλοι πάλι για να πουλήσουν τις ελιές τους δεν δίσταζαν να πουν και ψέματα. Τι να κάνουν, οι ανάγκες της οικογένειας μεγάλες, έπρεπε να θρέψουν παιδιά. Ένας από τους καλούς παραγωγούς ελιών ήταν ο θείος μου Αντρέας Σοφοκλέους (ο Χατζής του Μανίταρου). Πήρε τις ελιές του στο παζάρι, οι οποίες ήταν πολύ αδρές, μμάδκια του βου, όπως χαρακτηριστικά λέμε. Δίπλα του ένας ιερέας από την περιοχή Κυθρέας με τις ελιές του όμως να είναι πολύ υποδέστερες. Υποψήφιος πελάτης πηγαίνοερχόταν, σταματούσε έβλε-

πε τις ελιές του Χατζή και ρώτησε την τιμή. «Πέντε σελίνια η οκά», του είπε. «Αν μου τις δώσεις τεσεεράμισι σελίνια η οκά θα τις πάρω», του είπε. «Ούτε μπακκίρα κάτω που τα πέντε σελίνια», του είπε ο Χατζής. Οπότε γύρισε και είδε τις ελιές του ιερέα που ήταν υποδέστερες και προβληματιζόταν. «Εμένα, όμως, οι ελιές μου είναι του Τσερκού», του είπε ψέματα ο ιερέας και τον έπεισε να τις αγοράσει. Αφού έγινε η πράξη και ο ιερέας έφυγε, ο πελάτης πηγαίνοερχόταν σταματούσε μπροστά στις ελιές του Χατζή και έλεγε: «Τα ευλοπμένα, οι δικές σου είναι όπως τα μμάδκια του βου, αλλά τούτες που αγόρασα εν του Τσερκού». Ο Χατζής δεν άντεξε και του είπε την αλήθεια. Ο πελάτης άρχισε να φωνάζει: «Παπάς άδρωπος και να λαλεί ψέματα, θα πάω να τον καταγγείλω στην Αρχιεπισκοπή». «Εμένα που με εμπόδισε να πουλήσω τις δικές μου, δεν είπα τίποτε, έχει μια μάντραν κοπελλούδκια, γι' αυτό σου είπε ψέματα», του είπε ο Χατζής.

ΟΒΚΙΕΡΟ ΣΑΤΣΙ ΣΤΗΝΕΙ, ΓΕΜΑΤΟ ΔΙΠΛΩΝΕΙ;

Η πιο κοπιαστική όμως εργασία ήταν το θέρος. Τότε που δεν υπήρχαν οι θεριστικές μηχανές και θέριζαν οι θεριστάδες με το δρεπάνι. Οι εργάτες πήγαιναν στον κάμπο πορνόν - πορνόν, πριχού βκει ο ήλιος. Δεκαετίες του '30 και '40 έρχονταν θεριστάδες και από την Πιτσιλιά. Κύριο φαγητό των θεριστάδων, που τους το προμήθευε ο παραγωγός, ήταν το πουρκούρι με ελιές μαύρες, που ήταν αλμυρές, οπότε με πολύ νερό γέμιζε το στομάχι. Ένας χωριανός μας πριν ακόμη ξεκινήσει να θερίζει ήθελε να φάει με το επιχείρημα, «σατζί όβκερο στήνει;». Του έβαλαν λοιπόν φαγητό και αφού έφαγε καλά-καλά, του έδωσαν το δρεπάνι. «Ε, μα τωρά σατσί γεμάτο διπλώνει;»! Και όπως ήταν επόμενο τον έδιωξαν.

Τις πιο πάνω ιστορίες μου τις αφηγήθηκαν η μητέρα μου Χαρίτα Λαμπρία και ο θείος μου Αντρέας Σοφοκλέους, Χατζής του Μανίταρου, αιωνία η μνήμη και των δύο.

Συνήθως κάθε Παρασκευή ξημέρωμα γύριζε το δειφωρείο και φόρτωναν τις κοφίνες με τις ελιές και τις έπαιρναν στο πανοπιωδέιο για πούδημα. Οι πελάτες έβδελπαν το προϊόν και ανάδοχα με τις ανάγκες τους ψύνιζαν.

Τότε που κατέβαιναν οι χειμάρροι

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΒΑΚΑΝΑ

Πρωινό του Δεκέμβρη, αρχές και γιόρταζαν τα Νικολοβάρα. Πρωί-πρωί, όπως συνηθίζω, αρχίζω τις δουλειές του σπιτιού και ασχολούμαι και λίγο με τον κήπο. Παρόλο που ήταν χειμώνας, ο ουρανός ήταν ολοκάθαρος και δεν υπήρχε ίχνος συννεφιάς, καλοκαιρία. Τέλειωσα και κάθισα στον καναπέ μου να ξεκουραστώ. Έκλεισα τα μάτια μου και ταξίδεψα νοερά στο χωριό μου. Θυμήθηκα ένα Δεκέμβρη τότε που ήμουν περίπου 10 χρονών, που έμεινε αξεχαστος στον τότε κόσμο της πατρίδας μας. Το χωριό μας ήταν γεωργικό και πολλές εκτάσεις γης ανήκαν στους κατοίκους. Άλλοι ήταν γεωργοί, άλλοι βοσκοί και οι υπόλοιποι τεχνίτες που είχαν τα εργαστήριά τους στο χωριό, ράφτες, σκαρπάρηδες, πελεκάνοι, σιδεράδες,

παρπέρηδες, καφετζήδες, κ.ά.

Στη Λευκωσία πολύ λίγοι εργαζόνταν παρόλο που ήταν πολύ κοντά στο χωριό μας. Το πρωί γέμιζαν τα δύο λεωφορεία που υπήρχαν τότε, του Κωσταρή και του Πόλλα, που πήγαιναν στη δουλειά τους και επέστρεφαν το βράδυ. Ο πατέρας μου εργαζόταν στη Λευκωσία και πήγαινε με τον Κωσταρή. Οι σωφέρηδες του χωριού μας ήταν έμπειροι και ξακουστοί. Η διαδρομή που έκαναν ήταν διαφορετική από αυτή που γνωρίζουν οι πιο νέοι. Ξεκινούσαν από το χωριό και έμπαιναν στο δρόμο Κυθρέας-Λευκωσίας. Τότε δεν υπήρχε ο δρόμος Λευκωσίας-Αμμοχώστου, ήταν η γραμμή του τρένου.

ΟΤΑΝ ΚΑΤΕΒΑΙΝΑΝ ΟΙ ΧΕΙΜΑΡΡΟΙ

Στη διαδρομή του χειμώνα καμιά φορά, όταν κατέβαιναν οι χειμάρροι, η κυκλοφορία γινόταν πιο δύσκολη. Τον

Ξαφνικά, κυκλοφόρησε μια φοβερή είδηση. Ένα λεωφορείο που κατευθυνόταν προς τη Μεσαορία παρασύρθηκε από τον ποταμό και πνίγηκαν όλοι σχεδόν οι επιβάτες.

δρόμο από το χωριό μας ως την Παλλουριώτισσα διέσχιζαν αρκετοί χείμαρροι. Εκτός από τα ποταμούδκια λίγο έξω από το χωριό περνούσε ο Αγλούτερης*, μετά ήταν ο Καννούτερης, και στα ανατολικά της Μια Μηλιάς ήταν ο Σιμιθκιάς. Τα λεωφορεία περνούσαν από τη Μια Μηλιά και εκεί ήταν η μεγαλύτερη δυσκολία. Ένας χείμαρρος περνούσε μέσα από το χωριό και όταν πλημμύριζε σταματούσε η κυκλοφορία γιατί δεν υπήρχε γεφύρι. Μετά στα δυτικά ήταν ο Πιδκιάς καθώς και μεγάλο γεφύρι.

Εκείνη τη χρονιά ήμουν περίπου 10 χρονών, δηλαδή το 1949, ήταν πολυομβρία. Έβρεχε ασταμάτητα και όλοι χείμαρροι γιατί θα είχαν καλή σοδειά. Κόντευαν τα Χριστούγεννα, τα σχολεία έκλεισαν και όλοι προετοιμάζονταν για τη μεγάλη γιορτή της Χριστιανοσύνης. Ξαφνικά, κυκλοφόρησε μια φοβερή είδηση. Ένα λεωφορείο που κατευθυνόταν προς τη Μεσαορία παρασύρθηκε από τον ποταμό και πνίγηκαν όλοι σχεδόν οι επιβάτες. Οι περισσότεροι ήταν Ασιιώτες και από τον Στρογγυλό, έλεγαν πως ήταν καμιά τριανταριά. Τότε δεν υπήρχαν μέσα ενημέρωσης, οι ειδήσεις κυκλοφορούσαν από στόμα σε στόμα. Όλος ο κόσμος αναστατώθηκε και δεν άκουες άλλη κουβέντα εκτός από το δυστύχημα με τους Ασιιώτες.

ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ

Παραμονές Χριστουγέννων και στο σπίτι μας περιμέναμε τον πατέρα μας να γυρίσει από τη Λευκωσία. Τότε ζούσε και ο παππούς μου. Η γιαγιά μου πήρε τα αδέρφια μου στο κρεβάτι κι εμένα μου είπε να μείνω ξύπνια να περιμένω μαζί τους. Έξω η βροχή ασταμάτητα και πηχτό σκοτάδι. Η μητέρα μου κάθε λίγο άνοιγε την πόρτα μήπως ακούσει κάτι, αλλά μάταια. «Κάμε την προσευχή σου να γυρίσει καλά ο πατέ-

ρας σου», μου είπε. Εγώ τότε ήξερα το «Πάτερ ημών», το «Βασιλεύ Ουράνιε» και το «Εν παντί καιρώ». Τα επανέλαβα πολλές φορές αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Το ρολόι του τοίχου χτύπησε 10 φορές και εμείς ακόμα περιμέναμε. Η ώρα δεν περνούσε και για να ξεχαστώ ταξίδεψα με τη σκέψη μου στο σπίτι του θείου μου του Χατζιαντρέα. Εκεί στον τοίχο του σαλονιού ήταν κρεμασμένο ένα κάδρο κεντημένο με μια σπουδαία επιγραφή: «Και αυτό θα περάσει». Άρχισα να το επαναλαμβάνω και πέρασε η ώρα. Το ρολόι χτύπησε έντεκα. Η ανησυχία μεγάλωσε, σε λίγο ακούστηκε να σταματά ένα λεωφορείο. Ήταν ο Πόλλας Κατέβηκαν οι επιβάτες από το λεωφορείο και σε λίγο έφτασε και ο Κωσταρής, ο οδηγός του άλλου λεωφορείου του χωριού. Ο πατέρας μου ήλθε τελικά στο σπίτι. Μας είπε ότι δεν μπορούσαν να περάσουν τον χείμαρρο που δεν είχε γεφύρι και περίμεναν να κάτσει η στάθμη του νερού. Όλοι χαρήκαμε και σε δυο μέρες γιορτάσαμε τα Χριστούγεννα, που μου έμειναν μέχρι σήμερα αξέχαστα.

Μεγάλωσα, παντρεύτηκα, αλλά δεν χάρηκα, γιατί μας βρήκε μεγάλο κακό, ο ξεσπιτωμός. Από τότε έζησα πολύ χειρότερα Χριστούγεννα, πολύ χειρότερα γεγονότα, σκοτωμούς δυστυχήματα, τραγωδίες. Κάθε μέρα το ξημέρωμα κοιτάζω προς τον ουρανό και εύχομαι να είναι τα τελευταία. Φέρνω στο νου μου την φράση του Ηρόδοτου που ταιριάζει σε όλα: «Όταν υπάρχει ειρήνη τα παιδιά θάβουν τους γονείς τους. Το αντίθετο συμβαίνει όταν υπάρχει πόλεμος, οι γονείς θάβουν τα παιδιά τους. Μακάρι να γίνεται πάντα αυτό που λέει στην αρχή.

*Ο Αγλούτερης περνά δίπλα από το γήπεδο της Κυθρέας, που ήταν στα ανατολικά του δίστρατου.

Οι συμφέροντες του χωριού μας ήταν έμπειροι και ξακουστοί. Η διαδρομή που έκαναν ήταν διαφορετική από αυτή που γνωρίζουν οι πιο νέοι. Ξεκινούσαν από το χωριό και έμπαιναν στο δρόμο Κυθρέας-Λευκωσίας.

Στα 69 μου χρόνια θέλω να πάω σπίτι μου. Γίνεται;

ΤΗΣ ΕΛΛΗΣ ΤΡΙΧΑ

Γεννήθηκα και έζησα μέχρι τα 18 μου στο Νέο Χωριό Κυθρέας. Φοίτησα στο δημοτικό σχολείο του χωριού μου και ακολούθως στο Παγκύπριο Γυμνάσιο Θηλέων Παλλουριωτίσσης. Έζησα πολύ όμορφα και κυρίως ανέμελα παιδικά και εφηβικά χρόνια σε μια εύπορη και αγαπημένη οικογένεια. Μοναχοκόρη με δύο πιο μικρά αδέρφια, και τα δύο αγόρια, τα είχα όλα.

Η μνήμη γυρίζει πίσω, στα μαθητικά μου χρόνια στο Γυμνάσιο. Το μερολόγιο έδειχνε 21 Μαΐου 1974, γιορτή των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Έκαμα στο σπίτι μου πάρτι και ήρθαν όλες μου οι συμμαθήτριες. Για μένα ήταν το τελευταίο χαρούμενο γεγονός που θυμάμαι στο σπίτι μου. Τον Ιούνιο του 1974 αποφοίτησα από το Γυμνάσιο στην κλασική κατεύθυνση, γιατί δεν σκόπευα να δουλέψω – δεν είχα ανάγκη, έλεγαν οι γονείς μου. Εκείνο το καλοκαίρι πίστευα ότι θα άρχιζε η νέα μου ζωή και ήμουν πραγματικά ευτυχισμένη.

Το πρώτο χαστούκι το έφαγα στις 15 Ιουλίου 1974 με το πραξικόπημα. Τότε άρχισε να εμφανίζεται ο φόβος, η ανασφάλεια και η αβεβαιότητα για το αύριο. Στις 20 Ιουλίου 1974 πραγματοποιείται η βάρβαρη τουρκική εισβολή και έρχονται οι πρώτοι πρόσφυγες στο χωριό. Τότε ο φόβος έγινε τρόμος και πανικός. Λύπη γι' αυτούς τους ανθρώπους, αλλά ακόμα δεν μπορούσα να μπω στη θέση τους. Παραμονή Δεκαπενταύγουστου, 14 Αυγούστου 1974, ενός μηνός εφιάλτες έγιναν πραγματικότητα. Αεροπλάνα, βόμβες, πανικός, σύγχυση, κλάμα. Η μαμά μου έψαχνε τη γιαγιά και τον παππού (πεθερικά), η άλλη μου γιαγιά έτρεμε από τον φόβο της, ο παπάς μου πήγε να πάρει το λεωφορείο για να φύγουμε. Εγώ και τα αδέρφια μου να τρέχουμε να

μπούμε στο λεωφορείο. Φεύγουμε από το σπίτι μας μέχρι να σταματήσουν οι βομβαρδισμοί, μόνο με τα ρούχα που φορούσαμε. Πρώτη στάση, στην απέλπιδα προσπάθειά μας να σωθούμε, στην Άσσια, πίσω μας, όμως, σε απόσταση αναπνοής τα τουρκικά τανκ, μόλις που καταφέραμε και ξεφύγαμε, δεύτερη στάση με διανυκτέρευση στο σπίτι μιας συγχωριανής μες στην Ξυλοτύμπου (εκεί κόπηκε η παντόφλα μου κι έμεινε να ξυπόλυτη). Μαζί με τον φόβο έρχεται να προστεθεί και η απελπισία. Τρίτη στάση δημοτικό σχολείο Στροβόλου. Ράντζα μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας για ύπνο. Συσσίτιο στην αίθουσα οικοκυρικών.

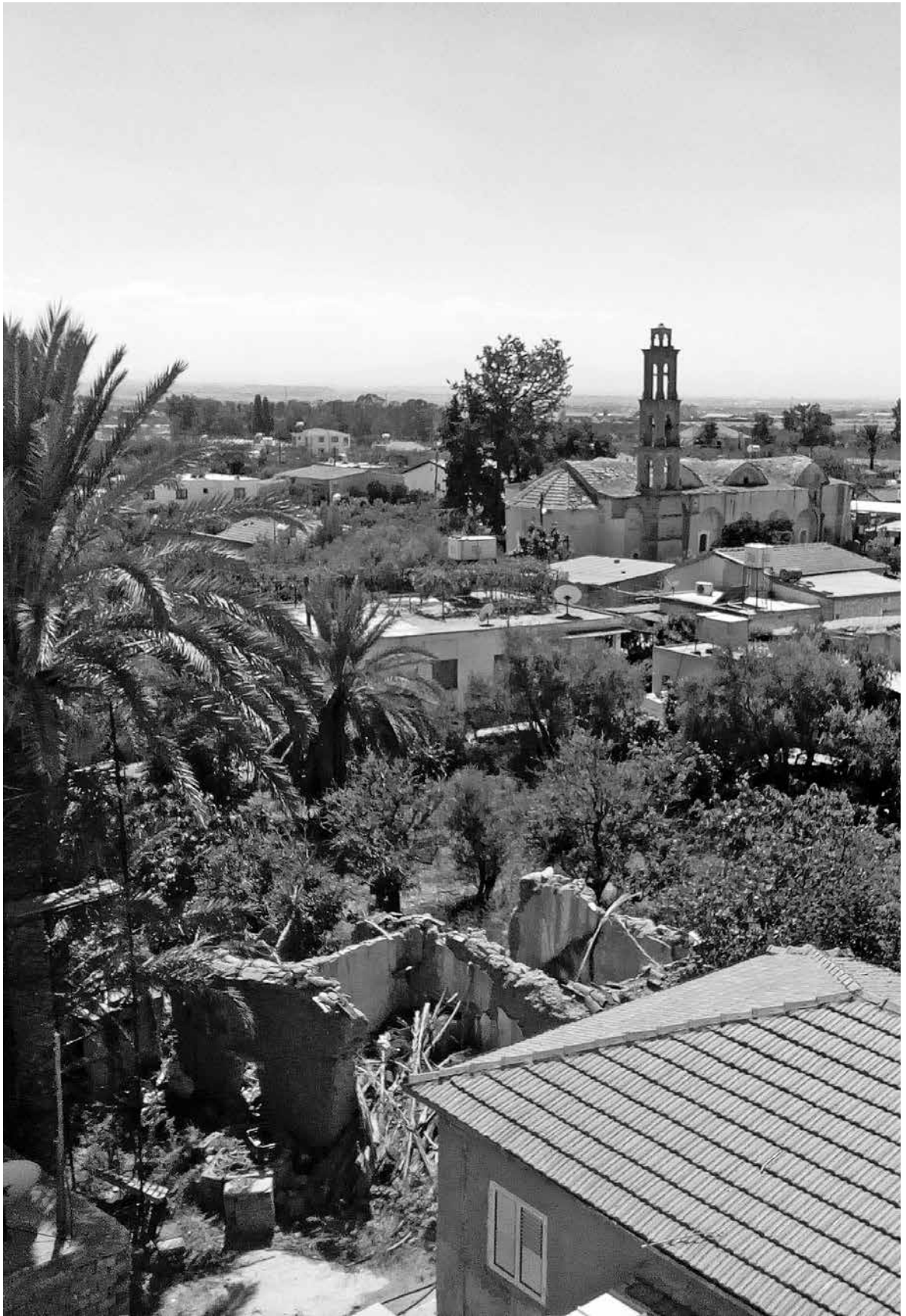
Πού θα καταλήξουμε; Αυτή θα είναι η ζωή μας; Οι συγγενείς μας χαμένοι, εμείς πρόσφυγες στον τόπο μας. Πώς θα ζήσουμε από δω και πέρα; Από τις φιλανθρωπίες των καθηγητών μου που ήρθαν να με δουν; Ο παπάς μου ήθελε απεγνωσμένα να με «διώξει» από την Κύπρο. Τη λύση την έδωσε η υποτροφία που κέρδισα για το πανεπιστήμιο στην Αθήνα. Άγνωστη μεταξύ αγνώστων σε μία οικογένεια Ελλαδιτών. Πήγα φορτωμένη ενοχές γι' αυτούς που έμεναν πίσω. Χαμένη, φοβισμένη, με τον τίτλο της πρόσφυγοπούλας. Η λέξη πρόσφυγας από κάποιους ακουγόταν με οίκτο και συμπόνια και από κάποιους σαν βρισιά. Εμένα και τα δύο με πλήγωναν βαθιά. Όταν είδα τους πρώτους πρόσφυγες είπα ότι δεν μπορούσα να μπω στη θέση τους, τώρα είμαι στη θέση τους. Τώρα κατάλαβα τι έλεγε το πρόσωπο και το βλέμμα τους. Για αρκετά χρόνια δεν ζούσα, επιζούσα. Σήμερα 51 χρόνια μετά, στα 69 μου με δύο υπέροχα παιδιά και πέντε λατρεμένα εγγόνια. Μεγάλη ευλογία. Τι άλλο να θέλω;...

Να πάω σπίτι μου...

Γίνεται;

Σήμερα 51 χρόνια μετά, στα 69 μου με δύο υπέροχα παιδιά και πέντε δαιρεμένα εγγόνια. Μεγάλη ευλογία. Τι άλλο να θέλω;...

Το θεωρώ ως το καλύτερο γραπτό μου. Το εμπνεύστηκα από ένα γεγονός της πρόσφατης Ιστορίας. Μπορεί να μην είναι επίκαιρο αλλά διατηρώ την άποψη ότι η διεφθαρμένη ελίτ της κυπριακής κοινωνίας, διατηρεί υπερπρονόμια εις βάρος του κυπριακού λαού και ουδέποτε, εκτός πολύ ελάχιστων εξαιρέσεων, θίγηκαν τα συμφέροντά τους ούτε ποτέ κατηγορήθηκαν για διαφθορά.

ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΕΛΗ ΛΑΜΠΡΙΑ

Αναζήτηση σε κακόφημες δύσβατες ατραπούς

Στις παρυφές της εσχαιάς και της απόγνωσης,
σκληροτράχηλος μαχητής στον προμαχώνα της ανιδιοτέλειας,
εξουθενωμένος και ταλαίπωρος από τις κακουχίες
και τα ανελέητα γιουρούσια και ρεσάλτα
των παράταιρων συνασπισμένων,
μισαλλοδοξόφρονων και εθνοκαθαρών
συνεπικουρούμενοι από τους λιβελλοχαράκτες της Ιστορίας,
εξαπολύουν τις αδιάλειπτες ύπουλες επιθέσεις,
για να κάμψουν την αποφασιστικότητα
και το φρόνημα των αιρετικών αγωνιστών.
Εκστασιασμένος από το αισθησιακό λίκνισμα του πεπρωμένου,
ανταποκρίνομαι στο σαγηνευτικό κάλεσμα της μοίρας,
εξαγνισμένος από τα ρυπαρά νόθα
υποκατάστατα της εθνικοφροσύνης,
απολυτρωμένος από την ψευδαίσθηση
της απεγάδιαστης αρετής, εποιώνω
τις αιμάσσοιες ανοικτές πληγές της ψυχής,
αναζητώντας σε δύσβατες κακόφημες ατραπούς,
την ευδωση της προαιώνιας λύτρωσης.
Ανεμίζοντας το φλάμπουρο της σύνεσης
και σωφροσύνης, εμπαίζω και αγκρίζω τους
πατριδοκάπηλους θεματοφύλακες.
Οι κλαγγές των όπλων ανάκατες με αλαλαγμούς και θρήνους
αντηχούν σαν πένθιμο μοιρολόι αρχαίας τραγωδίας.
Οι ύπατοι άρχοντες των συνασπισμένων
άσπλων συνονθυλευμάτων έχοντες
κρεμασμένους στους ευτραφείς λαιμούς τους
περίτεχνους αδαμάντινους Μεγαλόσταυρους
της Ανώτατης Διάκρισης και χρυσοποίκιλτα χαϊμαλιά,
εκφωνούν πύρινους δακρύβρεκτους
εθνοσωτήριους λόγους, προσδοκώντας την
ολοκλήρωση του ανεκπλήρωτου πόθου
εξανδραποδισμού και διαπόμπευσης του
γένους των Αλάσιων και κατακερματισμό της πατρώας γης τους.

ΕΥΑΝΘΙΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Τα εργατικά χέρια

Θυμάσαι στα μαθητικά σου χρόνια,
πριν ο κόσμος σου γδάρει την ψυχή,
με τα αθώα δήθεν ψέματα του και με τη σκληρή του την αφή;
Θυμάσαι που ήσουν παιδί και ήθελες να αλλάξεις τη ζωή;
Να ξέρεις ότι πάντα, αν το θες αυτό θα το μπορείς.

Ήλιος, φεγγάρι και αστέρια έχουν το πιο λαμπρό τους φως,
για τα εργατικά τα χέρια που βαδίζουν προς του μόχθου το βωμό.
Κάθε αυγή που μας ξυπνάει και χαράζει η πλάση ευθύς
φιλόπονοι εργάτες πλημμυρίζουνε τη γη.

Δες τα εργατικά τα χέρια, όταν παλεύουν έργο για να παραχθεί
είναι σαν να υψώνονται στα ουράνια και να στέλνουν προσευχή.
Εγώ θα μείνω με τους εργάτες που τραγουδώντας
ζυμώνουνε του κόσμου το ψωμί,
που δημιουργούν όλα τα θαύματα που βλέπουμε στη γη.

Πόση ευλογία έχει το πλάσμα που ξυπνάει κάθε πρωί,
συναντάει συναδέρφους, εργοδότες και δουλεύουνε μαζί.
Εκεί είναι το δεύτερο σου σπίτι, μια δεύτερη οικογένεια ιερή
δυσκολίες, αναποδιές και λάθη που τα λύνουνε μαζί.

Εγώ πάντα θα αγαπάω την αθάνατη εργατιά,
που με το τραγούδι και με τη χαρά της,
ζεσταίνει της πλάσης την καρδιά.

Παρουσιάζουμε σε αυτή τη στήλη δύο παραδόσεις που Νιοχωρίτισσες και Νιοχωρίτες μετέδιδαν από στόμα σε στόμα, για εκατοντάδες χρόνια. Η πρώτη αφορά τη λεγόμενη «Πέτρα του γούμενου» στην περιοχή Τσιφλικούθκια και η δεύτερη ένα άτυπο προσκύνημα που έκαναν οι Νιοχωρίτισσες κάθε Δευτέρα σε τέσσερις εκκλήσεις των ενοριών της πάλαιοιόχωρης Κυθρέας.

Η «πέτρα» του γούμενου

«**Η** παράδοση λέει ότι η περιοχή Τσιφλικούθκια ανήκε στο Μοναστήρι του Αγίου Χρυσόστομου, κάτι σαν Μετόχι. Επί τουρκοκρατίας οι Τούρκοι κάλεσαν τον γούμενο του μοναστηριού σε τραπέζι. Κατά τη διάρκεια του γεύματος τον έπιασαν και τον έριξαν στον μύλο. Το λιθάρι του μύλου (διαμέτρου 1 μ.) έλιωσε το κεφάλι του Γούμενου. Με αυτόν τον τρόπο θεωρούσαν ότι δεν τον σκότωσαν, μιας και δεν τον αποκεφάλισαν. Αν και όλοι το ήξεραν, δεν αποδείχτηκε ότι αυτοί τον θανάτωσαν. Η περιοχή πέρασε στα χέρια συγκεκριμένων Τούρκων. Είχε πολύ νερό, τζουφλικώτικο όπως το έλεγαν και ήταν μια περιοχή πολύ γόνιμη. Λέγεται ότι ενώ ο μύλος καταστράφηκε, το λιθάρι που έλιωσε το κεφάλι του Γούμενου,

στεκόταν εκεί άθικτο και το έβλεπαν». Συνέντευξη του Ιωνά Ρωτού στην Καλλιόπη Πρωτοπαπά το 1993 (έρευνα της Ρεβέκκας Νικολαΐδου Πιερή από το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών.

Οι ερευνητές Γιάννης Κυπρή, Κώστας Οικονομίδης, Χρήστος Δημητρακόπουλος στο εξαιρετικό βιβλίο τους *Οι νερόμυλοι της Κύπρου* (εκδ. Εν Τύποις, Λευκωσία 2022, σελ. 318-319) εντόπισαν στο Νειζάν τσιφλικ στην περιοχή «Καμπέρηδες» τα ερείπια ενός νερόμυλου που έπαιρνε νερό από τον κεφαλόβρυσο της Κυθρέας. Όπως αναφέρονται στο βιβλίο τους ο μύλος αυτός λέγεται και μύλος του Χρυσόστομου από το μετόχι του Αγίου Ιωάννου του Χρυσόστομου, που υπήρχε στην περιοχή. Κατά την παράδοση, οι Τούρκοι κοπάνησαν, σε ένα γουδί που βρισκόταν εκεί, την κεφαλή του ηγουμένου της Μονής του Αγίου Χρυσόστομου, μια και του είχαν υποσχεθεί ότι δεν θα τον έσφαζαν.

Σύμφωνα με μαρτυρίες Νιοχωριτών και Νιοχωριτισσών κατά τη διάρκεια σχολικών εκδρομών οι δάσκαλοι του Δημοτικού Σχολείου Νέου Χωρίου Κυθρέας τους έδειχναν το σημείο. Η «πέτρα» λέγεται πως ήταν κοκκινωπού χρώματος και πριν από το 1974 είχε μεταφερθεί στο Κυπριακό Μουσείο, χωρίς ωστόσο αυτή η πληροφορία να επιβεβαιώνεται.

Ότι έχει απομείνει από τον μύλο του Χρυσόστομου, στο Νειζάν Τσιφλίκι, όπως τον αποτύπωσαν οι Γιάννης Κυπρή, Κώστας Οικονομίδης, Χρήστος Δημητρακόπουλος στο βιβλίο τους *Οι νερόμυλοι της Κύπρου*, σελ. 319.

Ο ναός του Αγίου Γεωργίου Στρατηλάτη, στην ομώνυμη ενορία της Κυθρέας από μακριά. Σήμερα η εκκλησία βρίσκεται σε στρατιωτική ζώνη και είναι αδύνατη η πρόσβαση.

Το άτυπο προσκύνημα

Από τα χωράφια με τις λεμονιές κοντά στον Άγιο Γεώργιο της Κυθρέας η Κυθρεώτισσα Μάρω Ζαχαρία (Μαρίτσα Παντέλα Φραγκούδη) σε κοινωνική εκδήλωση μου ανέφερε πως έβλεπε κάθε Δευτέρα ομάδα γυναικών από το Νέο Χωριό να επισκέπτονται και να προσκυνούν στην εκκλησία του Αγίου. «Δεν το γνωρίζεις» με ρώτησε. Η απάντησή μου αρνητική. Η βεβαιότητα της κας Μάρω με έπεισε, και έτσι μιλώντας με τη Ρεβέκκα Νικολαΐδου-Πιερή μου είπε, να ρωτήσω τη μητέρα μου... Και ιδού τι θυμόταν η κα Μαρία Νικολαΐδου, κόρη του Χριστού Κούννου η οποία συνέχισε το έθιμο αυτό

για πάρα πολλά χρόνια, ακόμα και μετά την προσφυγιά.

«Κάχα Δευτέρα εξεκινούσασι τζ' επηαίνναν εις την Κυθρέαν εις τον Άη Γιώρκην. Κυρίως ήταν γυναίκες τους βοσκούς διότι εκρατούσαν τον Άγιον για τα χτηνά, για τες κουβέλες. Στον Άη Γιώρκην τον Στρατολάτην, και στον Άη Γιώρκην μες στα βουνά, τον Τίτσιρον ελαλούσαν.* Κοντά στην Συρκανιάν, μέσα, ήταν της Συρκανιάς. Επηαίνναν παρέες, παρέες, γειτόνισσες, γειτόνισσες. Επήαιννεν τζ' αι η μάνα μου πολλά. Άμαν εν εμπόρειεν τζ' είχεν δουλειές που είχεν να κάμει το γάλαν, έπεμπεν εμέναν. Εγέμωννεν μου μιαν μπότσαν λάιν τζ' αι διά

Η Παναγία η Χαρδακιώτισσα, στην ομώνυμη ενορία της Κυθρέας. Οι εργασίες ανέγερσής της διήρκεσαν από το 1878 μέχρι το 1902.

μου την και εκράτουν την, τζ' ήμουν έτσι μιτσ'ιά, τζ'αι επήαινα, τζ' επροσέχαμεν οι μιάλες οι γεναιτζ'ες, οι γειτόνισες μας.

Επηαίνναμεν. Έντζ'ε εμεινίσκαμεν ώρα, επροσκυνούσαμεν, ήταν ανοιχτές οι εκκλησιές, εμπαίνναμεν, επροσκυνούσαμεν, εκάμναμεν την προσευχήν μας τζ' εφεύκαμεν. Από το πρωίν. Η ώρα 7:30, 8:00, εξεκινούσαμεν, επηαίνναμεν ίσ'ια, επηαίνναμεν ύστερα από τον Άην Γιώρκην τον Στρατολάτην, επηαινάμεν στον Άην Γιώρκην, κείνον στο βουνόν, ήταν δύσκολος τζ'είνος, τζ' είχεν και πολλά ψηλά βουνά ώστι να πάμεν. Επηαίνναμεν, εμπαίνναμεν, ποτζ'είνον επιάνναμεν χώμαν από την εικόνα του, που ποκάτω κι εβάλλαμεν το μες στο σακκούλιν το νάλιν το μιτσίν κι εφέρναμεν κι εβάλλαμεν το μες στην βούρναν των κουβέλλων που το νερόν να το πιούσιν, τα χτηνά. Κι επάνναν το. [Γένετουν] μες στο νερόν που τους εγείρναμεν, εβάλλαμεν και το χώμαν και εγείρναμεν το.

Εκάμναμεν μιαν ώρα ώστι να πάμεν, [στην ερώτηση και μιαν ώρα να στραφείτε απαντάει ναι], και συνεχίζει: αλλά τες περίτου φορές εδιούσαμεν γυρόν από την Αγίαν Άνναν και ερκούμαστεν εις την Παναγίαν την Χαρτζ'ακιώτισσα και ήταν τα λεωφορεία της γραμμής, του Κω-

Η εκκλησία της Αγίας Άννας στην ενορία της Συρκανιάς, στην οποία βρίσκεται και η πηγή του Κεφαλόβρυσου.

στούρα τζ' εφέροναν μας, εφέροναν μας έτσι, δωρεάν κι ελαλούσαν μας να πααίνουμε να μας φέρονουν. Όταν επααίνουμε που ποδά, τούντον δρόμον, ομπρώτα κι επηαίνουμε ολόισια στην Παναγίαν την Χαρτζ' ακιώτισσαν, τζ' ύστερα στην Αγίαν Άνναν, τζ' ύστερα στον Αην Γιώρκην των Βουνών, τζ' ερκούμαστιν που τον Αην Γιώρκην τον Στρατολάτην εν εβρίσκαμεν κανέναν ερκούμαστιν περπατητές. Ήταν κατήφορο. Ε, μα τες πιο πολλές φορές επηαίνουμε έτσι για να 'ρτουμεν με τα αυτοκίνητα, εφέρονεν μας το λεωφορείον και εκατέβαζεν μας στην μέσην του χωρκού.

Που έφυγα πρόσφυγας... εγιώνι τζ' αι που ήμουν εις το χωρκόν που παντρεύτηκα τζ' αι είχα τζ' αι τα μωρά μου κάθα Δευτέρα είχαν γραμμήν, έκαμνεν γραμμήν ένας με λεωφορείον εις την Παναγίαν του Τράχωνα, τζ' αι επήαινα στην Παναγίαν του Τράχωνα, εν ι-ξέρω

ήμουν μαθημένη, ήμουν συνηθισμένη, έτσι έθελα.

Ύστερα που ήρταμεν ποδά, άμαν τζ' αι έφυγα, ήρταμεν ποδά, άμαν τζ' αι εκαλοκάτσαμεν ποδά πιον, 'φώναζα μιας γειτόνισσας που δαμαί, τζ' αι επηαίνουμεν εις την Παναγίαν την Φανερωμένην, κάχα Δευτέρα, κάχα Δευτέρα. Εν ι-ξέρω, είχα το συνήθειον, άρεσκεν μου πολλά».

* Η αφηγήτριά μας προφανώς εννοεί τον ναό του Αγίου Γεωργίου τους Μάντουδους που βρίσκεται νοτιοδυτικά του νέου ναού της Αγίας Άννας στη Συρκανιά.

Αφηγήτρια Μαρία Νικολαΐδου, το γένος Κούννου. Απομαγνητοφώνηση Απόστολος Γ. Κουρουπάκης. Διόρθωση κυπριακής διαλέκτου δρ Σπύρος Αρμολιστής. Ευχαριστίες στη Ρεβέκκα Νικολαΐδου - Πιερί για τη μαγνητοφώνηση και την προθυμία της.

Φωτογραφήματα

Σχολικό έτος 1963-64, Τάξη Β΄

Α΄ σειρά, πάνω αριστερά: Χαράλαμπος Τηλεμάχου, Μιχάλης Αναστασίου, Σωτήρης Πηνιαίης, Αντρέας Λόντος, Αντώνης Πόντος, Γιάγκος Α. Ιωάννου. Β΄ σειρά, αριστερά: Χρίστος Κούννος, Σάββας Αποστολίδης, Σωτήρης Χατζηναντώνης, Ντίνος Ηλ. Ιωάννου, Αντρέας Καρανίκης, Νίκος Ζερταλής. Γ΄ σειρά, αριστερά: Αντρούλα Κοκονή, Αντρούλα Χαλαλάμπους, Δώρα Αποστολίδου, Θεονίτσα Κούννου, Λένια Κυριακίδου, Μαρία Τσαγκάρη, Μαρία Κανάρη. Δ΄ σειρά αριστερά: Αθηνούλα Αθανασιάδου, Έλλη Τρίχα, Χριστίνα Κάραντου, Μάρω Μάτσα, Μαρω Α. Κοκονή, Ελένη Φωτιάδου, Χρύσω Πιτσιλίδου. Δάσκαλος Νίκος Φιλιππίδης.

Α' σειρά αριστερά πάνω: Γεωργία Κιλικίτα, Θεοδώρα Πασάντα, Μαρία Γιακουμή, Θάλεια Αντωνίου, Λουκία Χριστοδούλου, Παναγιώτα Σταύρου, Αντρούλα Αθανασιάδη, Αντρούλα Λοΐζου. Β' σειρά αριστερά: Θεόδωρος Κκάιλος, Κώστας Χαρ. Ζερβός, Κώστας Κτωρίδης, Κώστας Βασιλείου, Αντρέας Χρ. Κωνσταντινίδης, Αντρέας Μελάς, Γεώργιος Σ. Κούννος, Παναγιώτης Νικολάου, Μαρίτσα Σαβ. Σατσιά, Μπλίτσα Παφουρή Βασιλείου, Ξένια Στέκα, Άννα Αργυρίδη, Φαίδρα Χαμπή Κυριακίδη, Δώρα Πέτρου, Μαρία Γαλατάρη, Αντρούλα Κοκονή. Γ' σειρά αριστερά: Κώστας Κυρ. Λαμπρίας, Χαράλαμπος Κασιής, Αντρέας Ταλαπίνης, Αντρέας Νικ. Μίχαλος, Γεώργιος Μαυράκης, Χαράλαμπος Χρ. Κούννος. Δάσκαλος Χρίστος Βατάκης.

Παιδιά προδημοτικής εκπαίδευσης με τη δασκάλα τους Αναστασία Κτωρίδου, δεκαετία 1960.

Φωτογραφήματα

Ελένη Χατζηζαβρού, το γένος Φραγκίδα, επονομαζόμενη Κωστίνα, σύζυγος του κοινοτάρχη Κώστα Χατζηζαβρού. Απεβίωσε το 1946, σε ηλικία 66 ετών.

Πολυξένη Χατζηθανάση, 1886-1968.

Η Χρυστάλλα Πέτρου (Ορφανή) με τις κόρες της Δώρα (αριστερά) και Αντρούλα, στον δημόσιο κήπο της Λευκωσίας (έτος 1955).

Το Νέο Χωρίο Κυθρέας στον Τύπο

ΤΡΑΓΙΚΑΙ ΣΥΜΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ

Με διαφοράν μερικών μόνον ωρών, απεβίωσαν χθες πατήρ και υιός, κάτοικοι Νέου Χωρίου Κυθραίας. Ουτοί ήσαν οι Γιαννής Καρτακούλης, 75 ετών, και Ανδρέας Γ. Καρτακούλης, 55 ετών. Ο δεύτερος ενοσηλεύετο από καιρού εις ιδιωτικήν κλινικήν

της Λευκωσίας. Η τραγική σύμπτωσης του θανάτου των προεκάλεσεν αίσθησιν εις το χωριόν.

Φιλελεύθερος,
Πέμπτη 1
Σεπτεμβρίου 1965,
σελ. 1

ΤΡΑΓΙΚΑΙ ΣΥΜΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ

Με διαφοράν μερικών μόνον ωρών, απεβίωσαν χθες πατήρ και υιός, κάτοικοι Νέου Χωρίου Κυθραίας. Ουτοί ήσαν οι Γιαννής Καρτακούλης, 75 ετών και Ανδρέας Γ. Καρτακούλης, 55 ετών. Ο δεύτερος ενοσηλεύετο από καιρού εις ιδιωτικήν κλινικήν της Λευκωσίας. Η τραγική σύμπτωσης του θανάτου των προεκάλεσεν αίσθησιν εις το χωριόν.

ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ Ν. ΧΩΡΙΟ

Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ ΘΑ ΣΥΝΤΡΙΨΕΙ ΤΟΝ ΕΧΘΡΟ ΕΜΙΛΗΣΑΝ Ο Γ.Γ. ΤΗΣ ΕΚΑ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΓΕΡΜΑΝΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΝΕΟ ΧΩΡΙΟ, 18 (Του ανταποκριτή μας).- Χθες βράδυ επισκέφθησαν το χωριό μας ο Ανατολικογερμανός δημοσιογράφος Βόλφγκαγκ Μάγιερ, στον οποίο επεφυλάχθη θερμοτάτη υποδοχή στο κινηματοθέατρο «Πανόραμα».

Παρά το γεγονός ότι η επίσκεψη ήταν ξαφνική, πλήθος κόσμου παρευρέθη, όπως επίσης ο πρόεδρος της κοινότητας, δασκάλοι και άλλοι παράγοντες. Τον κ. Μάγιερ συνόδευαν οι κ.κ. Χαμπής Μιχαηλίδης, βουλευτής και Γ.Γ. της ΕΚΑ, Χρ. Κουρτελλάρης και Β.Γ.Γ. και Γ. Τριανταφυλλίδης Ε.Γ. της ΕΚΑ και Χρ. Ιωαννίδης της ΠΕΟ.

Τους ξένους καλωσόρισαν από μέρους της κοινότητας ο πρόεδρος κ. Σ. Ζερβός, κι ο διδάσκαλος κ. Κ. Λαμπρίας, ο οποίος μεταξύ άλλων, τόνισε ότι στο πρόσωπο του κ. Μάγιερ χαιρετίζει την κυβέρνηση και τον λαό της Λ.Δ. της Γερμανίας οι οποίοι στην πιο σκληρή δοκιμασία του λαού μας παρέιχαν ηθική και υλική συμπαράσταση και κατεδίκασαν τους βομβαρδισμούς όταν μάλιστα η Μπον ενίσχυε τους Τούρκους.

Ο κ. Μάγιερ στην ομιλία του, είπε ότι προέρχεται από μια χώρα που διαμέλισε ο ιμπεριαλισμός, πράγμα που επιδιώκει σήμερα και για την Κύπρο.

Όμως δεν θα πετύχουν, γιατί όλη η φιλειρηνική ανθρωπότητα με επικεφαλής τον σοσιαλιστικό κόσμο και την Σοβιετική Ένωση, στέκονται στο πλευρό της Κύπρου. Η Αν. Γερμανία, είπε, θα βοηθήσει τον κυπριακό λαό υλικά και ηθικά μέχρι τελικής νίκης.

Τέλος ο κ. Χ. Μιχαηλίδης, σε μια πολύ ενθουσιώδη ομιλία, ετόνισε τη σημασία της βοήθειας της Ανατολικής Γερμανίας, επιδίωξη της οποίας είναι η αυτοδιάθεση της Κύπρου. Ιδιαίτερη προσοχή έδωσε στην ενότητα που επικρατεί σήμερα όχι μόνο στο Νέο Χωριό, αλλά σε όλη την Κύπρο, πράγμα που πρέπει να διαφυλάξουμε γιατί το αδιάρρηκτο ενιαίο μέτωπο που σχημάτισε σήμερα ο λαός μας με επικεφαλής τον Πρόεδρο Μακάριο, θα μας οδηγήσει στη νίκη.

Τέλος στον Ανατολικογερμανό ξένο εδόθη αναμνηστικό δώρο μια «βούρκα» και σε συνέχεια εδόθη προς τιμή των ξένων δεξίωση.

Χαραυγή, Σάββατο 18 Σεπτεμβρίου 1964, σελ. 3

ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ Ν. ΧΩΡΙΟ

Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ ΘΑ ΣΥΝΤΡΙΨΕΙ ΤΟΝ ΕΧΘΡΟ

ΕΜΙΛΗΣΑΝ Ο Γ.Γ. ΤΗΣ ΕΚΑ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΓΕΡΜΑΝΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΝΕΟ ΧΩΡΙΟ, 18 (Του ανταποκριτή μας).— Χθές βράδυ έπεσε φθιτό χωριό μας ο Ανατολικογερμανός δημοσιογράφος κ. Βόλφγκανγκ Μάγιερ, στον οποίο έπεφυλάχθη θερμότητα υποδοχή στο κινηματοθέατρο «Παναόρας».

Παρά το γεγονός ότι η επίσκεψη αυτή ήταν ξαφνική, πλήθος κόσμου παρευρέθη, όπως επίσης ο πρόεδρος της κοινότητας, δασκάλοι και άλλοι παράγοντες.

Τον κ. Μάγιερ συνόδευαν οι κ.κ. Χαρήτης Μιχαηλίδης, βουλευτής και Γ.Γ. της ΕΚΑ, Χρ. Κουρατελλάκης Β.Γ.Γ. και Γ. Τριανταφυλλίδης Ε.Γ. της ΕΚΑ και Χρ. Ίωαννίδης της ΝΕΟ.

Τους ξένους καλωσόρισαν από μέρους της κοινότητας ο Πρόεδρος κ. Σ. Ζερβός κι' ο διδάσκαλος κ. Κ. Λαμπρίας, ο οποίος μεταξύ άλλων, τόνισε ότι στο πρόσωπο του κ. Μάγιερ χαιρετίζει την κυβέρνηση και τον λαό της Λ.Δ. Γερμανίας οι οποίοι στην πιο σκληρή δοκιμασία του λαού μας παρέιχαν ηθική και υλική συμπαράσταση και κατεδίκασαν τους βομβαρδισμούς όταν μάλιστα η Μπον ενίσχυε τους Τούρκους.

Ο κ. Μάγιερ στην ομιλία του

είπε ότι προέρχεται από μια χώρα που διαμέλισε ο ιμπεριαλισμός, πράγμα που επιδιώκει σήμερα και για την Κύπρο. Όμως δεν θα πετύχουν, γιατί όλη η φιλειρηνική ανθρωπότητα με επικεφαλής τον σοσιαλιστικό κόσμο και τη Σοβιετική Ένωση, στέκονται στο πλευρό της Κύπρου. Η Αν. Γερμανία, είπε, θα βοηθήσει τον κυπριακό λαό υλικά και ηθικά μέχρι τελικής νίκης.

Τέλος ο κ. Χ. Μιχαηλίδης, σε μια πολύ ενθουσιώδη ομιλία, ετόνισε τη σημασία της βοήθειας της Ανατολικής Γερμανίας, επιδίωξη της οποίας είναι η αυτοδιάθεση της Κύπρου. Ιδιαίτερη προσοχή έδωσε στην ενότητα που επικρατεί σήμερα όχι μόνο στο Νέο Χωριό, αλλά σε όλη την Κύπρο, πράγμα που πρέπει να διαφυλάξουμε γιατί το αδιάρρηκτο ενιαίο μέτωπο που σχημάτισε σήμερα ο λαός μας με επικεφαλής τον Πρόεδρο Μακάριο, θα μας οδηγήσει στη νίκη.

Τέλος στον Ανατολικογερμανό ξένο εδόθη αναμνηστικό δώρο μια «βούρκα» και σε συνέχεια εδόθη προς τιμή των ξένων δεξίωση.

Η Σ.Π.Ε. ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΝΕΟ ΧΩΡΙΟ, 29 (Του ανταποκριτή μας).— Την περασμένη Κυριακή έγινε στην αίθουσα του δημοτικού σχολείου του χωριού μας η γενική συνέλευση των μελών της Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας για την εκλογή νέας επιτροπής. Ύστερα από σύντομη προσφώνηση του υπευθύνου του συνεργατικού, εξελέγη ομοφώνως η πιο κάτω επιτροπή: Χρ. Σκλάβος, πρόεδρος, Χ. Τσαγκάρης, Ν.Γ. Πίτσιλλος, Χρ. Μάρκου, και Αθ. Σιόρρης.

Χαραυγή, Κυριακή 30 Απριλίου 1961, σελ. 2

Η Σ.Π.Ε. ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΝΕΟ ΧΩΡΙΟ, 29 (Του ανταποκριτή μας).— Την περασμένη Κυριακή έγινε στην αίθουσα του δημοτικού σχολείου του χωριού μας η γενική συνέλευση των μελών της Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας για την εκλογή νέας επιτροπής. Ύστερα από σύντομη προσφώνηση του υπευθύνου του συνεργατικού, εξελέγη ομοφώνως η πιο κάτω επιτροπή: Χρ. Σκλάβος, πρόεδρος, Χ. Τσαγκάρης, Ν.Γ. Πίτσιλλος, Χρ. Μάρκου και Αθ. Σιόρρης.

Ποδητισμός-Δημιουργία

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Από αυτό το τεύχος η *Νιοχωρίτικη Φωνή* εγκαινιάζει μία νέα στήλη, στην οποία θα παρουσιάζει εκδόσεις, εικαστικές εκθέσεις ή άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες Νιοχωριτών και Νιοχωριτισσών δημιουργών, αλλά και από την ευρύτερη περιοχή της Κυθρέας. Αρχή κάνουμε με την ποιτική συλλογή του Κυθρεώτη Παντελή Χόπλαρου, με τίτλο *Κυπριακά Τζιελανδήματα*.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΠΛΑΡΟΣ
ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΤΖΙΕΛΑΝΔΗΜΑΤΑ
Λευκωσία 2025, σελ. 129

Ο Παντελής Χόπλαρος, ιδρυτής του Λαογραφικού Ομίλου Κυθρέας και σήμερα επίτιμος πρόεδρος του, εξέδωσε το 2025 την ποιτική του συλλογή με τίτλο *Κυπριακά Τζιελανδήματα*. Αυτή είναι η πρώτη του ποιτική συλλογή και το έναυσμα για να ξαναρχίσει να γράφει ποιήματα ήταν τα δύο του εγγόνια. Όπως αναφέρει ο συγγραφέας στον προλογικό του σημείωμα από μικρός έγραφε ποιήματα, και μάλιστα μερικά από αυτά τα είχε φυλαγμένα σε χοντρό τετράδιο εποχής, το οποίο έμεινε στο κατεχόμενο σήμερα σπίτι του στην Κυθρέα.

Η συλλογή του Χόπλαρου *Κυπριακά Τζιελανδήματα* αποτελείται από πέντε ενότητες, και τα ποιήματα της καθεμιάς ασχολούνται με διαφορετική θεματική και είναι γραμμένα στην κυπριακή διάλεκτο. Συνολικά στις πέντε ενότητες περιλαμβάνονται 65, τα οποία περιγράφει ο ίδιος ο δημιουργός τους: «Δαμέσα τα ποιήματα έχουν πολλά μηνύματα, καθέναν το δικόν του. Έσειε τζιαι για τους πρόσφυγες που φορτωθήκασιν πληγές με τον ξεριζωμό τους. Μα έσειε τζιαι διδακτικά, αρχαία τζιαι ιστορικά ο κόσμος να θκιαβάσει τζι' απού καρκιάς εν να 'θελα με κάμποσα ευτράπελα, καθένας να γελάσει», τα γραψίμια του Χόπλαρου αποτελούν λαϊκή ποίηση.

Στην πρώτη ενότητα περιλαμβάνονται εννέα ποιήματα που σχετίζονται με τη γενέτειρα του Παντελή Χόπλαρου, την Κυθρέα, τις ομορφιές της μεγάλης αυτής κωμόπολης, και φυσικά ένα ποίημα είναι αφιερωμένο στον Κεφαλόβρυσο. Ο Παντελής Χόπλαρος αναθυμάται τις ωραίες στιγμές της νιότης του στην Κυθρέα και ανιστορεί τον τόπο που έμελλε να αναγκαστεί να εγκαταλείψει, εξαιτίας της τουρκικής εισβολής, με τα όνειρα που έκανε μικρός να μένουν ανολοκλήρωτα.

Η δεύτερη ενότητα αποτελείται επίσης από εν-

νέα ποιήματα και η θεματική τους είναι οι μέρες της εισβολής, η ελπίδα της επιστροφής, αλλά και οι αγνοούμενοι. Ιδιαίτερη συναισθηματική αξία έχουν τα ποιήματα που περιγράφουν πρόσωπα, τα οποία επηρεάστηκαν από το ξεσπίτωμα και την προσφυγοποίηση, και ενώ αφορούν ένα πρόσωπο, τα ποιήματα αυτά εν τέλει αγκαλιάζουν όλους τους πρόσφυγες, βλ. τα ποιήματα «Ο ράφτης», «Η Αννεζού», «Ο αγνοούμενος», και «Το περβολούν του Σταυρή».

Ο Παντελής Χόπλαρος την τρίτη ενότητα της συλλογής του, που αποτελείται από έξι ποιήματα, την αφιερώνει στην οικογένειά του. Στους προγόνους του (παππούδες, γονείς, θείους) αλλά και στα πεθερικά του. Σε αυτά τα ποιήματα ο Χόπλαρος περιγράφει τους ανθρώπους που τον ανέστησαν, που τον συμβούλεψαν και τον δέχτηκαν. Στα έξι ποιήματα που περιλαμβάνονται στην ενότητα υπάρχουν και δύο, τα «Ο νέος χρόνος 2025» και «Χριστούγεννα» που συμπυκνώνουν κατά κάποιο τρόπο την έννοια της οικογενειακής θαλπωρής.

Στην τέταρτη ενότητα, που είναι και η πιο εκτενής ο Χόπλαρος εντάσσει 26 ποιήματα που έχουν να κάνουν με την αγάπη για την πατρίδα, τους αγώνες για την ελευθερία της Κύπρου, αλλά και με την αγάπη για τη φύση και τον πλανήτη μας, ο οποίος οδεύει σε καταστροφή, εξαιτίας της περιβαλλοντικής αδιαφορίας της ανθρωπότητας. Στην ίδια ενότητα εντάσσονται και ποιήματα κοινωνικού προβληματισμού, και ποιήματα που καυτηριάζουν την κυπριακή πολιτικο-οικονομική επικαιρότητα.

Η τελευταία ενότητα της συλλογής αποτελείται από 15 ποιήματα τα οποία με δηκτικό τρόπο παρουσιάζουν διάφορες ευτράπελες καταστάσεις, το πώς αλλάζουν οι καιροί, αλλά και τις εγγενείς παθολογίες της Κύπρου, που δεν λένε να λειψουν.

Καταληκτικά ο Παντελής Χόπλαρος μέσα από τη συλλογή του *Κυπριακά Τζιελανδήματα* εκφράζεται για ό,τι τον απασχολεί και για ό,τι τον πονά, αλλά και για ό,τι εκτιμά και αγαπά. Μέσα από τα ποιήματά του χωρίς διδακτισμό θέλει να μεταλαμπαδεύσει αξίες και να κρούσει των κώδωνα, εκφράζοντας τις ανησυχίες του.